

למעשה

פרשת ראה

©

כל הזכויות שמורות

למכון 'למעשה'

ולפנחס זרביב

כתובת המחבר

נתן אלבוז 8 \ 10

אשדוד

058-3271323

p0583271323@gmail.com

כמו כן המכון מתמחה בעריכה לשונית וכתובת דברי

תורה וסיפורי אמונה

למעשה פרשת ראה

פרשת ראה

כתב רבינו החיד"א בספרו נחל קדומים דברים (פרשת ראה אות): **עשר תעשר. אמרו רז"ל אם תעשר מוטב ואם לאו סוף יצא עשו איש שדה עב"ל. ואפשר דבמעשר כתיב השקיפה ממעון קדשך וברך וארוז"ל שהצדקה מהפכת מדה"ד למדת רחמים שכל השקיפה לרעה חוץ מזה שהיא לטובה. והשתא אם לא יעשר א"כ ח"ו מדת הדין גוברת וח"ו יצא עשו שהוא הסט"א וירע לישראל. אך כשיש צדקה ומעשר נהפך מדת הדין למדת רחמים, ועשו שהוא רמז לסט"א לא מצא רגליו לצאת כי ע"י הצדקה מגביר ירכין דקדושה וכל קבל דנא גבר נחש ירכן בנוקבא דתה"ר והרי הוא כמבואר. א"נ אם יעשר ויעשה צדקה גורם שלום בפמליא של מעלה ופמליא של מטה והעני יעשה שלום עם הקדוש ברוך הוא ואם אינו מעשר במקום לעשות שלום וביטל השלום לכן יבא עשו שהוא גימטריי שלום תמורת שלום מלחמה. עב"ד.**

וצריך להבין למה אלא לא יעשר יצא ממנו עשו הרשע ומה השיכות לעשו?

למה עשו שאל רק כיצד מעשרים את המלח

אלא יבואר עפ"י מו"ש"כ בלמעשה (בראשית) צ"ב למה עשו תמיד שואל כיצד מעשרים את המלח וכי זה רק מה שהיה לו לשאול. ועוד וכי טעה יצחק אבינו עד כדי כך שחשב את עשיו לצדיק? ועוד למה תמיד שאל שאלה זו, הרי אם אין תשובה שישאל שאלות אחרות.

אלא יבואר עפ"י דברי הרב אליהו לופיאן זצ"ל (ה"ד בספר ר' אלה עמי 103) 'מתוך שיחותיו על אבותינו, אברהם, יצחק, ויעקב, זכורה שיחתו בחורף תשט"ז אודות יצחק אבינו שבירך את עשיו בכל השפע הגשמי. ושאל: כלום טעה יצחק אבינו עד כדי כך שחשב את עשיו לצדיק? וענה: ודאי שלא טעה. יצחק ידע היטב שיעקב אבינו שייך יותר לרוחניות, ועשיו – לגשמיות. משום כך כיון שעשיו יקבל את כל השפע הגשמי ויפרנס את יעקב אבינו, יושב האהלים, כדוגמת יששכר וזבולון.

אולם, עם זאת, לא היה ידוע ליצחק אבינו עומק רעתו של עשיו. ואם אמנם היה מקבל את כל השפע הגשמי, הוא לא היה נותן מאומה ליעקב ובניו, ולכן נסתובב הדבר על ידי רבקה אמנו שיעקב אבינו קיבל הברכות של שפע גשמי.

ואמר על כך רבינו בשם אחד מרבותיו: אלמלא קיבל יעקב הברכות - לא היה בישראל אפילו גביר אחד. עב"ד.

וכן אצילנו אם הוא לוקח את הכסף של הת"ח הוא כמו עשו שאמר שהוא מפרנס את יעקב והוא לוקח לו את הכסף.

למה סבר יעקב אבינו לברך את עשו - מרשעים יצא רשע

וכן מבאר הרב מקדש הלוי (עמי קא) ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואבלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות (כ"ו, ד)

למעשה פרשת ראה

יוכל לעבוד ה' כרצונו ויהי תרועי בידו ולכך צעק עשו כששמעו שאביו ברך ליעקב בעוה"ז ויעקבני זה פעמים שעי"ז נתאנה גם במכירת בכורה דסברתו הי' להוציא מחלקו לגמרי ועתה אדרבה שניהם בידי:

ולפי"ז א"ש ששאל תמיד כיצד מעשרים את המלח, כי מבלעדי זה לא היה מרמה בכלום, והראה שהוא מדקדק במצוות, ותמיד שאל את יצחק האם התחדש לו משהו בנושא זה או לא.

מסופר על רבי חיים לייב אויערבאך זצ"ל בספר קול חוצב (עמ' 7-52) כיצד סיכל תוכנית של רשע שמרמה ואומר שיעביר את הכסף לצדיק ובפועל הוא לוקח את הכל לעצמו, וז"ל על חכמת שנינותו של רבי חיים לייב אויערבאך מסופר רבות בפי תושבי ירושלים. כשר' שלום סיפר על פיקחות חותנו, היה מתלהב בצורה יוצאת מן הכלל. הוא הרבה לספר את העובדה הבאה:

"היה זה לפני עשרות שנים. הנהלת הסוכנות" החליטה לעצור את כל מגביות ה"חרדים" בחו"ל למען מוסדותיהם".

ראשי הסוכנות הציונית קראו את ראשי היהדות החרדית לאסיפה דחופה ותבעו מהם במפגיע להפסיק ולגייס כספים בחוץ לארץ [הם היו מעוניינים שהכסף יזרום רק דרך צינור אחד ויחיד] ה"סוכנות" נימקה את בקשתה בטענה שהיא זו שתפרנס את כל עולם התורה "אין ולא יהיה צורך לשגר שליחים לחו"ל, אנחנו נדאג לכל צרכיכם" הנאספים כולם משני צידי המתרס – החילונים והחרדים – קיבלו את רשות הדיבור.

כאשר אנו לומדים על כוונתו של יצחק להעניק את ברכתו לעשו בנו, עולה בליבנו תמיהה רבתי, וכי באמת לא ידע יצחק מי הוא בנו הצדיק ומי הוא הרשע? האם באמת ובתמים סבר כי עשו ראוי לברכות יותר מאשר יעקב הצדיק? הלא הדבר ממש אינו מתקבל על הדעת!

ונראה לומר, שבודאי ידע יצחק שעשו הוא הרשע ויעקב הוא הצדיק, איש תם יושב אהלים, אולם דווקא משום כך - הוא ביקש למסור את ברכות העולם הזה בידיו של עשו, על מנת שלא יפריעו ליעקב בתלמודו! יצחק סבר, כי אם יעניק את ברכות הארץ לעשו - יחזיק זה האחרון בידו של אחיו יושב האהלים, ובכך תהיה התועלת כפולה ומכופלת: יעקב - לא יצטרך להיטרד מתלמודו בכדי לטפל בנכסיו, ומאידך - פרנסתו תהא מזווגנת לו מידו של עשו!

אלא שרבקה, ידעה היטב את טיבו של עשו, והבינה כי תכניתו של יצחק, המצויינת כשלעצמה - לא תצא אל הפועל... היא הבינה שעשו לא יחזיק בידו של יעקב, וממילא יהיה יעקב טרוד שבעתיים במרדף אחר פרנסתו! לפיכך, היא עמדה על כך שיעקב הוא זה שיזכה בברכות, כפי שאמנם אירע לבסוף...

ונק' ממאור בחתם סופר ויש לפרש עוד טעם שיצחק רצה לברך את עשו בעוה"ז דהוא סבר עשו מכיר ערך תורה ומצות ויספיק ליעקב על התורה והעבודה כמו יששכר וזבולון אבל רבקה שהיתה מכרת את עשו ויודעת שאו לא יהי אפשרות ליעקב לעבוד ה' וללמוד תורה שעשו לא יתן לו מעניני עוה"ז והעצמו הי' כוונת עשו במכירת הבכורה דהיינו קדושת הבכורה שהיא עבודת ה' שסבר שממילא כיון שעוה"ז בידו לא יתנו ולא יהי לו אפשרות לעבוד ה' ויתבטל המכירה וכיון שרבקה ירדה לסוף דעתו לכך סבבה רבקה שיברך את יעקב בעוה"ז ואו יהי

גדולה שמתחלקת לשניים - עלית ותחתית. המרחק בין אחת לשניה הוא גדול, כך שבאלקסוט העליונה היה חניון רחב ידיים שם התאספו כל "בעלי העגלות" משם היו יוצאים בנסיעות כמה פעמים ביום לעבר העיר התחתית.

באלקסוט העליונה התגוררה אישה אלמנה ושמה שרה. לשרה היתה בת יחידה שהתגוררה בעיר התחתית ושמה חנה [חנה'לע - כלשונן] חנה'לע היתה קבצנית דלפנית עניה מרודה, ילדיה הילכו עם בגדים קרועים וללא נעלים לרגליהם. האמא שרה נהגה לאסוף פרוטות קצובות ומפעם לפעם לשלחם לבתה חנה'לע.

הגיע ערב יום טוב. הלכה שרה ל"חניון" ומצאה שם את יענקל העגלון שממתין עד שהעגלה תתמלא בנוסעים, אז ייצא לכיוון העיר התחתית.

- שמע נא יענקל, אמרה שרה בקול רווי תחנונים, עשה לי חסד, אתה, הרי בין כך נוסע ללמטה, ומי כמוך יודע שיש לי שם בת, עניה. אפיתי בשבילה תבנית לחם טרי עגול, אהיה נא יהודי טוב, ותעביר לה את זה. תחיה את נפשה בחג.

- טוב, שרה, למענך, בשבילך! תביאי ואני אקח.
- אבל יענקל, לחם יבש תיקח בשבילה?! - איזה טעם יש ללחם יבש, הכנתי בקבוק מלא חמאה, אם היא תאכל לחם עם חמאה (מיט פוטער) אז יהיה לה טוב על הלב.

- שרה! עד שהצלחתי לדחוף כאן לחם כזה גדול איפה כבר יהיה לי מקום לעוד בקבוק חמאה?

אחדים מראשי "ועד הישיבות" הודיעו נחרצות שהם יסכימו לבקשת ה"סוכנות" רק אם יקבלו לידם סכום של מליון לירות לשנה "אם נפסיק לשגר שליחים לארצות הגולה, זה יהיה הסכום שתאלצו לתת לנו" אמרו "ראשי הישיבות".

יהודי מראשי הציונות שהשתתף באסיפה נעמד על רגליו וזעם מכעס: "אתם לא מתביישים לתבוע סכום כזה גדול" קרא לעבר ראשי וועד הישיבות. הוא חירף וגידף בסגנון זול וגס: "קבצנים! שנורערס! וכו'. הוויכוחים היו קשים מאד, ראשי הסוכנות מחד גיסא, ועסקנים יראים ושלמים מאידך גיסא התנצחו זה בזה.

רבי חיים לייב אויערבאך שהשתתף באסיפה ישב בשקט והמתין לתורו בסבלנות. הוא החליט לנפץ את עצם הרעיון שהסוכנות היא זו שתשלוט בכיפה. "החלטתי אני אשלם" לו כגמולו לאותו רשע וחצוף גלוי ראש" סיפר רבי חיים לייב [כששב מהאסיפה הביתה קרא לי: "ר' שלום! יש לי בשבילך סיפור מעניין" ... וסיפר לי את מהלך העניינים - אמר ר' שלום]

כשהגיע תורו של רבי חיים לייב לשאת דברים נעמד על עומדו בשלווה, ובכשרונו הגאוני החל את דבריו באיטיות כמונה מעות - עם סיפור [-משל] שהמציא על אתר. מטרתו של הסיפור היה להקהות את שיניהם ולהדגים להם בדרך רמוז איך יראו "חיי הישיבות" כשיהיו זקוקים לחסדי ה"סוכנות".

אספר לכם סיפור. אמר רבי חיים לייב, ושקט השתרר בחלל: יש מקום ששמו "אלקסוט" זו עיר

למעשה פרשת ראה

חלפו ימים. יום, יומיים, שלושה, יענקל נסע הלוך ושוב עשרות פעמים. "בוודאי עשה את השליחות על הצד הטוב ביותר" הרהרה שרה.

צהרים בהיר לאחר החג, שרה מקבלת מכתב ספוג בדמעות מבתה: "אמא מה קרה?, שכחת שיש לך ילדה בקרבת מקום? אין לנו בגדים ונעלים, אין לנו מה לאכול ולא שלחת לנו מאומה" ... עיני האמא חשכו ראשה הסתחרר, הבינה שקרה משהו. ויצאה לרחוב, חיפשה את יענקל בסערת רוח, מצאה אותו במקום הקבוע ליד העגלות:

- יענקל! רשע, גולן, מה עשית לי? הרגת אותנו לגמרי, אוי לך! מה קרה עם המשלוח שנתתי?...

- מה הצעקות, וואס איז געשיין? שאל יענקל בשלווה, והיא בוכה: אפיתי לחם עשיתי חמאה וגבינה!! שלושה רובלים, איפה???

- מה את צועקת?

- מה פירוש מה אני צועקת?, אתה לא מתבייש??!
- רגע, תשמעי, רגע רגע, חכי אני יסביר לך מה קרה. מסביר יענקל ברוגע מכעים.

- מה חכי, תראה מכתב!!! דם יורד מליבי! אתה לא מתבייש??! תיראה איך שהיא מסכנה בכל מילה שבמכתבה!

- תשמעי אותי. שקט. שקט... אמר יענקל ושם שתי עיניים חדות והתחיל את דבריו: "שרה! מה אני יגיד לך הלחם הטרי שלך, שאת בעצמך אפית, מה אומר ומה אדבר - ידיים של זהב יש לך, אה אה, אין לשער!

- יענקל, אל תהיה כזה, תעשה מצוה, תרחם עליה, תדחוף את זה בצד ותסתדר.

- (בצעקה) די, תחפשי לבד מקום! נו כבר! תכניסי את החמאה כאן ליד הלחם וחלאס. חלפו חמש דקות, העגלה כבר התמלאה בנוסעים, יענקל התיישב, ועוד רגע קצר יוצאים לדרך. לפתע שוב הגיחה שרה מהרחוב הסמוך וקראה: "יענקל, רגע! אוי גיוואלד, איזה טעם יש ללחם עם חמאה לבד, הנה עשיתי גבינה טובה ומעימה לכבוד יום טוב, חנהלע שלי תאכל לחם, חמאה וגבינה, אוי, התרגשה שרה, כמה שתחיה את נפשה השבורה, יהיה לה משהו לכבוד החג, והתפרצה - בבכי - של התרגשות מהול בכאב.

- שרה את כבר מבבלת לי את הראש, תקחי את הכל בחזרה וגמרנו, מה את רוצה ממני??!

- יענקל, אל תהיה קשה כאבן! תרחם עלינו, אתה מבין לבד כמה זה חשוב, אל תהיה רשע! בבקשה...
- מה את רוצה ממני תזרקי פנימה וגמרנו.

תהי מבורך, תצלית, שיהיה לך ולמשפחתך כל טוב, בירכה אותו שרה בכל ליבה.

כשכבר התחיל ליסוע יצאה שוב בריצה ואמרה יענקל! יענקל! מה יעזור לחם לאשה מסכנה שאין לה נעלים בשביל הילדים, קח בבקשה שלושה רובל ותתן לה. ברכות יחולו על ראשך.

טוב יענקל הסכים. לזה, לכסף, היה לו מקום... הכניס את הכסף לכיס ויצא לדרך.

שהייתי שקוע באוכל הטעים לקחתי פרוסה אחרי פרוסה ועוד ועוד... שרה מרטה את שערות ראשה וצעקה לעצמה: "גיוואלד. טוב, כפרה על הלחם, החמאה והגבינה שנתתי למשוגע הזה אבל מה עם הרובלים? נתתי לך שלושה רובל איפה הם? שאלה בבכי.

- נתן עליה יענקל מבט לגלגני: שרה, ועוד מה את חושבת לך שכל הסיפור הזה לא שווה כסף. שאני יוביל את כל זה בחינם?!

סיים רבי חיים לייב את נאומו. התיישב על מקומו. הנאספים כולם שהבינו את הנמשל העלו חיוך על פניהם, חלקם פרצו בצחוק, והאסיפה התפזרה.

מה מחפש הרב מברסק בשעת ההפצצות
פעם אחת בימי מלחמת העולם, בשעת ההפצצות, והיו הימים ימי ערב חג הסוכות, היה מרן הגרי"ז טרוד כולו בחיפוש אחר 'ברסקער הדסים', כפי שהיה מוהדר בכל שנה, והיה שם עמו הגר"מ זמבא הי"ד, ושאלו האם במצב כזה שהדעת נתונה לטרדות הקיום וההצלה, אין מקום להקל מעט, ולהסתפק בהדסים הכשרים מעיקר הדין.

והשיבו הגרי"ז, הרי אם הבורא עולם היה אומר ליהודי שהוא דורש ממנו עכשיו באופן פרטי, רק דבר אחד, שיקח הדסים מהודרים, הרי ודאי כל אחד, אפי' כשהוא מצוי בעת מלחמה, היה מחפש הדסים הכי מהודרים, רק לנו אין הרגשה זו בשביל כמה מניעות.

א. לא מרגישים שהקב"ה הוא בעצמו מצוה אותנו.

- מה?? תעזוב אותי! עם הסיפורים על הלחם הטעים שלי, אתה בא לזרות מלח על הפצעים שלי, מה אתה צוחק ומתבדח?!!
- שרה! ידים של זהב, מה אני יגיד לך, לא להאמין. גם החמאה מיוחדת.

- מה? אכלת את זה? רשע! צווחה האם הבוכיה.
- רגע. לא. תמתיני בסבלנות אני אספר לך הכל: את זוכרת ביום שנסעתי, וודאי את זוכרת, היה זה יום חם במיוחד, השמש יקדה מלמעלה והחום היה נורא. באמצע הדרך התחלתי להרגיש רטוב ליד הרגלים...
- תפסיק לספר לי סיפורים, בוער לי הדם ואתה מספר "מעשיות".

- סבלנות, שיהיה לך קצת סבלנות, ואז תביני הכל: התכופתי לחפש מה קרה לי, מה רטוב שם, וראיתי שהבקבוק נסדק, החמאה שהיתה בו נמאסה, גולשת ויוצאת החוצה. החמאה שאת עשית. ממש "בל תשחית" - - -

- אני מבינה טוב מאד, אבל כפרה על החמאה, והסיפורים שלך, רק תגיד לי כבר מה עם הלחם שאפיתי!

- חכי אני יסביר לך: מחייך יענקל בסבלנות. הרי חבל על כזו חמאה, ממש חבל, נכון שחבל?! אז לקחתי חתיכה קטנה מהלחם טבלתי אותה בחמאה שנשארה והכנסתי לפה, אבל את הרי צודקת, לחם עם חמאה איזה טעם יש לזה, לכן לקחתי קצת גבינה... מה אני יגיד לך שרה, קיבלתי ממש תאבון גדול, כאלה ידים של זהב, אפית לחם בטעם נדיר ביותר... שכחתי מעצמי לגמרי - כזה לחם - ומרוב

למעשה פרשת ראה

ב. שאמר זאת לכל כלל ישראל.

ג. זה לא המצוה היחידה.

ד. שציוה כן לפני אלפי שנים.

ה. שזה לא הפעם הראשונה והיחידה שאנו מצווים במצוה זו.

אך התורה לימדנונו סיים הגרי"ז, שבכל מצוה ומצוה, צריך להרגיש כמו שהיה ציווי פרטי אליו היום. ודבר זה למדנו ממה שכתוב בפרשת קריאת שמע הדברים האלה [רק מצוה זאת] אשר אנכי [הקב"ה בכבודו ובעצמו] מצוך [רק אותך] היום [ולא לפני אלפי שנים], ולכן כל יום יהיו בעיניך כחדשים, ואין שום נפ"מ בזה שנצטוו כבר בשנה שעברה. ואם היינו מרגישים כך בכל מצוה לא היה לנו כל בעיה לקיים כל מצוה, אפילו במצב הכי קשה. [ומעין זה כתב הח"ח באהבת חסד פרק יא ע"ש]

החפץ חיים זצ"ל (על התורה, פרשת ואתחנן עמי ראה) מפרש כך את הפסוק (דברים ו) 'והיו הדברים האלה' רק הדף הזה שבו אתה עוסק, 'אשר אנכי מצוך' ולא כתוב בלשון רבים 'מצוכם', שאתה היחיד שקיים בעולם ומצווה על כך, 'היום', יש לך רק את היום העכשוי שבו יכול לקיים זאת, ואז מובטח שיהיו הדברים 'על לבבך', תוכל להתרכז בהם ולהצליח.

וכך הדבר בכל מעשה ומעשה, וכגון כשעושה חסד עם רעהו, יחשוב בלבו שחברו הוא היחיד בעולם שנצרך לעזרה, והוא עצמו היחיד בעולם היכול לעזור

לו, ושעה זו היא ההזדמנות האחת והיחידה לעזור. כך יוכל להתרכז ולהצליח לפעול את מעשה ההטבה בשלימות. וע"ע בזה באריכות בשפתי חיים (מידות

ועבודת ה' ב מנוחת הנפש)

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה (דברים יא כו)

צריך ביאור מה שפתח בלשון יחיד 'ראה', ומסיים בלשון רבים 'אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', את הברכה אשר תשמעו וגו', וכבר עמדו בזה המפרשים.

אלא ביאר רבינו אליהו ברוך פינקל זצ"ל שבאמת היתה ראויה כל הפרשה ליכתב בלשון רבים, כיון שנאמרה לכל ישראל, אלא נקט בלשון יחיד ברישא דקרא, לאורווי לן שיש בכלל זה אמירה לכל אחד ואחד באופן פרטי, אשר הדגשה זו מקבלת משנה תוקף, כאשר האדם יודע שיש התיחסות פרטית אליו. וכמבואר

והגר"א באדרת אליהו ביאר, שעשרת הדברות נאמרו בלשון יחיד, מפני שבהר סיני היו כולם באגודה אחת כאיש אחד, וכן כאן אמר 'ראה' בלשון יחיד אל כלל ישראל שהם באגודה אחת. ומה שסיים 'לפניכם' בלשון רבים, הוא משום שלכל אחד ואחד נתן את הבחירה שלא יהיה 'אחרי רבים לרעות' וכדי שלא יאמר שהבחירה ניתנה לרבים לכן אמר לפניכם לכל אחד ואחד, ע"כ.

שם פגש בו יהודי אחד שכאשר שמע מפי הנער שהוא בדרכו לשוב אל הישיבה, ביקש להעביר באמצעותו מכתב לבנו יקרו, הלומד גם הוא בישיבה. הסטייפלר נענה כמובן בחיוב. ישב היהודי וכתב מכתב, סגר, הדביק ומסרו לידי הסטייפלר.

...ופתאום רצה המלחמה, נשתנו סדרי בראשית, וכבר לא חזרו לישיבה.

לאחר שמונה שנים ארוכות, בהן נעו מוסדי תבל ותגעש ותרעש הארץ, פגש הסטייפלר במפתיע את אותו בחור, בנו של השולח. שמח לקראתו עד מאוד, ומיד הושיט לו את המכתב הסגור, השמור עבורו בנאמנות מזה זמן כה רב. נקל לשער את התרגשותו של הבן, באשר אביו זכרונו לברכה, כותב המכתב, כבר איננו בארץ החיים.

בחרדה וברטט פתח את המכתב – וזה אשר היה כתוב בו, תחת שורת התאריך הנקוב מלפני שמונה שנים: "לבני יקרי. כאשר אתה חוזר מן הישיבה הביתה, אל תשכח להביא לנו כמה דגים מלוחים. באהבה רבה – אביך אוהבך נצח."

מפח הנפש של הבחור היה עצום, בלתי ניתן לתיאור, הרי לו מכתב מאבא ז"ל...

"איננו יודעים למה מצא לנכון הסטייפלר לספר זאת, וכיצד פירש

את זה", אמר רבי משה מרדכי, "אולם הלימוד עבורנו מוכרח הוא: יתכן, שבעוד שנים רבות נבין

ועוד יש להאריך שהכוונה למידת הנכבדות בשבילי נברא העולם שכל אדם חשוב כעולם מלא ועיי' מה שהרחבנו בזה בפרשת קדושים

ורבינו החיד"א ביאר בספרו (נחל קדומים אות א), וז"ל 'ואמר ראה' לשון יחיד ואחר כך 'לפניכם' לשון רבים, דכל יחיד יכול לתקן ויהיה הוא צנור להשפיע לרבים, כמו שהאריך מר זקננו הרב בחסד לאברהם ז"ל והביטה, וראה כי אם עושה רצון הבורא, רצון אותיות צנור, שיהיה הוא כמו צנור להשפיע על ידו תדיר שפע רב ברכות שמים'.

והגר"א מפרש שלא יחשוב אדם שהוא יכול לבחור בטוב רק אם הוא התחיל טוב, לו אומרת התורה 'היום'. אפי אם הוא נכשל הרבה, בכל יום ויום, מ"מ אפשר להתחיל היום מחדש, וזהו אחד מעצות היצר לרמות את האדם. באומרו כ"כ הרבה עבירות עשית, איך תתקן את כולם.

מכתבו של הסבא מסלבודקא

כהמחשה נכונה לכיוון המחשבה הזו של ניצול הזמן, מול המבט השטחי הגורר לעברי חיי בטלה רח"ל, נהג רבי משה מרדכי לספר שני סיפורים אמיתיים משתי קצוות ניגודיים, מעשים שהיו בשני אבות – ושני מכתבים...

הסיפור הראשון סופר מפי בעל המעשה, מרן הסטייפלר בעצמו, באוזני בנו הגר"ח קנייבסקי. בשנת תרע"ד, זמן קצר טרם פרוץ המלחמה העולמית הראשונה, נקלע הסטייפלר לעיירה אחת,

אחר, לכאן ולשם, והרשימה ארוכה... כעת תתאר לעצמך, שהיום זהו היום האחרון... איך היית מחליט או, ביום האחרון לימי חיך? אין ספק מה תהיה ההחלטה, זה הרי היום האחרון!... ולמה אדם לא הולך לבית מדרש, אלא הולך לו לכל מיני עניינים אחרים? אין זאת אלא משום שסבור הוא כי באמתחתו מצויה כספת, ובה מונחים עשרות שנים... וכמה שהוא ימשוך מהחשבון, לא יגרע ממנו מאומה, אדרבה, 'נהרה מכיפיה מתברך', כשהוא מושך – נכנס לו כנגד זה כפליים, כך הוא חושב...". ומי היה חתום על המכתב הזה, השני? "נתן צבי"... הסבא מסלבודקא, אבי כל תופשי התורה, אשר חלק נכבד מהתורה ישש בידינו כהיום, גדולי עולם שגדלו בשני הדורות האחרונים, המה תלמידים של הסבא מסלבודקא, רבי נתן צבי פינקל. בנו, רבי אליעזר יהודה זצ"ל, הוא זה שהיה מקבל ממנו מכתבים אלו בהיותו בחור".

"זהו המכתב השני... זו ההדרכה שהאיר האבא הגדול – לבן הגדול", סיים רבי משה מרדכי, "וזה תהיה גם ההדרכה בשבילנו... בכל פינה שאנו פונים, בכל בקשת עזרה וחסד לעברנו ש'המושכל הראשון' הוא להשיב בלאו, נשית בנו להדרכה הזו: כיצד היינו עונים ביום האחרון, שעות אחדות בטרם עובר ברחוב הרמקול...". - (מתוך הספר: "רבי משה מרדכי")

לימוד התורה עם 'גישמאק'

ויש להוסיף מש"כ בזה הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א (גליון דברי שיר ראה תש"פ) "ראה אנכי נתן לפניכם

שכל מה שעסקנו, אצנו-רצנו לפה ולשם, טרדות ועניינים מעל הראש, המוח והלב, הרי בסיכום למפרע היו אלו... דגים מלוחים!..."

על המכתב השני, שמע רבי משה מרדכי בבחרותו, מפי המשגיח דסלבודקה, הגה"צ רבי משה טיקוצינסקי, ששמע מפי עד ראייה, הלא הוא מרן רבי אייזיק שר זצ"ל.

בבחרותו היה רבי אייזיק שר ראש ישיבה בעיר הלוסק, שם למדו בחורים מופלגים בשקידה עצומה. שום שייכות לא היתה להם עם דברים בטלים, בהיותם מנותקים לגמרי מכל הוויות העולם החיצון וטרדותיו, ומנוערים מכל הידיעות המתרחשות ומתחדשות. "מאום לא נוגע להם, חוץ מ...תני ר' חייא, מנה לי בידך, והלה אומר... והעדים מעידים אותו" - -

היה היה בחור אחד מתלמידי הישיבה, שבכל פרק זמן מסוים היה מקבל מכתב מאביו. והנה בכל מכתב, באורח קבע, חזר על עצמו אותו משפט: "בני יקירי, בכל ענין ונידון שעולה לך, בכל שאלה ובעיה שתהיה אצלך, תחשוב לעצמך, איך היית מחליט על דבר זה ביום האחרון לימי חיך".

"מצינו בדוד המלך ע"ה", היה מבאר רבי משה מרדכי, "שאמר 'חשבתי דרכי' למקום פלוני אני הולך, 'ואשיבה רגלי אל עדותיך', זו היתה המסקנא: אני הולך לבית המדרש. והנה ניצב אדם בפני בעיה של התחבטות, האם ללכת לכולל או ללכת למקום

אנו אומרים בתפילה "קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך, שבענו מטובך ושמתנו בישועתך, וטהר לבנו לעבדך באמת".

ויש להבין מה ההסבר "שבענו מטובך"? ואיך זה מסתדר עם שאר המילים כאן בתפילה? ידוע שברוסיה היה מאוד קשה לקבל פטור לצבא, הרבה בחורים קבלו צו גיוס והיו חייבים לשרת ביחד עם גויים, ושם לא היה אוכל כשר כלל,

ומרן החפץ חיים זצ"ל דאג שבכל עיר ועיר ברוסיה יהיה מטבח כשר עבור החיילים היהודים כדי שיהיה להם מקום עם אוכל כשר בחינם. פעם: טובי העיר הגיעו לחפץ חיים וסיפרו לו שאין טעם להמשיך להחזיק את כל המטבחים האלו כי ראו שהחיילים נכנסו למסעדות לא כשרות לאחר שכבר אכלו במטבח הכשר. אמר להם החפץ חיים "כנראה אין מספיק אוכל כשר במטבח", הם ענו "יש אוכל בשפע". אמר להם "כנראה שהאוכל אצל הגויים יותר טעים, לכן צריך שיהיה במטבח אצלנו את האוכל הכי טעים עבורם וברמה הכי גבוה שאפשר".

הטענה של החפץ חיים היא שאם לא טוב להם במטבח אצלנו אז הם מחפשים במקומות אחרים, אבל אם האוכל אצלנו יהיה בטוב טעם אז אין סיבה: שיחפשו במקומות אחרים. ועל זה אנו מתכוונים ב"שבענו מטובך" כי לא מספיק "קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך", אלא צריך שיהיה לנו את הטעם לקיים את התורה כמו שצריך, שנוכל גם ליהנות

היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו... אשר אנכי מצוה אתכם היום, והקללה אם לא תשמעו... אשר אנכי מצוה אתכם היום... " (וי"א - כ"ו, כ"ז, כ"ח).

דרשו חז"ל, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו קבלתם היום מהר סיני, כאילו בו כיום נצטווית עליהם.

בן אדם שרגיל לקרוא עיתון, קורא דווקא את העיתון של היום, כי החדשות של אתמול כבר לא מעניין אותו, כך להבדיל התורה כותבת "היום" שכל יום צריך להיות כאילו מקבל את התורה מחדש, וכך האדם ילמד אותה בחשק רב.

שואל החתם סופר, בשלמא לגבי הברכה כתוב "היום" אפשר להבין שאם לומדים את התורה כל יום ויום כחדשים - עם כל החשק - אז מקבלים ברכה, אבל בקללה אם אחד לא מרגיש את "היום" הוא יקבל קללה?! גם אם זה לא בסדר שהוא לא מרגיש את "היום", למה שיקבל קללה!?

ותירץ, שכדי להגיע לדרגה גבוהה ולהיות מובטח שהוא בן תורה, זה רק אם האדם מרגיש את המעלה של "היום", את חשקת התורה של "היום", אבל אם זה בלי "היום", דהיינו שהוא לומד תורה בלי חשק, אז הוא עלול לחפש את החדשות במקומות אחרים, במקומות לא ראויים שאינם טובים ומתאימים לבן תורה.

הפרשה מבינים שכוונת המילה 'אחרי' הוא שצריך כמה שיותר להתקרב לה? תירץ החפץ חיים שזה לא סתירה, בן אדם שמרגיש קרוב לרבנו של עולם זה סימן שהוא רחוק מאוד, בן אדם שרוצה להתקרב לה' הוא צריך להרגיש כמה הוא רחוק ממנו, לכן 'אחרי' הוא צריך להרגיש כמה הוא מופלג ממנו, וכך יוכל לעבוד יותר ולהיות קרוב. כ"כ כתוב בפרשת בהעלותך (י"ב-ג) "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". וכי משה לא ידע שהוא הכי גדול בעם ישראל? הרי ידע שהוא היחיד שדיבר עם הקב"ה כמו שכתוב (שם ה) "פה אל פה אדבר בו", אז איך מבינים שהוא היה "עניו מאד"? אלא הביאור הוא שמשה רבינו ידע גדלות הבורא, הוא הרגיש כמה רחוק הוא, לכן היה עניו מאוד. מועניין שכשמגיע חודש אלול, ישנם אנשים רחוקים מהקב"ה והם כמעט אינם מפחדים, וישנם אנשים קרובים והם מפחדים, לכאורה היה צריך להיות הפוך, שהאנשים הרחוקים היו צריכים לפחד מאוד, והאנשים הקרובים לא היו צריכים כ"כ לפחד, וההסבר שהמציאות היא כך הוא כי אלו שיותר קרובים לה' במציאות הם יותר מפחדים כי הם מרגישים שהם רחוקים מהרבנו של עולם, אבל אלו שהם רחוקים הם לא מרגישים שהם רחוקים וחושבים שהם בקלות יכולים להיות קרובים לה' ובטוחים בזה.

כתוב בתהילים (ק"ה), בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז, היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו, הים [-דהיינו הים הגדול] ראה וינס, ::

בשמחת התורה. וזאת הסיבה שיש היום כמה וכמה אנשים שעדיין לא מתחזקים לבוא בדרך השם כי אין להם טעם בתורה ובמצוות. אם היה להם טעם בתורה ובמצוות לא היו מחפשים במקומות אחרים. כתוב בחז"ל (קידושין דף ל' ע"ב) "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין". ויש להבין, "בראתי יצר הרע" הפירוש הוא שכדי להילחם נגד היצר הרע צריכים את "התורה" כ"תבלין", ואיך אפשר להבין מאמר זו, הרי תורה זה לא תבלין, תורה זה העיקר?! שמעתי מהצדיק רבי יהושע שקלאר זצ"ל להסביר, שנכון שתורה זה העיקר אבל היא צריכה להיות עם התבלין שלה כדי להילחם ביצר הרע, והתבלין שלה זה המתיקות שלה ואז אפשר להילחם ביצר הרע. וזה הכלל כאן, מי שמוצא את המתיקות בתורה הוא יכול לעלות מעלה מעלה ולקבל שפע ברכות.

ע"י קירבת אלוקים מתעוררים לתשובה שאל השפת אמת את מרן החפץ חיים זצ"ל, כתוב בהמשך הפרשה (י"ג-ה) "אחרי ה' אלוקים תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקלו 5 תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקו", מבינים מהפסוק הזה שכן אדם צריך להתקרב כמה שיותר לה', ומאידך כתוב כאן בתחילת הפרשה (י"ב-ל) ו "הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש..." ורש"י מפרש (כ"ה אחרי) "אחרי העברת הירדן הרבה והלאה למרחוק. וזהו לשון אחרי. כל : מקום שנאמר 'אחרי' מופלג הוא". לכאורה יש כאן סתירה, בתחילת הפרשה מבינים שכוונת המילה 'אחרי' הוא מרחוק ומאידך בהמשך

כי זו הרעה החולה, שרש הבעיה. בואו ונלמד שורה בגמרא (שבת פח ע"ג, עבודה זרה ב ע"ב), ונעמד על מלה אחת, נראה, כמה עמקו דברי חז"ל! הגמרא ידועה כל כך - ויוצא משה את העם לקראת האלהים, ויציצו בתחתית ההר" (שמות יט, יז), מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים את התורה, מוטב. ואם לאו, שם תהא קבורתכם (שבת פח ע"ג, עבודה זרה ב ע"ב).

ואני שואל, מהו: "שם תהא קבורתכם"? היה ראוי לומר: "פה תהא קבורתכם"!

אבל אמר לכם מה ששמעתי: יש קבורה, שנקראת "שם".

בחור מקרטע בתלמוד תורה, לא נורא: בישיבה הקטנה, יפרח. בישיבה הקטנה הוא מסתכסך עם המשגיח ומתעמת עם המגיד שעור, אבל המבט נטוי קדימה: בישיבה הגדולה יפתח דף חדש.

המצב שם לא מזהיר והוא נחשל בעליל, אבל הפתרון באפק: יתחתן, והכל יסתדר.

אך, אבוי, חש כסך חבטות. הבית מצד אחד, הכולל מהצד השני, וההורים משני הצדדים. נו, משנה מקום משנה מזל. או שהוא מפרק את הבית או שהוא עורק מהכולל.

ואם אינו מרעה מהעבודה, המקום הבא יהיה המשלם. ומשם" לשם", עד לקבורה...

הירדן [-הקטן] יסב לאחור [-לא ברח], ההרים [-הגדולים] רקדו כאילים [-פחדו מרובנו של עולם], גבעות [-הקטנים] כבני צאן [-לא כל כך פחדו]. בדרך כלל מי שיותר חזק, אמור לפחד פחות, א"כ היה אמור להיות בדיוק הפוך ממה שכתוב בתהילים. ושמעתי מראש ישיבת 'תורת אמת' בלונדון רבי משה שניידר זצ"ל להסביר, שזה מה ששואל דוד המלך, 'מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור?' ודוד המלך העצמו אמר לנו התשובה, "מלפני אדון חולי ארץ", יש הבדל בין פחד גשמי לפחד רוחני, כאן מגיע הקב"ה שהוא האדון, מי שקטן ואינו מבין כל כך אז ממילא הוא חושב שהוא מסודר, אבל מי שיותר גדול ומבין יותר הוא יותר מפחד. ולכן בפחד גשמי מי שיותר גדול וחזק הוא מפחד פחות, מה שאין כן בפחד רוחני מי שגדול יותר הוא מפחד יותר.

כתב הרב גלינסקי בספרו והגדת אלול עמ' 13

"ועתה ישראל"

כלם יודעים: חדש אלול הוא חדש ההכנה לימים הנוראים. ובכן, רבותי, אין טועים, מי הרשה לנו ליחד את החדש כהכנה לחדש הבא? ונניח - חלילה, לא נפתח פה - נניח שלא יהיה החדש הבא, מי הרשה לנו שלא לנצל את החדש הזה כשלעצמו, לנצל כל שבוע בו, כל יום וכל שעה כדבעי!

ואם כה נעשה, ממילא יהיה הכנה שאין דגמתה לחדש שאחריו, ולשנה הבאה, יפתח דף חדש בחיינו!

!

למעשה פרשת ראה

ואכל, חטף ושתה. דעלמא דאזלינן מניה, כהלולא דמוי" (ערוכין נד ע"א), שהעולם שאנו הולכים ממנו דומה לאולם שמחות. זה חדר כל כך ללב, עמדתי כמספר, הקשבתי ולבי נמס. אחר כך התעניינתי, נודע לי שהיה זה הסמיפלר זצ"ל. ואכן, קים זה

מה שכתוב בזה" (בבא קמא ז' ע"א). כלנו ראינו איך חטף" כל ימיו, עוד משנה ועוד משנה, בין גברא לגברא. בשבתו בביתו ובלכתו בדרך, בשכבו ובקומו. אבל העקר מנח בשלוש מלים: "דעלמא דאזלינן מביך", העולם שאנו הולכים ממנו!

מי מרגיש וחש שאנו הולכים מהעולם?

ונזכיר: שמואל לא האריך ימים ברכות יח ע"ב), ורב יהודה תלמידו צעיר היה ממנו, בן כמה כבר היה! וכך אמר לו: העולם שאנו הולכים ממנו!

הזמן אוזל, נתחים נתחים, ויש לנצלו!

ספר לי רבי שלום שבדרון זצ"ל. פעם שהה עם רבי אליה לופיאן זנ"ל לבדו בבית המדרש, והעז: "יאמר לי הרבי שיחת מוסר", שמועס.

אמר לו רבי אליה: "תביא סטנדר!" אם שמועס, אז שמועס כהלכתו!

הלך והביא סטנדר. קם רבי אליה מלא קומתו, אחז בסטנבר בשתי ידיו, כדרכו בשעת שיחותיו, ואמר:

"לא זה הדרך, ולא זה העיר" (מלכים ב, ט).

"ואהבת את ה' אלהיך" (דברים ו, ה), פרש רש"י: שלא יהיה לך חלוק על המקום. ובארו רבותינו: שלא תבקש לשנות מקום. פה תסתבר וכאן תמוזה, אל תדמה ואל תשקה!

עשיר בא אל החפץ חיים", הציע עסקה: ששה צאצאים לו. בצנאתו יחלק רכושו לשבעה חלקים, יחשיב גם את עצמו כאחד הבנים. חלק זה ינתן להחזקת הישיבה, לעלוי נשמתו. בתמורה, מבקש הוא שהחפץ חיים" ילמד עליו משניות לאחר פטירתו.

להפתעתו, הביע החפץ חיים" מורת רוח, הציע שתי הסתקניות: למה לך לתת שביעית מנכסך לאחר פטירתך, תן כעת. ולמה לך לחכות עד שאני אלמד עבורך, עודך חי, למד בעצמך!

למה לדחות?!

"ועתה ישראל" (דברים י, יב), אין "ועתה" אלא תשובה (בראשית רבה כא, ו). כי ענין התשובה הוא לומר: "ועתה", לא לדחות!

כבר ספרתי: הייתי בישיבה, בביאליסטוק. רציתי ללמד מוסר בהתבודדות, הלכתי לאחד מבתי הכנסת בעיר, הוא היה שומם בין התפלות. לפתע שמעתי קול מעזרת הנשים. קול מתוק, ערב, עורג, כמה: "אמר ליה שמואל לרב יהודה", תלמידו, "שיננא", חריף ושנון, "חטף! חטף חטף, חטף חטף! חטף

וכ"כ הרב חיים מולואזין ברוח חיים (א י) וז"ל כי האדם יאמר לפעמים לא אלך בגדולות, ודי לי אם על משמרת אעמודה להחזיק בתומתי ויראתי ולא להוסיף, אבל באמת אינו כן, כי האדם אי אפשר לעמוד במקום אחד, ואם לא יעלה ע"כ יפול, לכן אמר 'אורח חיים למעלה למשכיל' דאם לא יעלה - על כרחו ירד לשאול מטה, וז"ש במשנה שם ודלא מוסיף יסף.

ולפי"ז מובן מה שאמרו בגמ' סוטה (יג) 'דריש ר"ע איש ואשה זכו שכינה ביניהן לא זכו אש אוכלתן' וצ"ב למה אין משהו באמצע לא אש ולא שכינה. (שמעתי)

אלא כל קיום הנישואין הוא בנס כי קיים נגודים ביניהם שאי אפשר בשכל אנוש לחבר ביניהם ורק עבודת המידות היא זו שיכולה לחבר ביניהם

והרי זה נמשל לאחד שנוסע בכביש מהיר שאם זכה ויודע לנהוג יגיע למקומו בשלום ואם לא זכה הוא ימות וייהרג ואין אפשרות להיות באמצע באמצע הלימוד מזה למעשה. אין להיות באמצע או שהאדם מתעלה או שהוא יורד

להיות ממזכי הרבים

למה מסית דינו יותר חמור מעובד ע"ז

הגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל (משנת ר' אהרן ח"ב מאמר ההכנות ליום הדין), יעץ להשתדל להיות ממזכי הרבים.

"אלו היה לי זקן שחר כזקנך, הייתי יודע כיצד לנצל את הזמן!" והתישב.

זו היתה כל השיחה!

נתחיל מהיום, מהרגע! מה בעשה בשעה הבאה, במה ומלאנה - "ועתה!"

למה יש רק ברכה או קללה ואין משהו באמצע
ראה אנכי נותן לפניכם היום את הברכה ואת הקללה (דברים יא כ) וצ"ב למה אין משהו באמצע לא ברכה ולא קללה.

אלא כתב הספורנו 'ראה. הביטה וראה שלא יהיה ענינך על אופן בינוני כמו שהוא המנהג ברוב. כי אמנם אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה והם שני הקצוות כי הברכה היא הצלחה יותר מן המספיק ע"צ היותר טוב. והקללה היא מארה מחסרת שלא יושג המספיק ושניהם לפניכם להשיג כפי מה שתבחרו'

וכן מבאר הגר"א ז"ל בפירושו על הפסוק אורח חיים למעלה למשכיל משאול מטה (משלי טו כד) ש"האורח חיים האמיתי הוא להיות הולך משום שהאדם נקרא הולך שצריך לילך תמיד מדרגא לדרגא ומוסיף הגר"א כי בלתי אפשרי שהאדם יעמוד בדרגא אחת למען סור משאול מטה כי אז עלול חלילה לרדת למטה ורק הודות ל"אורח חיים האמיתי דהיינו שהוא נוהג להיות תמיד הולך ולא להישאר באותו מקום יסור משאול מטה

מבקש לזכות את חברו בתועלת רוחנית, וק"ו למי שמצליח בכך בפועל.

בני ישיבה שהימצאותם בצוותא מביאה להשפעה של היחיד על הרבים, וכגון שמדבר בלימוד בזמן האוכל ומזכה את חבריו בדברי תורה וגם מונע מהם דבורים בטלים, הנגררים לעיתים לדבורים אסורים, מה גדולה זכותו.

וכן כאשר שומר על סדרי הלמוד והתפילה, גורם בכך גם לאחרים לנהוג כמוהו. ולהיפך, ח"ו, להיפך...!

לפיכך חשוב מאוד שבן הישיבה ידאג שהנהגתו ולמודו יביאו לזכות הרבים, ובזה יהיה לו זכות עצומה, וכמבואר.

שכתב החובות הלבבות (שער אהבת ה' פרק ז') שאפילו החסיד הגדול ביותר וגדול בתורה, עד שיגיע לתכלית השלימות בתיקון נפשו אצל ה' יתברך. ואף אם יגיע למדרגת מלאכי השרת במידותיהם הטובות ובמנהגייהם הנחמדים ובהשתדלותם העצומה בעבודת הבורא ובאהבתם הזכה בה' יתברך. עדיין לא יגיע לזכויות מי שמורה ומדריך את בני האדם אל הדרך הטובה והישרה בעבודת ה' יתברך ומיישר אורחותיהם להטותם לעבודת ה' יתברך ולקרבתם לצור מחצבתם ולהחזירם בתשובה שלימה, שזכויותיו של זה נכפלות שבעתיים, בעבור זכויותיהם של אלו שבמשך כל הימים והזמנים ובזכות זרעם וזרע זרעם.

וביאר ע"פ מה שמצינו לגבי מסית ומדיח חומר שלא נמצא כמותו אפילו בעובד עבודה זרה. שבעובד ע"ו, צריך להתרות בו על מנת שיהא אפשר לפסוק את דינו לסקילה, משא"כ במסית. וכן מהפכין בזכותו של העובד ע"ו ומחפשיין להטותו לכף זכות, משא"כ במסית. והוזהרנו עליו בחמישה לאוין, 'לא תאבה לו', 'לא תשמע אליו' 'לא תחוס עינך עליו', 'לא תחמלו', 'לא תכסה עליו', וכל כך למה 'כי ביקש להדיחך מעל ה' אלוקיך'.

והעולה על כלנה, מה דאיתא במשנה (פנהדרין ס"ו), שהיכא שאין עדים על הסתתו ובגלל זה אי אפשר להענישו, מכשילים אותו בהסתה נוספת ומעמידים עדים אחרי הגדר בכדי שיראו את ההסתה הנוספת, ויוכלו להורגו ע"י עדותם. ולא מצינו כדוגמת זה בכל התורה כולה.

ואת הטעם לחומרא המיוחדת של מסית, כתבה התורה בעצמה (דברים יג א') 'כי בקש להדיחך מעל ה' אלוקיך. והיינו, שאע"פ שלא הועילו מעשיו, כי המסית לא שמע בקולו, אעפ"כ, עצם הדבר שהוא ביקש להדיח את זולתו לעבוד ע"ו, עונשו חמור יותר מהעובד ע"ו עצמו, וכאמור לעיל.

למדנו מכאן - אומר ר' אהרן - כמה חמור עונשו של הגורם הפסד רוחני לזולתו.

ומעתה, מידה טובה מרובה ממידת פורענות חמש מאות פעם, וא"כ מה גדולה זכותו של מי שאפילו רק

להענישו, מכשילים אותו בהסתה נוספת ומעמידים עדים אחרי הגדר בכדי שיראו את ההסתה הנוספת, ויוכלו להורגו ע"י עדותם. ולא מצינו כדוגמת זה בכל התורה כולה.

והיינו רק משום ש'ביקש', ואפילו אם זממו לא עלה בידו, אבל כיון שניסה להדיחך מעל ה' אלוקיך, נוהג עמו הקב"ה בכל חומרת הדין ובלא שום חמלה ורחמים. ומעתה, הלא מידה טובה מרובה ממידת פורענות חמש מאות (יזמא ע"ו). ואם כן, אם החמירה תורה כל כך עם מי שמרחיק את בניו של מקום ממנו, מה גדלה חשיבותם של עסקנים המנסים לקרב יהודים לאבינו שבשמים, ואפילו אם לא הצליחו לבסוף אבל אם כוונתם הייתה לטובה, נותן להם הקב"ה שכר פי חמש מאות ממידת פורענות! וכמו כן גם מי שמנסה ומבקש להתקרב לאבינו שבשמים שלא גרע מקרב עצמו ממקרב אחרים, מובטח בשכר עצום ובהנהגה מיוחדת של רחמים וחמלה.

מדוע האריכה התורה לפרט היכן היה מקום הברכה והקללה ואילו מקום המקדש לא נכתב אלא ברמז

מדוע האריכה התורה לפרט היכן היה מקום הברכה והקללה ואילו מקום המקדש לא נכתב אלא ברמז – חשיבות העמל והיגיעה
והיה כי יביאך ה' אלךיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל. הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש בארץ הכנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מרה. (דברים פ"א, כט-ל)

וידוע מה שאמרו (ב"ט פה). כל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו אם הקב"ה גוזר גזירה, מבטלה בשבילו, שנאמר (ירמיהו טו, יט): ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה דברים שאלמלי היו כתובים בגמ' אי אפשר לאומרם שכביכול פיו כפיו של ה' ויכול לבטל גזירותיו של ה'.

ובזוהר הקדוש אמרו: אילו ידעו בני אדם כמה גדולה מעלת המזכה את הרבים ומחזירם בתשובה, היו רצים אחר זה כאדם שרץ אל חייו.

למה עונשו של המסית כל כך חמור

וסקלתו באבנים ומת כי בקש להדיחך מעל ה' אלהיך (דברים י"ג י"א), הסבא מקלם וצ"ל התפעל מאוד מפסוק זה, וכתב 'שמעו נא אחים יקרים, הערה נפלאה! כי הנה מצינו שהתורה החמירה מאוד בעונש המסית, והוזהרנו עליו בחמישה לאוין, 'לא תאבה לו', 'לא תשמע אליו' 'לא תחוס עינך עליו', 'לא תחמלו', 'לא תכסה עליו', וכל כך למה כי ביקש להדיחך מעל ה' אלוקיך'.

ולא עוד אלא שהחמירו לגבי מסית ומדיח חומר שלא נמצא כמותו אפילו בעובד עבודה זרה. שבעובד ע"ז, צריך להתרות בו על מנת שיהא אפשר לפסוק את דינו לסקילה, משא"כ במסית. וכן מהפכין בזכותו של העובד ע"ז ומחפשין להטותו לכף זכות, משא"כ במסית.

והעולה על כלנה, מה דאיתא במשנה (פנהדרין ס"ו), שהיכא שאין עדים על הסתתו ובגלל זה אי אפשר

הקשו בעיון הפרשה (גליון קפ ראה א) קנית מקום המקדש על ידי דוד המלך כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך (יב, יד) (באחד שבטיך, בחלקו של בנימין. ולמעלה פסוק ה') (הוא אומר מכל שבטיכם, האי כיצד, כשקנה דוד את הגורן מארונה היבוס, גבה הוהב מכל השבטים. ומכל מקום הגורן היה בחלקו של בנימין (רש"י) (טעון ביאור, למה היה צריך דוד לקנותו בכסף, ומדוע לא כבש את מקום המקדש, כמו שכבשו את כל ארץ ישראל) ואין לומר שבעת שכבש דוד את ירושלים כבש גם המקום הזה, רק אחר כך מכרו לארונה היבוס על כן נשאר בידו ושוב קנה אותו אח"כ ממנו, זה אינו, דהא ארונה היה גוי בן נח, רק היה גר תושב) [כמבואר בע"ז] כד, ב(], ואיך עברו על לאו ד'לא תחנם' דאסור ליתן להם חנייה בקרקע, כמבואר בע"ז) כ, א(וברמב"ם) פ"י מהל' ע"ז ה"ד(, עיי"ש דמשמע שאף לגר תושב אסור ליתן חנייה בקרקע. וראה תוספתא) נגעים פ"ו ה"ב(שאסור ליתן לגר תושב מקום בירושלים. עיון האר הפרשה טנ ראה וא"כ צ"ב היאך בא המקום לארונה היבוס, ומדוע לא כבשו דוד. ראה ריטב"א) יומא יב, א ד"ה ור' יהודה סבר(, עוד ראה מדרש רבה) בראשית עט, ז(; ורבינו בחיי בראשית) כג, כ(]

ויש לומר שבבית המקדש היה ענין שיעמול וישקיע מכספו וכמו שביאר הבכרת מרדכי שלכן לא נכתב מקום המקדש והיה צריך לגלותו ע"י הרבה מאמץ

בטעם הדבר שתורה ומצוות מצריכות עמל
והגר"ק קניבסקי זצ"ל בספרו ברכת פרץ (כי תשא). את הטעם שקיומה של תורה וההצלחה בה, הוא בהתאם ליגיעה שיגע בה ולצער שמצטער עליה, ושתי סיבות לדבר:

א. שכך הוא טבעו של אדם שדבר שבא לו בקלות, מכל סיבה שהיא אין הדבר נחקק בזכרונו. וכאשר יבואו לפניו ענינים אחרים, מיד הוא שוכח את

והקשה הרב ברוך מרדכי אזרחי שליט"א בספרו ברכת מרדכי (דברים עמוד קנה) למה כאן האריכה התורה, פירוט אחר פירוט, בדיוק נמרץ, לא להשאיר מקום לטעות, להקל על המחפשים, למצוא את הדרך אל הברית בהר גריזים ובהר עיבל.

ואילו באותה פרשה (יב, ה), כשהקב"ה מורה על בנין בית הבחירה בהר הבית שבירושלים, שם נאמר רק 'כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם וגו' לשכנו תדרשו ובאת שמה'. אין פירוט, אין גילוי, הכל נעלם.

מדוע? אדרבא ידענו מדברי חז"ל (פסק"ר מג, ג, ועיי במד"ר יב ט), כמה יסורים נתיסר דוד המלך עד שמצא. לא נתן שינה לעיניו, לעפעפיו תנומה, 'עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב' (תהלים קלב ה)

בית המקדש נקנה בעמל משא"כ הברכות
אלא בא ללמדך כי את מקום השכינה יש לחפש ולחפש תוך עמל, משום שהחיפוש והעמל הוא חלק בלתי נפרד מעצם המצוה. ברכות מורעפות מלמעלה עמם יחד, גם כל הנוגע להן. בית מקדש, הוא דבר שצריך ליצור אותו, לעמול עליו. רק כך יהיה שם מקום לשכינה. לפיכך נאמר: לשכנו תדרשו כלומר, הדרישה היא חלק מעצם בנין בית הבחירה. גם בימי אברהם, כאשר הלך אל אותו הר המוריה, לעקוד עליו את בנו יצחק גם אז לא גילו לו היכן הר מוריה זה. על אחד ההרים אשר אומר אליך (בראשית כד ב). משום שגם באותה עקידה, היה החיפוש חלק מעצם העבודה, מעצם הנסיון, מהעקידה. (עב"ד הברכת מרדכי).

ויל"ע, מדוע נגזרה גזירה על ישראל ללמוד התורה בעמל וצער רק מפני חטאם בעגל. מה שייכות ישנה בין חטא העגל לבין עמל התורה?

ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וימים לא שתה ויכתב על הלחת את דברי הברית עשרת הדברים (ד.ב.ה.)

צ"ע, מדוע צריכה היתה התורה להינתן רק לאחר ארבעים יום וארבעים לילה רצופים, מדוע לא יכלה להינתן ביום אחד בלבד?

עוד יש לשאול, מדוע בנוסף לארבעים היום והלילה, היה צריך משה אף לא לאכול ולא לשתות? אלא כשראה ה' שכל דבר קטן מבלבל אותם הבין שאינם רגילים לעמול ולכן כל דבר קטן מבלבל אותם לכן נגזר שילמדו מתוך הצער או שאם יכולים בקלות להחליף או משה בעגל סימן שלא נקשרו אליו וזה מפני שלא עמלו והשקיעו

וכן מבאר מרן הגר"י קניבסקי זצ"ל בספרו ברכת פריץ בעניין שבירת הלוחות. במקומות רבים אנו מוצאים בדברי חז"ל שקיומה של תורה וההצלחה בה הוא בהתאם ליגיעה שיגע בה ולצער שמצטער עליה, ושתי סיבות לדבר:

הסיבה הראשונה היא שכך הוא טבעו של אדם שדבר שבא לו בקלות, מכל סיבה שהיא אין הדבר נחקק בזכרונו. וכאשר יבואו לפניו ענינים אחרים, מיד הוא שוכח את הקודמים. משא"כ, כאשר התיגע

הקודמים. משא"כ, כאשר התיגע וסבל עליהם הרבה ייסורים, אז נחקקים הדברים היטב בזכרונו, וממילא אין התורה שלמד משתכחת ממנו.

ב. הוא על דרך הסגולה, כל צער וצער שהאדם מצטער עבור התורה וכל יגיעה שיגע בה אינם הולכים לאיבוד ח"ו. עבורה זוכה האדם לקנין בתורה ובהשגתה במקום שנתגע בו או במקום אחר. על הפסוק "נפש עמל עמלה לו וכו'", אמרו חז"ל: "הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת במקום אחר" (סנהדרין צ"ט), ובודאי כמה מה שסבל יותר עבור התורה, זוכה יותר לסייעתא דשמיא וכדתנן: "לפום צערא אגרא".

ולכן ע"י עסק התורה שמתוך הצער ומתוך היסורים וכו', זוכה שתהא תורתו משתמרת בידו. למדנו איפוא מהי הדרך להשגת התורה. עכ"ל.

בטעם הדבר שהדבר מצריך עמל

ונרחיב הדברים בחשיבות העמל וישבר אותם תחת ההר (ל.ב.ט) איתא בילקוט (סוף יהושע) - וישבר אותם תחת ההר, נסתכל משה בלוחות וראה שפרח כתב מעליהן והשליכן מידי וכו'. באותה שעה נגזרה גזירה על ישראל שילמדו תורה מתוך הצער ומתוך השעבוד ומתוך הטלטול ומתוך הטירוף ומתוך הדחק ומתוך שאין להם מזונות. ומתוך אותו הצער שהם מצטערים, עתיד הקב"ה לשלם להם שכרם לימות המשיח כפול ומכופל, שנאמר (ישעיה נז): "ה' אלקים בחזק יבוא וזרעו משלה לו הנה שכרו אותו וכו'".

ברגל? ועונים שמשנה רבינו עשה חשבון איך בני ישראל עשו את העגל. הרי הם ראו את עשר המכות ואת קריעת ים סוף, ומה שראתה שפחה על הים לא ראה יחזקאל בן בוזי. וראו גם את מעמד הר סיני. אז איך הם מכרו את הכל בשביל עגל הזהב? משה רבינו הגיע למסקנה ברורה: זה קרה כיוון שהם קיבלו את הכל בלא מאמץ, והשפחה שראתה הכל נשארה שפחה. ואם כך, אמר, אני אלמד אותם לקנות מצוות ותורה ביגיעה. לכן ייצאו מאוהל מועד.

וכמו שהגמרא אומרת (בבא מציעא ב"ב, ל"ח), "רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חברו". "אדם רוצה בקב שלו יותר מתשעה קבין של חברו". שאם תינתן לאדם תשע קילו עגבניות מהשוק או קילו שהוא זרע בעצמו - הוא יעדיף את הקילו שלו, כיוון שהוא התאמץ בשבילו ורש"י פירש במקום "חביבה עליו ע"י שעמל בה", שהרי חלק ממנו נמצא בעגבניות במידה מסוימת. וזה מה שרצה משה - שבני ישראל יתייגעו על התורה, ואזי לא ימכרו אותה בשביל נזיד עדשים. וכך משה רבינו הכה בסלע ולא הוציא על ידי דיבור, כמו שהזכרנו שעל ידי עמל ויגיעה האדם מתחבר לדבר ברמ"ח אבריו ושם"ה גידיו.

וצ"ב הרי בדרך כלל אדם שעובד במקום לפעמים כבר אינו מסוגל לראות הדבר מרוב שהתאמץ עליו

לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה, הוא עמל בתורה, ואם לא זכה, הוא עמל בארץ

וסבל עליהם הרבה ייסורים, אז נחקקים הדברים היטב בזכרוננו, וממילא אין התורה שלמד משתכחת ממנו.

הטעם השני הוא על דרך הסגולה, כל צער וצער שהאדם מצטער עבור התורה וכל יגיעה שיגע בה אינם הולכים לאיבוד ח"ו. עבורה זוכה האדם לקנין בתורה ובהשגתה במקום שנתגיע בו או במקום אחר. על הפסוק "נפש עמל עמלה לו וכו'", אמרו חז"ל: "הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת במקום אחר" (סנהדרין צ"ט), ובודאי כמה מה שסבל יותר עבור התורה, זוכה יותר לסייעתא דשמיא וכדתנן: "לפום צערא אגרא".

ולכן ע"י עסק התורה שמתוך הצער ומתוך היסורים וכו', זוכה שתהא תורתו משתמרת בידו. למדנו איפוא מהי הדרך להשגת התורה. עכ"ל.

א"כ מבואר - כי רק ע"י עמל התורה, אפשר לקנות את דברי התורה, כי רק אם "יגעת ומצאת" - "תאמין".

וכשחטאו לקחו מהם את הכלים ונגזר שילמדו תורה מתוך הצער ולמה זה נגזר עליהם רק מחטא העגל כי אז ה' ראה שאין להם סבלנות וכל דבר קטן הפריע להם לכן אמר ה' שצריך ללמדו מתוך צער

מקשים המפרשים: למה בדיוק אחרי חטא העגל, כשבני ישראל היו מבולבלים מאוד וזקוקים למנהיג, יצא משה ואמר שמי שרוצה אותו יצטרך לילך הרבה

למעשה פרשת ראה

בסיכום הרי שבע עבירות: א. לא למד. ב. לא עשה. ג. מואס באחרים העושים. ד. שונא את החכמים. ה. מונע את האחרים. ו. כופר במצוות. ז. כופר בעיקר. עד כאן, והכל החל מזה שהוא לא למד תורה. יכול להיות שהוא כל היום עסק בחסד או במקווה או בתקונים על עוונותיו, או שהוא הולך לקברי צדיקים ואין קבר שהוא לא מכיר, אלא שאינו לומד תורה. אומר רש"י בשם חז"ל, שהאדם הזה יבוא מחר לכפור בעיקר ולמאס במצוות ובתלמידי חכמים. וכן הדין - מי שיושב ולומד, מובטחות לו כל המעלות, כמו שמובא במשנה באבות (פ"ו מ"א), "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, וכל העולם שנברא זה בעיקר בשבילו".

לפי"ז למה מיד שהתרפו נענשו עמ"י בעמלק
לפי"ז מובן מה חומרת העונש שנענשו עמ"י בעמלק על שרפו ידיהם מן התורה ויבוא עמלק ברפידים על שרפו ידיהם מן התורה. וצ"ב וכי זה כל כך חמור ולהנ"ל יובן שבלי עמל מגיעים לכל הרעות שבעולם לכן מי נענשו בעמלק כדי שיחזרו בהם ואכן כך עשו וכמו שמבאר האור החיים על הפסוק ויסעו מרפידים שנסעו מהרפין

(וצ"ב למה נענשו הרי לא קיבלו את התורה עדיין אלא ממאן ברש"י ביחזקאל (כ יג) שנענשו על מה שהתרפו מלקבל את התורה)

מה הבדל בין יעקב לעשו שעבר על כל העבירות שבתורה

ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים (בראשית כז) ובתרגום יונתן מבאר ורביאו טליא והוה עשו גבר נחשירכן למצוד עופן וחיוון גבר נפיק חקל קטיל נפשין דהוא קטל ית נמרוד וית חנוך בריה ויעקב גבר שלים בעובדוי ומשמש בבית מדרשא דעבר תבע אולפן מן קדם ה': וצ"ב איך הכל נכנס במילה איש שדה שפירושו נחשירכן שפירש הרשב"א בתשובה שהכוונה אדם

אמר רבי אלעזר (סנהדרין צט:) כל אדם לעמל נברא שנאמר (איוב ה-י) כי אדם לעמל יולד. איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר (יהושע א-ה) לא ימוש ספר התורה הזה מפיד, הוי אומר לעמל תורה נברא, והיינו דאמר רבא כוליה גופי דרופתקי נינהו, טובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא.

ובמדרש (ב"ר פ"ג ז) ואדם אין לעבוד את האדמה (בראשית ב, ה), ואדם אין להעביד את הבריות להקדוש ברוך הוא, כאלהיו וכחוני המעגל. (דבר זה צ"ב שבשלמא אליהו מוכן מה שקירב אותם אבל חוני במה הוא קירב ואולי ע"י העונה שחג קירבם ועוד צ"ב למה לא הוזכר אברהם אבינו) ואדם אין לעבוד את האדמה, לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה, הוא עמל בתורה, ואם לא זכה, הוא עמל בארץ. אשריו לאדם שהוא עמל בתורה.

אם אינו עמל בתורה מגיע מזה לכל הרעות שבעולם ומואס באחרים העושים וכופר בעיקר

ומקרא מלא הוא בפרשת בחוקתי (ויקרא כ"ז י"ד ט"ו): "ואם לא תשמעו לי, (פרוש: להיות עמלים בתורה כפרוש רש"י שם) ולא תעשו את כל המצוות האלה, (משאל תלמדו לא תעשו): ואם בחקתי תמאסו (מואס באחרים העושים), ואם את משפטי תגעל נפשכם (שונא החכמים) לבלתי עשות (מונע אחרים מעשות) את כל מצותי (כופר, שלא צויתם, לכן נאמר: "את כל מצותי ולא את כל המצוות) להפרכם את בריתי" (כופר בעקר, הרי שבע עברות. הראשונה גוררת השניה וכן עד השביעית ואילו הן כו.

הצביע ראש הישיבה על בחור מסויים ואמר להגר"ח זצ"ל: 'זה העמקן הגדול ביותר בישיבה', אחר כך הראה לו בחור אחר באומרו 'הנה המתמיד של הישיבה' כך חזר וציין עוד שמות של כמה בחורים, במנותו כל אחד והצטיינותו המיוחדת, זה ביראת שמים, זה בבקיאות, וכן הלאה.

חזר רבי חיים זצ"ל ושאל: 'סוף סוף מי הבחור המובחר ביותר בישיבה? אז הצביע דודו על בחור אחד ואמר לו 'זה הבחור המובחר ביותר בישיבה'!

תמה רבי חיים זצ"ל ושאל את דודו: הרי כאשר מניית את שבחם של כל בעלי המעלות הנבחרות לא הזכרת את שמו של בחור זה כלל, כיצד איפוא אומר אתה פתאום כי הוא הבחור המובחר ביותר, ואין כמוהו?

השיב לו הגאון רבי אברהם יפהן זצ"ל ואמר לו: 'מעלתו של בחור זה שונה משאר המעלות שציינת. בחור זה הוא 'המבקש' הכי גדול, לנוכח מעלה זו שמצטיין הוא בה ראוי הינו לתואר הבחור המובחר ביותר, כי הוא זה שגיגע רחוק יותר מאחרים'

לימים דבריו של הגר"א יפהן זצ"ל הוכיחו את עצמם, אותו 'מבקש' שעליו הצביע היה לא אחר מאשר מאור דורינו, מרן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל - 'הסטייפלער' (משולחן רבי אליהו ברוך מועדים

א עמוד רמב)

בטל ועוד וכי זה שורש ההבדל בין יעקב לעשו האם הוא איש שדה או איש תם יושב אהלים והרי עשו היה רוצח וגנב

אלא שורש ההבדל לויגדלו הנערים זה שעשו לא היה עמל בתורה ומזה יצאו כל הדברים הרעים מושא"כ יעקב היה 'משמש בבית מדרשא דעבר תבע אולפן מן קדם ה' ' ומזה הוא הגיע לכל השלמויות (שמעתי מחרב יורם מימון שליט"א ראש ישיבת תורת משה) (מלמעשה אהבת תורה)

לבית המקדש צריך להשתוקק משא"כ לברכות

או שבא לומר עד כמה חשובה מעלת המבקש וכמו שמבואר ברבינו יונה (אבות פ"ד מ"א) 'איזהו חכם וכו' כי היודע כל החכמות אם אינו אוהב את החכמה איננו חכם אלא טיפש והאוהב אותה ומתאוה אליה אע"פ שאינו יודע כלום הרי זה נקרא חכם' ומבואר שבלעדי המבקש אינו נקרא חכם אל טיפש. ולכן לא נכתב מקום המקדש שהאדם יבקש היכן הוא מקום המקדש.

מיהו הבחור המובחר בישיבה

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל רגיל היה לספר לתלמידיו שבימי בחרותו כשלמד ולימד בישיבת גרודנא, נסע על מנת להינפש לכמה ימים בישיבת גובהרדוק אצל דודו הגאון רבי אברהם יפהן זצ"ל.

באחד מימי שהותו שם, ניגש אל דודו וביקשו שיראה לו מיהו הבחור המובחר בישיבה.

אנו בהן מדינה של גיהנם. א"ל: [אדרבה, זו שמחייבתן לגיהנם! אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כשישמע המלך לא כועס עליו? ואתם קרוין עבדים, שנאמר: כי לי בני ישראל עבדים! אמר לו ר"ע: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כשישמע המלך לא דורון משגר לו? ואנן קרוין בנים, דכתיב: בנים אתם לה' אלהיכם. אמר לו: אתם קרוים בנים וקרוין עבדים, בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים, ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין עבדים, ועכשיו אין אתם עושים רצונו של מקום! אמר לו, הרי הוא אומר: הלא פרום לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית, אימתי עניים מרודים תביא בית? האידינא, וקאמר: הלא פרום לרעב לחמך.

הקשו המפרשים, הרי אינו דומה המושל לנמשל, דהכא צוהו בהדיא פתח תפתח וגו' לעניין וכו' [דברים ט"ו י"א].

ותירץ בן יהוידע, דהוא מוקים להני קראי, שמצוה לתת לו כדי חיותו דוקא, לחם צר ומים לחץ, ומ"ש [שם שם ח'] די מחסורו אשר יחסר לו, אינו מפרש ליה אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, אלא

הלימוד מזה למעשה. עד כמה חשוב הוא העמל בתורה ועד כמה חשוב להשתוקק לדברי תורה שבלעדי זה אינו נקרא חכם

ר' ראובן כ"ן כתב בזה שבגמ' בע"ז (מו"י) למדו שמחובר שעשוהו ע"ז נאסר לגבוה. וכן פסק הרמב"ם (פ"ד מאיסורי מונח ה"ט). ואמרו שכל מקום שאתה מוצא הר גבוה. דע שיש שם ע"ז וא"כ קשה איך בנו את בית המקדש על ההר. ותירצו בגמ' עפ"י נביא וביאר שהכוונה שהנביא גילה שזה לא נעבד וביאר שאם זה היה נכתב היכן זה בפירוש זה היה סתירה לבחירה עכ"ל. (ה"ד בכמוצא שלל רב והראני את זה הרב נחמן ליבוביץ)

וזה צ"ב ונראה לבאר שאם היה נכתב בפירוש היכן זה אומות העולם היו עושים שם בכוונה ע"ז כמו כל מקום קדושה שהם באים לינק משם ולכן הסתירתו התורה.

ועוד אפשר לבאר הסיבה שהתורה לא כתבה שרצתה להניח לדוד המלך מקום להתגדר בו וכמו שמצינו כיו"ב בדוד המלך שנעלמה ממנו הלכה כדי שיזכה פנחס לגלותה

מה המיוחד במצוות הצדקה שבזכותה ניצלים מדינה של גיהנם

פתוח תפתח את ירך (ט"ו ח')

כתוב בגמ' (בבא בתרא דף י עמוד א) וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע: אם אלהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? א"ל: כדי שניצול

לא זוכר אז שיש מצוה לאכול, אלא הוא אוכל, מפני שהרעב מכריח אותו לאכול, כך צריך להיות ואהבת לרעך. אעפ"י שיש מצוה, לא יעשה בשביל המצוה, אלא מפני שמרגיש את הרעב והסבל של חברו, כאילו הוא סובל ממש, אם זוהי התכלית של הצדקה, א"כ אי אפשר להחליף אותה במצוה אחרת, כי רק ע"י הצדקה יכולים להגיע למדרגה זו.

ומצאתי את היסוד הזה גם בס' כתב סופר בפ' משפטים על הפסוק אם כסף תלוה. וז"ל: ונ"ל לפרש אם דהכא שאמר בלשון רשות דמצות צדקה וגמ"ח תהי' באופן שיהי' האדם מרחם על העני וישתתף בצערו לעזור ולסעדו וכך המצוה, ולא יתן או ילוה בעבור שהוא מוכרח מאת ד', אלא שירחמנו בלבו וילוה ויתן כמו שהיה רשות אי בעי עבד, כנ"ל נכון וזהו כונת המדרש הה"ד טוב איש חונן ונותן, לא די שיתן לאשר הוא מוכרח ומצווה מאת ד', אלא שיהי' חונן ומרחם עכ"ל.

בזה אפשר לתרץ את קושית המהרש"א במס' כתובות (דף ס"ז) דאמרינן שם ונקדימון בן גוריון לא עבד צדקה והתניא כשהי' יוצא מביתו לבית המדרש כלי מילת היו מציעין תחתיו ובאין עניים ומקפלין אותן מאחוריו, איבעית אימא לכבודו עבד, וז"ל המהרש"א ואין להקשות הא אמרינן כי צדקה, אפי' שלא לשמה, יש לו שכר עליה, כדאמרינן כדי שיחי' בני הרי זה צדיק גמור, די"ל האי שלא לשמה גרע טפי עכ"ל אבל לפי דברנו אפשר לתרץ אעפ"י שאם נותן צדקה

מפרש אשר יחסר לו משיעור שהוא כדי חיותו דוקא, ולהכי מקשי ליה, איך אתם מפרנסים אותם בשופע גדול, והשיב כדי ליכות.

מה המיוחד במצווה הצדקה שבזכותה ניצלים מדינה של גיהנום

הקשה הרב נוימן בספרו דרכי מוסר (ראה) אם כדי לניצל מדינה של גיהנום היה יכול הקב"ה לתת במקום זה מצוה אחרת ולא יהיו צריכים עניים לסבול בשביל זה.

עיקר הצדקה היא לתת לשני הרגשה טובה

אלא תירץ ע"ז הסבא זצ"ל מקלם מרן ר' ש. ז. כי המצוה של צדקה היא לא רק בזה, שנותנים צדקה לעניים, בזה לבד עוד לא נגמרה השלימות של המצוה, השלימות של מצות צדקה היא, שע"י הצדקה יגיע האדם לאהוב את חברו ויגיע לאהבת לרעך כמוך, ואי אפשר להגיע לה, אלא ע"י מצות צדקה. ואמר חידוש, אם אחד נותן צדקה ועדיין לא הגיע למדרגה, להרגיש את צער חברו וסבלו, אלא הוא נותן צדקה מפני שהוא ירא אלוקים ורוצה לקיים את הציווי של הקב"ה, עדיין לא קיים את מצות צדקה בשלימות. כי התכלית והמטרה של הצדקה היא, שיגיע למדרגה, שישכח שיש מצוה, אלא הוא נותן צדקה מפני שידוע שחברו רעב אז הוא מרגיש כאילו הוא בעצמו רעב, וע"ז נאמר "ואהבת לרעך כמוך", ממש כמוך. כמו שאתה מצווה לאכול ולשתות, שכתוב "ונשמרת לנפשותיכם", ואם הוא מענה את עצמו, יש לו עבירה, בכל זאת, כשהאדם רעב ואוכל,

כולנו, כל אחד ואחת מאתנו, יכולים להיזכר במחמאה שקיבלנו לפני שנים, ומעמדה הטוב עדיין בפנינו. מחברי ספרים, כמו גם יוצרים שהפכו את העולם, יכולים להעיד שהרחיפה להמשיך ולהצליח הייתה בשל עידוד שקיבלו ממכר או מחבר, שפרגן ואמר: "גדל!"

אפשר להבין כוחה של מילה גם מההיבט השלילי, מכוחה של מילה פוגעת. רבים מאתנו מכירים אנשים, שכל שאיפותיהם ותכניותיהם נגדעו בשל קטילה או אמירה מזלזלת, ומרובה מידה טובה...

זוהי חשיבותה של הארת פנים, ושל פיוס ועידוד. חז"ל מוסיפים ודורשים על הפסוק: "ולבן שיניים מחלב" - "גדול המלבין שיניים לחבריו ממשקהו חלב". כשמחמיאים לאדם, הוא מחייך, ואז נראות שיניו - זוהי הלבנת השיניים. הלבנה זו גדולה ממתן כוס חלב, למרות כל מרכיבי הסידן שבה, כי המחמאה תישאר לנצח, ומרכיבי החלב הם זמניים.

מעדיפים לעזור לחולים

משום מה, אנשים מעדיפים עשיית חסד פיזית, כחלוקת אוכל לנוקמים, התנדבויות בבתי חולים ובבתי אבות וכדומה, מאשר נתינה של הארת פנים ופיוס בדברים.

השאלה הגדולה היא: למה???

כולנו מוקפים בחברים, בשכנים ובילדים, שהיו שמחים כל כך לשמוע עד כמה אנחנו מעריכים אותם, ועד כמה אנחנו שמים לב לדברים הגדולים

מצווה אבל זה לא נקרא מצוות צדקה, כי צדקה היא רק אם הוא נותן, מפני שמרגיש את צער חברו והסגולה שיתקיים הרכוש של אדם, הוא רק במצוות צדקה, אבל שאר מצוות אין להם הסגולה הזו, לכן אעפ"י שאם עושין וכונתם לכבודו ג"כ מקבל שכר, אבל המצווה הזו אין לה הסגולה, שיתקיים הכסף, רק אם הוא נותן בשביל אהבת רעים וזוהי צדקה. עכ"ד הרב נוימן זצ"ל.

ונעתיק פה קטע שכתב הרב פנחס ברייער שליט"א

חז"ל במסכת בבא בתרא מלמדים אותנו, שהנותן צדקה לעני מקיים שש מצוות, ולעומתו המפייסו בדברים מקיים אחת עשרה מצוות!

נשאלת השאלה: איך ייתכן שאדם, שהעניק לעני כסף לקניית מזון ובכך החיה את נפשו, וזכה רק בשש מצוות, ואילו חברו, שאין לו אפילו פרוטה אחת לתת לעני ולכן פייסו בדברים - זוכה בסכום כפול כמעט של זכויות? על מה ולמה?!

התשובה היא: מזון, או כל נתינה פיזית אחרת, אלו נתינות מוגבלות ותחומות. יש גבול לזמן שהאדם יכול לחיות בשל אותה לחמנייה או כוס חלב. לעומת זאת, מחמאה או עידוד - הם מזון לנפש! זהו סוג מזון שבעזרתו האדם יכול להיבנות, יכול להתאושש ולחזור לחיים, זוהי נתינה בלתי מוגבלת, ולכן גם שכרה כה רב.

למעשה פרשת ראה

המחשבה בעת נתינת הצדקה

כתב הרב מקדש הלוי כי יהיה בך אביון מאחר אחיך באחד שעריך בארצך אשר ה' אלקיך נתן לך, לא תאמץ את לבבך ולא תקבץ את ידך מאחיק האביון (ט"ז, ד)

את דברי הפסוק המצווה אותנו שלא לאמץ את לבבנו ולא לקפוץ ידנו מאחינו האביון - אנו נוטים לפרש כציווי שלא להכביד את הלב, אלא לרחם על העני ולחוס עליו. אולם לאמיתו של דבר, עלינו לדעת כי לא זו כוונת התורה, ולא זו הגישה בה אנו נדרשים לגשת אל מצות הצדקה.

שכן הנה, אדם הניגש אל מעשה הצדקה מתוך רחמים גרידא - עלול בהחלט להיות מושפע מהנסבות, כמו מצב הרוח, סבר פניו של העני, מראהו החיצוני, ועוד כהנה וכהנה. לעומת זאת, התורה דורשת מאיתנו שהמניע המביא לידי מעשה הצדקה לא יהיה מבוסס על הרגשה רגעית, ולא על רגש חיובי של רחמים כלפי הקבצן, אלא על בסיס יציב הרבה יותר ומחייב הרבה יותר!

התורה דורשת מאתנו, שנבין כי מעשה הצדקה מחוייב מכח זכותו של העני לקבל את צדקתנו! אנו צריכים לזכור כי אנו מחוייבים לפתוח את ידנו לאחינו האביון, לא משום שאנו רוצים לעשות זאת - אלא משום שמגיע לעני שנפרנס אותו!

וביאור הדברים, כי הנה הקב"ה מחלק את העושר בעולם על פי הנהגתו, כאשר לחלק מבני האדם הוא משפיע שפע של ממון - ואילו לאחרים הוא קוצב

שהם עושים. כל חבר בכולל או בעבודה היה שמוח לשמוע עד כמה אנחנו שמים לב להשקעה שלו בלימוד / בעבודה. למה קשה כל כך להחמיא? למה???

ההסבר פשוט וברור.

טוב ונחמד להיות בצד של הנותנים. כשאנחנו מעניקים או עוזרים למסכן, אנו מתמלאים בתחושת סיפוק: הנה, אני עוזר למסכן, לאומלל. זה מחמיא, זה נותן חשיבות, ובשקט בשקט נודה שזה נותן גם תחושת עליונות...

אולם אם אני מחמיא לחבר/לשכן, אני כאילו מודה בחשיבתו ובמעלתו, שהוא יותר ממני... לזה האנשים אינם מוכנים. אדם מוכן לעשות חסד, אבל שזה יבוא על חשבוננו האישי?! זה לא!

זו טעות איזומה! עיוות חשיבה בסיסי!

ההיפך הוא הנכון. כשאתה מחמיא לזולת, הוא דווקא מעריך אותך ואוהב אותך. אם נוכחת לראות עד כמה הוא מיוחד, כנראה גם אתה מיוחד... אם שמת לב שהוא חכם, בהכרח שגם אתה חכם! זה בדוק!

אדם הרגיל להחמיא לסובבים, מוצף מיד במחמאות חוזרות. צריך פשוט להתהיל לפזר מחמאות ומילים חמות. תראו עד כמה הכל חוזר, ובגדול... עכ"ד.

למעשה פרשת ראה

מצינו: "אמר להן רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו: בני, מהו שאמר הכתוב: 'צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת'?. נענה רבי אליעזר ואמר: 'צדקה תרומם גוי'. -- אלו ישראל וכו', וחסד לאומים חטאת' - כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן, שאינם עושין אלא להתגדל בו".

ולכאורה יש להתפלא, כלום לא יתכן גוי שנותן צדקה מתוך כוונה אמיתית, שלא מתוך רצון להתגדל ולהתגאות?

ונראה לומר, שאצל הגויים - המדרגה הגבוהה ביותר האפשרית הינה מדרגה של מתן צדקה מתוך רחמים, שורשם של רחמים אלו - הינו בכך שנוח לו לאדם להרגיש עצמו מכובד ולרחם על הנחותים ממנו, וזה שאמר רבי אליעזר כי כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין - חטא הוא להם.

לעומת זאת, כאשר ישראל נותנים צדקה - אין זה מתוך רחמים, ואף לא מתוך רגש עליונות כלשהו, אלא להיפך! מתוך ידיעה והכרה כי למעשה מחוייבים הם לרווחתו של העני! ובכן, צדקה שכזו - תרומם גוי, אלו ישראל, ותסייע להם להעפיל אל פסגת המעלה! עכ"ד הרב מקדש הלוי.

מכסה נמוכה מכדי צרכם. הסיבה להנהגה זו, הינה בין היתר בכדי לזכות את העשירים על ידי שיוכלו לפרנס בממונם את העניים! (ראה בגמרא במסכת בבא בתרא, דף י' ע"א).

נמצא איפוא, כי למעשה, חלק מהסיבה לעוניו של העני - הינו כפי שביארנו, משום שהקב"ה מבקש לזכות אותנו - ולפיכך יצר עניים בעולם! מעתה, מאחר ועוניו של העני נגרם למעשה בשבילנו - הרי שברור הדבר שמוטלת עלינו חובה גדולה למלא את תפקידנו, לעשות את המוטל עלינו ולדאוג לכל צרכיו!

לפיכך, גם אין העני צריך להתבייש כאשר הוא מקבל את מתנת ידנו, ואף אנו איננו יכולים להחזיק טובה לעצמנו. זכותו של העני היא להתפרנס משלנו - ואת זכותו הוא יכול לקבל בכבוד, ואילו אנו - איננו אלא ממלאים את חובתנו כלפי מי שסובל כל חייו בכדי לזכותנו!

ומעתה, נבין גם את אשר מצינו בתורה הבטחה מפורשת (להלן פסוק י"א): "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ". ולכאורה, איזו בשורה היא זו? וכי מדוע לא יחדל אביון מקרבנו?

אכן על פי המתבאר נראה, שאמנם בשורה גדולה יש כאן, והיא: שלעולם יהיו מזומנים לנו עניים לזכות על ידם - כאשר נמלא את חובתנו ונפתח את ידנו לספק להם די צרכם!

ואמנם, על יסוד הדברים הללו - יכולים אנו לעמוד אף מתוך עיון בדברי הגמרא (בבא בתרא דף י' ע"ב) שם

כמה הפסיד? מאה וחמישים רובל.

עם השמע פסק הדין, הקצב נסער. דפק על השולחן וצעק בקול עז: "אתה לא תהיה רב בבריסק, לא אתן לך להמשיך לכהן כרב!" צעק וזעק עד שהשתתק.

אמר לו "הבית הלוי": "יש לי שאלה אליך, לפני שלושה שבועות הפסדת אצלי כמעט ארבע מאות רובל, היה זה כאשר הטרפתי את הבהמה, ומאום לא דיברת, קיבלת עליך את הדין בשתיקה. והנה היום בשביל מאה וחמישים רובל אתה עושה כזה בלגן...!?! שאלה.

"רבי! רבי! אבל, השני הרוויח...! מה פתאום הוא ירוויח את הכסף הזה!?! רתח מזעם"

זה הסוד: השני! חיים עם השני. מדוע לו יש ולי אין, ומאבדים בגין כך את כל האנושיות "מדוע השני הרויח".

רבות! בחז"ל ידענו מושגים אחרים, מה שנגזר לשני שייך לו ויהיה רק לו, מה שנחתם בשבילך - יהיה לך, ו"אין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימה"

ו"איזהו עשיר השמח בחלקו". המעט שאיני יכול לשכוח בילדותי, ממש הייתי ילד קטן, ישבתי על יד השולחן לארוחת צהרים עם אחותי ואחי הקטן, כל אחד קיבל צלחת, לפתע אני מקבל ג"כ שתי סטירות

"הקצב שהפסיד כסף פעמיים".

ועוד יש לבאר שהמצווה היא לתת לשני כי עיקר הקושי הוא לתת לשני וכמו שמבאר בספר להגיד (במדרב עמי 299)

אלו אדם היה מסתכל רק בשלו, היה שמח לראות את הטוב בחייו! אבל האסון הוא כאשר מסתכל לההוא מעבר המדרכה. "למה לההוא יש?" כואב לו. ראו נא את הלשון במסילת ישרים פי"א: "כי אי אפשר לו לסכול ולראות את עצמו פחות מחבריו ועל דבר זה נכשלו רבים... הכבוד דוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמודות שבעולם, ולולי זה כבר היה האדם מתרצה לאכול מה שיוכל, ללבוש מה שיכסה ערותו ולשכון בבית שיסתוהו מפני הפגעים וכו' אלא שלבלתי ראות עצמו שפל ופחות מרעיו מכניס את עצמו בעובי הקורה הזאת ואין קץ לכל עמלו".

אספר לכם, תשמעו, קצב פלוני - מוכר בשר בעיר בריסק, הביא לבדיקה בשר שור, לפני ה"בית הלוי" רבה של העיר, הרב פסק כי השור טרף. היה לו מכן נזק של כמה מאות רובלים, הון עתק. הוא קיבל עליו את הדין באהבה - "זו ההלכה ומה אפשר לערער עליה"

לאחר שלושה שבועות היה לו לאותו קצב דין תורה עם אחד הקצבים על עיסקה מסוימת שנערכה ביניהם. שניהם באו יחד לדין בביתו של "הבית הלוי". גם בדין זה הפסיד הקצב.

במהלך ימי השבעה עוד ישבו ביחד ומשראו שאינם יכולים לבוא לעמק השווה ביקשו ממני שאשמש כבורר. הסכמתי להיכנס לעובי הקורה כדי להשכין שלום בין איש ובין אחיו והזמנתי את כולם אליי הביתה לשיחה ידידותית סביב שולחן ערוך.

ראו, אחים יקרים, פתחתי ואמרת, שני דברים צריכים לעמוד מול עיניכם בשעה זו: א. הצער הגדול שיש לאביכם כשבניו אינם באים לעמק השווה. ב. מאחר שמדובר בנכסים של עמותה, הרי שאם לא תגיעו בהקדם לעמק השווה, המדינה תשתלט על הנכסים באמצעות האפוטרופוס הכללי ובמקום בניין לכל אחד מכם, כפי שניתן להציע כעת, לא יהיה בניין לאף אחד.

אני אמרתי את שלי והם חזרו לשלהם, שוב איש איש וטענותיו. ניסיתי לחייך, להרגיע, למתן בכה ובכה, אבל כלום לא עזר. ישבנו עד השעה שלוש שלושים בלילה ועדיין כל אחד טען 'כולה שלי'. ואז כשראיתי שעניי נעצמות ואיני יכול עוד, נפרדתי מהם לחיים אף אם לא לשלום וכל אחד הלך לדרכו.

נחמת שוטה

חלפה תקופה והנה אחד האחים שולח לי מכתב שהגיע לביתי של האב המנוח ז"ל ובו הודעה שמאחר שהלה נפטר ואין בעלות מסודרת לעמותה, הרי שאם לא תגיע הודעה מצד היורשים עד תחילת החודש הבא, המדינה תשתלט על הנכסים באמצעות האפוטרופוס הכללי. התורה חסה על ממזנם של

מאמא: יענקל תסתכל בצלחת שלך!" אמרה. מה אתה מסתכל לצדדים לצלחת של השכן. נחליף את המושגים, ונזכה לכל טוב סלה. עכ"ד להגיד.

ויש להוסיף מש"כ בזה הרב חיים זאיד שליט"א הימים, ימי בין המצרים והאבל על חורבן בית המקדש בשל שנאת חינו, מעוררים אותנו לפעול לצד השני ולהרבות באהבת חינו. שאם לא כן, אין לתאר ולשער את החורבן וההרס שמביאה שנאת חינו, וכפי שמעיד הסיפור שלפנינו - סיפור מוסר של ממש.

יהודי יקר, מנהל מוסדות בבני ברק, נפטר לבית עולמו. כל ימיו היה מסור למוסדות אותם הקים בעשר אצבעותיו ואשר להם היו שלושה בניינים בלב העיר. מלבד הבניינים שהותיר, הוא הותיר גם שלושה בנים חשובים ונכבדים שכעת עמדו לחלוק בירושה. באופן הגיוני מתבקש היה שכל אחד מהם יקבל בניין אחד ויפיק ממנו פרנסה, לו, לבניו, לנכדיו ואולי אפילו לניניו, אבל הנה נכנס ביניהם שטן המחלוקת.

הבן הבכור טען שהכל מגיע לו ומדין תורה כל הבניינים שלו. הבן השני טען שהאבא המנוח חזר ואמר פעם אחר פעם "אתה טיפלת בי ועזר לי כל השנים ואני מותיר לך את כל הבניינים". ואילו הבן השלישי, בן הזקונים, סיפר שאחר פטירתה של האמא הבטיח לו האב את הכל, ובכלל עוד בחייו כבר שימש כמנכ"ל במוסדות והכל מגיע לו ולחלקו.

כעבור תקופה השתתפתי בחתונה באחד האולמות בשיפולי בני ברק. עודי יושב בחתונה ניגש אליי יהודי מתנשף, מזיע ויגע "תראה איפה תקעו את האולם הזה", הוא אומר עני מרוד ללא לי, "עד שהגעתי לכאן עם אוטובוסים ופקקים ומה לא"

ארך רגע עד שהבחנתי שהוא אחד האחים שישבו אצלי כדי שהצדק יצא לנסות ולהתפשר על נכסי אביהם. איך בנו של פלוני? שאלתי אותו ומשהשיב בחיוב לא יכולתי לעצור ברוחי ואמרתי לו, אתה יודע שאם הייתי מסכים להתפשר עם אחיך יכולת לבוא לכאן בטיסה, או לפחות עם מונית ספיישל.

התשובה אותה נתן לי הממה אותי. אלו דברים מחרידים שצריכים לשמש עבורנו ספר מוסר ותמרור אזהרה גם יחד. "כבוד הרב", אמר לי בעוד מוחה אגלי זיעה, "אני אמנם מזיע ואמנם נשארתי עני מרוד ללא פרוטה לפורטה, אבל אני שמח ומאושר שהצדק יצא לאור ואחי לא קיבל כלום!"

מוזעזע כל לב!

הוא מוכן להישאר עני וללא כסף, והוא שמח ומאושר לא בחלקו אלא בחלק שאחיו לא קיבל. שואב חיות ממה שאחיו לא קיבל.

זהו אפוא המסר והלקח עבורנו בימים אלו, עד היכן אדם יכול להגיע, עלול להפסיד את כל ממונו וכל מה שיש לו ובלבד שלאחיו לא יהיה. סיפור כזה הוא

ישראל ובשל כך הרמתי אליהם טלפון והזמנתי אותם לפגישה דחופה אצלי בבית, כשאני מתנה שהפעם זו פגישה קצרה – לא עד אמצע הלילה.

הם נענו ובאו ובמטרה לזרו אותם שלפתי מולם את המכתב ואמרתי להם, רבותיי! כעת כבר לא מדובר על איום באוויר אלא על מציאות מוחשית - אם לא תגיעו להסדר כעת, הרי שבעוד מספר ימים אתם נשואים בלי כלום.

בתחילת השיחה עוד נדמה היה שיש איזה שינוי לטובה, אבל עד מהרה כולם חזרו לטענות הישנות, הבכור מתבצר בעמדתו, השני מנופף בטענותיו והשלישי מוכן להתפשר על לא פחות מבניין וחצי. הפעם כאמור לא תכננתי לשרוף שוב לילה שלם וכאשר ראיתי שאין תזווה ותנועה אמרתי להם, רבותיי אני מתנצל אבל יש לי לנהל יום עמוס מחר, לכן או שתחתמו כאן ועכשיו על פשרה או שניפרד. לא חלפו יותר מכמה דקות עד שראיתי שחתימה לא תהיה. נפרדתי מהם בברכת לילה טוב והם יצאו איש איש לדרכו.

וכעבור מספר ימים מימשה המדינה את האיום, העמותה נשלחה לפירוק והאפוטרופוס הכללי פנה לנהל את הנכסים. שלושה בניינים בבני ברק שיכלו לפרנס ברווח שלוש משפחות נכבדות.

למעשה פרשת ראה

על זה ועל זה מזהירה התורה: לא תאמץ את לבבך, מלשון "לא תתן ללבך הוזהב ואומץ" שהמטרה בנתינת הצדקה לא תהיה אך כדי להסיר את המועקה שבליבך, ובוודאי לא בשביל להתאכזר עליו. (עפ"י ש"ך על התורה)

בעניין הזה מסופר (מובא ב"אוצרות התורה"): פעם ישב הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל עם תלמידיו ועסק בתורה נכנס לפתע עני לבוש בלואי סחבות וכל כולו מעורר חמלה הוציא רבי מנחם מנדל דינר זהב מכיסו ונתנו לעני שמח העני על המתנה ההגונה שקיבל והלך לדרכו.

והנה כאשר הלך אותו עני חשב רבי מנחם מנדל לעצמו, הרי מה שנתתי לו את הדינר היה מתוך שנכמרו רחמי עליו ולא לשם מצות הצדקה כפי שציוונו השי"ת שלח מיד לקרוא לעני כאשר שמע העני כי האדמו"ר ביקש להחזירו נבהל ונחרד שמא התחרט האדמו"ר על מה שנתן שמא טעות היתה בידו והתכוון ליתן רק דינר של כסף.

כשהגיע העני הוציא רבי מנחם מכיסו דינר זהב נוסף ונתנו לעני לשם מצות צדקה כמובן שמח העני מאוד הוא אור עוז ושאל את הרבי אם כך היה ברצונו לתת שני דינרי זהב מדוע לא נתנם מתחילה וגרם לו ל"בהלת שווא"? השיב האדמו"ר למדתי מהפסוק בפרשת ראה שכך עלי לעשות "נתן נתן לו" מדוע כפלה התורה לשון נתינתו אלא ללמדנו שאם נתן לעני בפעם הראשונה מתוך רחמנות עליו לחזור

אפוא איתות עבורנו מבורא עולם להתבונן בדרכינו ולתקן את מעשינו, ולזכור שאם לא נתגבר על צרות עין, אנו עלולים להפסיד הכל ובלבד שלחבר או האח לא יהיה כלום. בימים אלו זה הזמן להתרומם מעל התנהגות שכזו להרבות באהבת חנים שבכוחה אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא. עכ"ד דברי הרב זאיד שליט"א.

הלימוד מזה עד כמה קשה לתת לשני וזה עיקר הנסיון וכן עיקרה הנסיון הוא לתת לשני הרגשה טובה לתגובות ולמאמרים נוספים

P0583271323@gmail.com

כמו כן ניתן להאזין לשיעורי למעשה בקול הלשון 07222741111

לא תאמץ את לבבך (טו, ז) יש לפעמים אדם הרואה את חברו וידידו במצוקה כספית, וליבו נכמר עליו מתוך רחמים. ועלול להיות מצב שאינו יכול לשאת בליבו הרגשה כבדה זו, ומתוך רצון להפסיק את המועקה אשר בליבו מחמת מצבו הקשה של חברו, הרי הוא מגיש לו סיוע.

יתירה מזו, ישנם אנשים שמתאכזרים על זולתם, ובראותם את מצוקתם, מתעורר בהם רחמים, ואחרי הסיוע שמגישים לנצרך, יכולים ועלולים הם שוב להתאכזר עליו.

להסית אותך לעזוב מה שמסרו לך אבותיך, זה עצמו סימן שיש לך שייכות לזה, ולכן גנאי גדול הוא לך.

וכיוצא בדבר מצינו גבי רבקה שנאמר עליה (בראשית כד. טז) ואיש לא ידעה, ואמר בזה מהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל, שהפירוש שאף אחד לא תבע ממנה את הזנות, [וסמך לזה מפ"י הריב"א שם שכתב וז"ל, ואיש לא ידעה, לא תלה הכתוב הידיעה באשה, לפי שהיתה צנועה, ובכל מקום תולה באישה "אשר לא ידעו איש" דבנות לומ, "וכל הטף בנשים אשר לא ידעו איש", "ובכל אשה יודעת איש" דבנות מדין, לפי שדרך בנות הגוים פרוצות לידע ולבקש הזנות, ע"כ ודוק], וביאר שאי"ז מעלה על אנשי המקום, אלא מעלה על רבקה, שהיתה כל כך רחוקה מדברים מגונים אלו, עד שלא היה שייך לדבר אתה על זה.

ובעיקר דברי רש"י שהגנאי הוא שאומר לו עזוב מה שמסרו לך אבותיך יש להתבונן, שלכאורה טענה זו שמניחין מה שמסרו לנו אבותינו שייך יותר למנהגים [כגון לא לאכול שרויה בפסח או עמידה בקידוש וכיו"ב], אך כאן הרי מיירי בעבודה זרה שהיא מגי עבירות החמורות, ומ"מ אף בדבר כזה באים בטענה על שעזב מה שמסרו לו אבותיו. ולמדים אנו מזה שאחד שעזב מסורת אבות זה גנאי מיוחד, חוץ מעצם מה שעובד עבודה זרה, והדבר נורא ומבהיל על הרעיון, וחזוין עד כמה גדולה השמירה על האדם שלא לסטות ימין ושמאל, אלא ילך בדרכי אבות וישמור על מסורת בית אבות. עכ"ד הרב אליהו ברך פינקל זצ"ל.

ולתת נתינה נוספת לשם מצוה לתת באופן" שלא ירע לבבך בתתך לו" כלומר לא מתוך צער הלב על המצב של העניי אלא לשם מצות הצדקה

אשר לא ידעת אתה ואבותיך

כתב הרב אליהו ברוך פינקל זצ"ל כי יסיתך אחיך וגוי נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבותיך (ויקרא יג. ט).

פירש רש"י: דבר זה גנאי גדול הוא לך, שאף האומות אין מניחין מה שמסרו להם אבותיהם, וזה אומר לך עזוב מה שמסרו לך אבותיך.

ויש לדייק שדברי רש"י על הגנאי אמורים על מי שבאו להסיתו ולא על המסית, דגנאי גדול הוא לך [היינו למוסת], שזה [המסית] אומר לך, עזוב מה שמסרו לך אבותיך?

ולכאורה מה הגנאי כלפי המוסת, הרי אפשר שהוא דבוק ביראת אלקים ובדרכי אבות, אלא שהלה בא להסיתו ואדרבה לא ישמע לו, שהרי הפרשה של מסית ומדיח שחייב מיתה, הוא לאו דוקא באופן שהצליח במעשיו, והלה עבד ע"ז, אלא אף אם רק בא להסיתו, והלה נתגבר ולא שמע בקולו, מ"מ יש עליו חיוב מיתה, וכלישנא דקרא (להלן פסוק יא) כי בקש להדיחך, וכ"ה להדיא ברמב"ם בסה"מ (מל"ת ט"ו) עי"ש, וא"כ למה גנאי גדול הוא לך, וצ"ב.

ומבואר בזה, שהטענה והגנאי עליו הוא על זה גופא, שהוא נמצא במצב כזה שאיתו מדברים על זה, ואף אם המסית לא הצליח להסיתו, אבל עצם זה שבא

מסתובבים ברחוב בשבת, הם מסתובבים עם כיפה על הראש, אבל לבושים ככה עם בגדי צבעונים בצורה רחובית, כמובן בלי כובע וחליפה, ופתאום אתה רואה מטנדר עוצר לידם ומסתיר אותם ממך ואחרי רגע המטנדר נוסע והבחורים לא נמצאים, מה אומר השכל הישר? מה המחשבה הפשוטה שעוברת בראש? שכנראה הם כבר לא שומרי שבת והם עלו על הרכב ונסעו רחמנא ליצלן. אבל תארו לעצמכם שהייתם רואים באותה סיטואציה את הסטייפלער עובר ברחוב בשבת, ופתאום עוצר מטנדר לידו ואחרי רגע המטנדר נוסע והסטייפלער נעלם, מה הייתם אומרים? פשוט שכל דבר אפילו שאינו אפשרי ואפילו עקום ביותר הייתם אומרים ולא אומרים שהסטייפלער נסע סתם בשבת, או שהיה פיקוח נפש, או שהוא התכופף והלך באיזה מקום ולא ראייתם, או שמשכו אותו בכח, ומפני שלהגיד שהסטייפלער נוסע סתם בשבת זה כל כך עקום, שהדבר הכי עקום שאתה יכול לומר זה יותר ישר מזה.

כן הדבר אצל המרגלים, אחרי שאתם רואים שהקב"ה עושה לכם כל כך הרבה חסדים, מאתים חמישים מכות לקו המצרים על הים, לחם מן השמים טל מלמטה טל מלמעלה והמן באמצע, שליו, ענני כבוד, בארה של מרים, וכי יעלה על הדעת שהמטרה בכל זה היא בשביל להביא אתכם עכשיו לצ'רנוביל, לארץ אוכלת יושביה, הרי זה עצמו מחשבה עקומה לגמרי, והייתם צריכים לעקם את הראש ולהגיע

ויש להעתיק מש"כ בזה הרב אליהו דסקין שליט"א (נחל אלוהו שלח תשפ) ורש"י מגלה לנו את דברי הז"ל שמה שהארץ היתה ארץ אוכלת יושביה זה היה לטובה, אבל למרגלים עדיין לא היה את הפרשה הזו בחומש ולא היה להם רש"י, והם היו צריכים לשפוט את הסיטואציה שהם נמצאים בה לפי השכל הישר, וכשהם מגיעים למקום שהכל בו מפלצתי, כל ענב בגודל של דלעת, כל תאנה בגודל של טנק, וכל רימון בגודל של טרקטור, וסביבם מסתובבים אנשי מידות - אנשים ענקים גדולים וגבוהים, וכשהם מתחילים ללכת בתוך כל המפלצות האלה הם שומעים כל הזמן רמקולים שמכריזים די לוויה וועט ארויס גייען...; וכל מה שהם רואים זה פה לוויה, וברחוב הסמוך הספד, פה שבעה ושם שלושים, זה נפטר בדמי ימיו וזה נפטר...; מה אומר השכל הישר? שהם הגיעו לצ'רנוביל, וכנראה יש פה איזה קרינה רדיואקטיבית ולכן הכל גדל פה מפלצתי, ואנשים פה מתים כמו זבובים, כך אומר השכל הישר, וכיון שכן מה רוצים מהמרגלים? נכון שהאמת היא שהכל תקין וזה היה לטובתם, אבל מאיפה הם היו צריכים לדעת את האמת הזו, חומש לא היה להם ורש"י לא היה להם, וסך הכל הם הלכו עם השכל הישר שלהם שאומר שאם מגיעים למקום שהכל משונה והכל מפלצתי זה ארץ אוכלת יושביה, מה רוצים מהם? כך שאל ר' דן סגל.

אלא הוא אמר נפלא מאד, תארו לעצמכם שאתם רואים שני בחורים מה שנקרא קצת מהשוליים

מקושיה העולם לא נהיה לבד

וכך זה כל הזמן, כשהאמת היא בהירה לא נופלים מקושייות, וכשרואים אנשים שיש להם הרבה קושייות על הקב"ה, ובגלל זה האמונה שלהם מתערערת ר"ל, ההסבר הוא שעוד לפני הקושייות הם לא התבוננו באמת הבהירה, ומתחילה לא היתה להם אמונה חזקה. ואמרנו על זה פעם משל, קראתי פעם בעיתון שבאיזה מדינה במזרח הרחוק, אשה אחת קמה בבוקר והתחילו לצמוח לה קרנים כמו ליושתי' שלושים סנטימטר. עכשיו תתארו לעצמכם שיושבים שתי פרופסורים ומתחילים להתווכח אם היצור הזה הוא אשה או תיש, פרופסור אחד אומר יש לי ראייה שזו אשה, מה הראייה? היא מדברת כמו אשה, הולכת למכולת, אוהבת מוזיקה, קוראת ספרים, יש לה בנים, נכדים, אלא מה יש לך קושיה למה יש לה קרנים? קושיה טובה, ואני לא יודע תשובה, אבל זו אשה. והפרופסור השני אומר יש לי ראייה שזה תיש, מה הראייה? שיש לה קרנים, אומר לו חברו, אבל היא הולכת למכולת, מדברת כמו בני אדם, יש לה נכדים, אומר לו הפרופסור אתה צודק זה קושיה, אבל עליך יש קושיה ועלי יש קושיה! מי מביניהם מדבר לענין? זה אשה או תיש? ודאי שזו אשה, זה לא יכול להיות תיש, רואים שזה אשה, ומה שיש לך קושיה מקושיה אשה לא נהיית תיש.

כשבן אדם חזק באמונה, הוא רואה את הבורא עולם כחוש "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא את כל אלה" הוא רואה את בריאת האדם, הוא רואה את חסד ה', הוא רואה הכל, כזו בריאה מתוחכמת, אמרנו

למסקנא שזה לטובתכם, אפילו שבלי ידיעה מוקדמת שזה כך זה נקרא ללכת עם ראש עקום, עם כל זה המסקנא הכי עקומה היא יותר ישרה מלהגיד שהקב"ה קל רחום וחונן יביא אתכם לארץ אוכלת יושביה, ועל כך נתבעו המרגלים.

והיסוד הזה הוא יסוד מאד גדול באמונה, החזון איש היה אומר שמבין כל האנשים שעברו את השואה יש אנשים שעברו שואה ונהיו יותר חזקים, ויש אנשים שהאמונה שלהם התרסקה, ולמה? מה שורש החילוק ביניהם? אמר החזון איש, ונבאר את דבריו: כשיש שתי חביות של מים, באחד יש למטה עפר, ובאחד יש למטה סוכר, למעלה שניהם נראים אותו דבר, מים צלולים, כשאתה רוצה לדעת מה יש עמוק בפנים איך בודקים? מתחילים לבחוש ולערבב, ואז בחבית שיש עפר למטה המים נהיים עכורים, ובחבית שיש בתחתית סוכר הכל נהיה מתוק. כך גם אצל בני אדם, בימים כתיקונם כולם מקיימים מצוות, לומדים, כולם נראים אותו דבר ואתה לא יודע מה יש לכל אחד עמוק עמוק בפנים בתוך הלב, אבל כשמתחילים לבחוש קצת ולערבב – כשמגיעים המהלומות הקשיים והיסורים, אז מגלים מה היה למטה בתחתית, מי שהיה לו למטה סוכר – שהיה מלא באהבת ה' ובאמונה תמימה, אחרי הערבוב ואחרי השואה ומחנות המוות הוא נהיה מתוק כולו – הוא התחזק באמונה בבורא עולם, אבל אלו שהיה חסר להם באמונה, בערבוב של השואה זה צף ועלה והאמונה שלהם התרסקה.

הוא יוותר על מה שמתחשק לו, ואפילו נסיון של מידות כגון כעס עצבות ועצלות זה מבחן על אהבה, אבל בפסוק כאן מדובר על נסיון באמונה ודעות, הבן אדם מתחיל להיות מבולבל, הוא רואה אדם שעושה כאלה מופתים אדם שמעמיד חמה ואומר לו נלכה ונעבדה אלהים אחרים, זה לכאורה נסיון על בהירות הדעת, על בהירות האמונה, ומה זה קשור לאהבת ה' שהפסוק אומר שמנסה ה' אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלוקים?

אלא מבואר פה יסוד גדול, גם נסיון באמונה הוא נסיון באהבת ה', ומפני שמי שאוהב את הקב"ה אין לו קושיות, כשאוהבים אין קושיות, כשלא אוהבים מתחיל הקושיות, זה בדוק ומנוסה אנשים שהיה להם אהבת ה' עברו את כל הזוועות של השואה והתחזקו באמונה, כי כשיש אהבה אין קושיות. וכל אחד צריך לדעת לעצמו, אנחנו עומדים עכשיו בעקבתא דמשיחא, לא יודעים איזה נסיונות מחכים לנו, מה יהיה במלחמת גוג ומגוג, ומלבד בהירות באמונה צריך גם אהבה, אהבת ה' גדולה, וכשיש גם אהבה אין קושיות. עכ"ד הרב אליהו דיסקין שליט"א.

למה האריכה התורה בפירוט הקללות בעוד שקיצרה בברכות – 'סור מרע' – ואח"כ יעשה טוב'

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה (י"א, כ"ה)

כתב הרב מקדש הלוי המתבונן בפסוקים, יוכל לשים לב בנקל לכך שהתורה האריכה הרבה יותר בפירוט בקללות והאיסורים אשר יגרמו להן - לעומת הברכות אשר נכתבו בקיצור יחסית. ולכאורה, מה

פעם שבעין של בן אדם יש מאה עשרים ושבע מליון תאים, ובמוח יש עשר מליארד תאים יותר מכל האנשים שעל פני כדור הארץ, ובין תא לתא יש רבבות סיבים חוטים דקים, כל תא זה יותר ממערכת המחשוב שבכל העולם, וכי אפשר לא לראות בורא עולם, איך שהכל מתוכנן, שהכל מסודר "מבשרי אחזה אלוך", כל הבריאה זה חסד ה' החמצן, האויר, המים, על כל צעד ושעל רואים בורא עולם בחוש, אלא מה יש לך קושיה למה היתה שואה, יש לך קושיה למה רשע וטוב לו צדיק ורע לו, מקושיה אשה לא נהיית תיש, ומקושיה העולם לא נהיה לבד.

זה היה הטענה על המרגלים, אם הייתם רואים את כל חסד ה' במדבר "אשר נשאך ה' אלוךך כאשר ישא איש את בנו" לא היה לכם קושיות, ואם יש לך קושיה שאתה רואה ארץ אוכלת וישיבה, היית כבר מוצא איך לפרש את זה לטוב. כשאוהבים אין קושיות ובאותו ענין נחזור על דבר יסודי מאד שכבר הזכרנו, כתוב בפרשת ראה) דברים יג, ב-ד) "כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת" אות - בשמים או מופת - בארץ [רש"י], "ובא האות והמופת אשר דיבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם, לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלוקים בכל לבבכם ובכל נפשכם", לכאורה יש כאן קושיה חזקה, אדם שיש לו נסיון של תאוה זה מבחן כמה הוא אוהב את הקב"ה, אם הוא אוהב את הקב"ה

רווחה הומרית שאינה מנוצלת לעבודת ה' - נחשבת כקללה, משום שהוא למעשה עומד לבעליו לרועץ - בבחינת 'עושר שמור לבעליו לרעתו', ואף מעורר כלפיו קטרוג על אשר לא עשה יותר למרות שהיה בידו הסיפק לעשות!

וכן לאידך גיסא: יש ליכור כי גם מיעוט הרווחה החומרית - יכול להחשב כ'ברכה', באשר נסיונותיו של זה אשר לא חונן משמים בעושר רב - הינם מעטים וקלים יותר מנסיונותיו של מי שהעושר שרוי בביתו, ואף התביעה שתובעים ממנו מהשמים - קטנה בהרבה! ביום פקודה - ידונו אותו על פי מיעוט אפשרויותיו, ודינו בודאי יהיה קל בהרבה מדינו של העשיר אשר קפץ את ידו, לדוגמה...

אלא שאנו חיים בעולם, שבו ה'כסף' - הינו הדבר החשוב ביותר עבור רבים

מבני האדם, והגישה הזו מחלחלת אל ליבנו ומטשטשת את הבנתנו!

אילו היינו מתבוננים קמעא - הלא היינו מבינים מיד כי הזמן לדוגמה - חשוב הרבה יותר מכסף! הלא בכל שעה בת שישים דקות - יכולים אנו לקיים כל-כך הרבה מצוות! ואם היינו מבינים זאת - אין ספק שהיינו מנצלים את הזמן הרבה יותר טוב, והיינו מחזירים לקב"ה את ה'שעות' שהוא נתן לנו - כשהן מלאות ומנוצלות עד תום!

ומעתה, ניתן לומר על דרך דרוש שעל כן נאמר בפסוק: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה",

טעם הדבר? הלא מידה טובה מרובה היא, ומן הראוי היה להאריך דווקא בברכה!

ונראה לומר, שהתורה עמדה על טבעו של האדם, והכירה בכך שה'סור מרע' - הרבה יותר קשה לו מאשר ה'עשה טוב'... לפיכך, היא האריכה בקללות - אשר נועדו לסייע לו להתגבר על יצרו ולסור מרע, בעוד הברכות - אשר נועדו לעודד את עשיית הטוב - נכתבו בקיצור יחסי...

וכאן, חשוב שנוכור את המסר: רבים סבורים בטעות, שדי בכך שהם עושים טוב: נותנים צדקה, עושים חסד, עוזרים לזולת, וכן הלאה... אולם לאמיתו של דבר, צריכים הם לדעת כי טעות גמורה היא זו!

התורה דורשת מאיתנו קודם כל 'סור מרע' - ורק לאחר מכן יעשה טוב, ואף הנסיון הכרוך בהמנעות מהרע - גדול יותר מהנסיון הכרוך בעשיית הטוב, כאשר בכך יש כדי ללמד על חשיבות ההמנעות מהרע, הגורמת לכך שהיצר נלחם בכל כוחותיו בכדי למנוע מהאדם את הזהירות הנדרשת ממנו מלהמרות את פיו של בורא, מלך מלכי המלכים!

טיבן של הברכה והקללה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (י"א, כ"ו)

רבים מבני האדם סבורים בטעות, שכאשר יש לאדם שפע של חומריות - הרי זו ברכה, ואילו כאשר מתמעטת רווחתו החומרית - הרי זו קללה. אכן, לאמיתו של דבר חשוב להבין, כי לא כך הם פני הדברים!

ולא ירע לבבך בתתן לו, והיינו שעי"ז נסגל לעצמינו מידת הנדיבות וממילא לא ירע לבבך.

למה אחד מגדולי הדור התעניין בשחקני כדור רגל

סיפר הגרי"מ רובין שליט"א היה אחד מגדולי התורה היותר מפורסמים בדוד, שהייתה לו בעיה עם אחד מילדיו. הוא התייעץ עם חמי הגאון רבי יעקב יוסף אויערבאך זצ"ל (רבה של 'רמת חן'), שאתו עמד בקשר, והתאונן בפניו: "אין לי מה לדבר עם בני. אני מדבר אתו על איזו שאלה הלכתית מעניינת - הוא מסתכל לצד השני. על איזו שאלה מעניינת בגמרא - הוא מסתכל לצד השלישי". חמי שאל אותו: מה כן מעניין אותו? והוא השיב: מעניינת אותו קבוצת כדורגל פלונית, חמי אמר לו: אין לך ברירה, תברר מתי המשחק הבא של הקבוצה הזו, ותברר מי האנשים שם, ותתחיל לדבר אתו על ענייני המשחקים הללו. הלה הסתכל על חמי ותמה באמת: אני אדבר אתו על הדברים הללו?! הרי אני מוזיל את עצמי עד שאול תחתית! הוא יחשוב שעל הדברים האלו צריך לדבר... אבל חמי אמר לו: אתה טועה. אתה תרוויח את הילד! קח את זה בתור ניסיון.

אחרי שבועיים הוא בא לחמי ומספר: הילד התחיל לדבר אתי. הוא דאה ש"יש עם מי לדבר"... הילד לא אוהב עכשיו בכסף החוזר של רבי שמעון, זה לא מעניין אותו, אז אין לו מה לדבר עם האבא, אז הוא הולך לדבר עם חברים... וישיאר איתם עד 4 לפנות בוקר. אבל אם הוא מרגיש שיש לו מישהו

באשר התורה מבקשת להזכיר לנו את ערכו של כל יום ויום, בכדי להעניק לנו ראייה נכונה ואמיתית ביחס לטיבן של הברכה והקללה, ולהזכיר לנו כי הן אינן באות לידי ביטוי רק ברווחה חומרית - אלא גם ובעיקר בתחומים אמיתיים ועמוקים יותר...

נתן נתן לו נתון נתן לו ולא ירע לבבך בתתן לו (דברים טו, י).

פירש רש"י נתון נתן לו: אפילו מאה פעמים. והנה כתב הרמב"ם כפי המשניות לאבות (פ"ג משנה ט"ו) וז"ל כשיתן האדם למי שראוי אלף זהובים בבת אחת לאיש אחד ולאיש אחר לא נתן כלום, לא יעלה בידו מדת הנדיבות בזה המעשה האחד הגדול, כמו שמגיע למי שהתנדב אלף זהובים באלף פעמים, ונתן כל זהוב מהם על צד הנדיבות, מפני שזה כפל מעשה הנדיבות אלף פעמים והגיע לו קנין חזק, וזה פעם אחת לבד התעוררה נפשו לפעול טוב ואח"כ פסקה ממנו וכי עכ"ל ועי"ש.

ולמדנו מדברי הרמב"ם שעדיף ליתן אלף זהובים באלף פעמים, מליתן אלף זהובים בבת אחת לאיש אחד, דאפי' באותם מעות עדיף ריבוי המעשים בנתינת הצדקה, כיון שאם נתן בפעם אחת התעוררה אצלו המדה הטובה רק פעם אחת, משא"כ אם נתן כמה פעמים, הרי שנתעוררה אצלו המדה הטובה פעמים רבות כנגד כל נתינה, וזו מעלה גדולה יותר.

ולפי"ז יש לומר שזהו פי' הפסוק 'נתון נתן לו, ופירש"י אפילו מאה פעמים, ומש"ה מסיים קרא

השתוקק להגות בתורה, לזכות להבין את הוויית דאביי ורבא. להתפלפל בחידושים ובסברות. להתייגע...

המשגיח ראה בצרת נפשו והשיאו בעצה נבונה. הוא יעץ לו להמשיך ולהשקיע את כל כולו, אבל בפרק אחד בלבד. להתחיל ללמוד את פרק 'אלו מציאות', ולהמשיך להתעמק בו, ורק בו. להתפלפל ולהגות בסוגיות, ולא להרפות. להיות בבחינת תלמיד חכם אמיתי, אבל בפרק הזה, האחד.

הוא קיבל את העצה כי נבונה היתה, למד את פרק 'אלו מציאות', שינן והתאמץ להבין, וכשסיים - התחיל אותו שוב. ההר היה גבוה, אבל כל פסיעה קידמה אותו אל הפסגה והוא טיפס בכל כוחותיו. התייגע להבין לעומק, ככל יכולתו. לא התייאש. ההצלחה נסכה בו עידוד וכוחות נפש, הלימוד העניק לו סיפוק רוחני עצום. הרוותה את נשמתו. הפרק הזה, אותו ידע על בוריו, היה עוגן ההצלחה שלו. הוא זוכה להגות בתורה, שאיפת חייו מתגשמת.

קול ששון וקול שמחה החל להישמע בקרב חבריו ליישיבה, וטוב הלב המפורסם שלו מצא כרי פעולה נרחבים. הוא היה מברך את החתנים בכל לב, מפוז ומכרכר לפניהם, מצהיל פנים, משתתף בשמחתם בכל מאודו. אבל כשמרבית החברים נישאו ובנו את בתיהם, ורכבת החיים המשיכה לדחור, הזמן לא עצר מלכת.

חבריו ערכו בריתות והובילו ילדים אל ה'חידר', צעירים ממנו נישאו והקימו בתים, והוא המשיך להמתין על ספסל הישיבה. הוא ופרק 'אלו מציאות'.

בר-שיחה, שיש משהו שמבין אותו ומכיל אותו, ויש לו עם מי לדבר, אז הוא הופך בחזרה בדרך של מגנט - לדבר עם האבא! לא יודע אם על הכל, אבל יש כבר התחלה של שיחה. אם ילד עושה איזו פעולה וההורים מוזלזלים בו, הם מנתקים ומתנתקים ממנו באופן אוטומטי! כי כל אדם אוהב לשהות במקום שאוהבים אותו. גם אני, אינני בא למקום שאיני רצוי שם. אם אני יודע שארגיש שם לא בנוח לא אבוא. ואם ילד לא ירגיש נוח בבית, הוא יחפש מקום מוחץ לבית. (מוסף שבת קודש שמיני תשפ"א הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

מילים שהרסו חיים

בעלון 'מרבנים שלום' הובא סיפור אמיתי ומצמרר, המלמדנו עד כמה מילים יכולות להרוס ולהטיל ארס מפעפע, ומאיך איך אפשר להתמקד בטוב ולבנות עולמות.

המעשה היה בבחור חלש מבחינה לימודית, את שנות ילדותו הוא עבר בקשיים גדולים של קשיי למידה וריכוז ונאבק משנה לשנה בכח הרצון העצום שהיה בו להמשיך ולהתעלות. לצד זאת היה לו לב זהב והיה אהוב על הבריות.

כך צעד אחר צעד התקדם עד שהגיע ליישיבה גדולה וגם שם הפער היה גדול בין הבחורים ועל אף שהיה לו מקום של כבוד בין הבחורים. הם אהבו אותו, העריכו את מידותיו התרומיות, אבל הוא לא הסתפק בכל אלו. שאף בכל לבו להיות תלמיד חכם.

הישיבה, הסתגר בד' אמותיו ולא מצא טעם להמשיך לחיות.

ידו של המשגיח קצרה מלהושיע. בפיו לא נמצאו מלים שיוכלו לחבוש את פצעי לבבו של תלמידו האומלל. ישב מולו כמחריש, משתתף בכאבו, ולבסוף הובילו אל הקודש פנימה, ליטול עצה וברכה אצל מרן בעל ה'קהילות יעקב' - ה'סטייפלר' צוק"ל.

בחדרו של הסטייפלר סיפר המשגיח את הסיפור מתחילתו. סיפר על כח הרצון העצום שלו, על מאבק אדיר מול קשיים. סיפר על פרק 'אלו מציאות' שנקנה בדם ובדמעה, ועל מלים פוצעות וצחוק הרסני שהשחיתו כל חלקה טובה ושיברו את הנפש לרסיסים.

הסטייפלר ביקש להישאר ביחידות עם הבחור. מבעד לדלת שנותרה פתוחה קמעה, שמע המשגיח את שיחו ושיגו, וחיל ורעדה אחזתהו.

הסטייפלר נטל את ידו של הבחור ואמר לו: מבטיח אני לך, כשאתה יושב ללמוד את פרק 'אלו מציאות', הרבוננו של עולם עוזב את ה'קהילות יעקב' ואת ה'אבי עזרי' ורוצה לשמוע רק אותך. כשאתה פותח את הגמרא שלך ומתחיל ללמוד, התורה שלך חשובה אצל ה' יותר מהשיחות ומהשיעורים כלליים שאומרים בכל הישיבות הקדושות. התורה שלך ראויה להערכה הרבה יותר. כשאתה לומד את 'אלו מציאות' אתה חשוב יותר מכל ה'תלמידי חכמים'... הבחור החריש, מביט בעיניים קמות בסטייפלר, שהמשיך והסביר: אין דבר יקר בעיני ה', יותר

הוא נשאר להמתין, ולקוות בכל לבו כי תמצא המשפחה שתביט על חצי הכוס המלאה שיש בו, ולא רק על זו הריקנית... עד לאותה פגישה אומללה עם שדכן, בחתונה של בחור צעיר מהישיבה. השדכן עמד באחת מפינות האולם, משלב זרועותיו בנחת ומשלח מבטים מלאי עניין בבני הישיבה. מישוהו מידידיו יעץ לו לגשת ולהציג את עצמו. 'משיחה קצרצרה איתו לא תוכל להפסיד', כך אמר, ודחק בו לגשת אל השדכן המהולל. לא תוכל להפסיד... הוי, כמה קצר רואי עלול להיות מבטו של אדם... הוא ניגש בחביבות והציג את עצמו.

'שמוע שמעתי עליך', הגיב השדכן בניד ראש וסקר את הבחור בחוסר סימפטיה מכף רגלו ועד קודקודו, 'אז מה, ללמוד יודע אתה? הוא התבלבל. הזלזול הציני שנשזר בקולו של השדכן לא נעלם מאוזניו הרגישות. גם המבטים פצעו את נפשו. 'יודע אני את פרק 'אלו מציאות' על בוריו, ענה בנעימות, משתדל לגייס שרידים של כוחות נפש כדי להמשיך בשיחה, 'אף כתבתי עליו 'חידושי תורה' במחברתי. השדכן פרץ בצחוק. צחוק מצמרר, צחוק שנובע מהמחוזות האפלים בנפשו של האדם. צחוק מר מלענה... והצחוק הזה ננעץ כחיצים וכחרבות בלב הדווי, משבר אותו לרסיסים. מאז אותה פגישה אומללה, השתנו חייו.

הצחוק הנורא המשיך להדהד באוזניו, לרדוף אחריו. הדיו של הצחוק מחקו לחלוטין את הביטחון העצמי, העלימו את כוח הרצון, דכאו את נשמתו עד לעפר. הוא לא היה מסוגל יותר לכלום. עזב את

באזור שלי מלאים בבחורי ישיבות, הם נמצאים שם עד השעות הקטנות של הלילה. ניגשתי לבחור כזה, ושאלתי אותו מה עושה בחור ישיבה בשעה כזו ברחוב? הוא הסביר לי, שאין לו מסגרת ולכן הוא משועמם. ביום ישן עד מאוחר, ובליילה ער. עוד כמה שיחות כאלו, והבנתי שהקטסטרופה מתרחשת מול העיניים שלי, בחורים יקרים שמחוסר מסגרת מאבדים טעם בלימוד ובתפילה, מתחברים לנוער שוליים, "מציצים" למכשירים פסולים ומתחילים לרכוש אותם לעצמם, נורא, נורא! לא יכולתי לראות את זה.

החלטתי לעשות מעשה! דיברתי עם הגבאי בבית הכנסת שלנו, שמשתמשים בו רק בשבתות, פרסמת מודעה שאני פותח מסגרת לבחורים - והטלפונים התחילו לזרום, בחורים, הורים, קרובים. כולם התקשרו לברר. התפרצתי לדלת פתוחה.

יום ראשון. אני מסדר ספסלים, מכין שתיה חמה וקרה, עוגות ועוגיות. מחכה לבחורים. והנה מגיח בחור, מסתכל ימין ושמאל. "איפה כולם?" שואל, "תיכף יגיעו" אני משיב לו. אחרי כמה דקות, הוא קם במבוכה, ממלמל "כשתתארגן קבוצה, תקרא לי" רדפתי אחריו, לקחתי את מספרו האישי. חזרתי לשבת. חצי שעה עברה. עוד בחוך - ושוב אותו תהליך. הייתי מתוסכל. הרצון קיים, אבל היוזמה לא מצליחה להתרומם. מה אפשר לעשות?

ואז התקשר אלי יהודי וסיפר לי שהוא פועל מטעם 'תפארת בחורים'. להם יש גב ומערכת ארצית, והוא מציע לאחד כוחות. התרגשתי. הרי

מתורה שנלמדת בלב שבור. אין יקר בעיני ה' יותר מתורה שנלמדת בעמל ובהתגברות על קשיים ונסיונות. אין יקר יותר מהתורה שלך. הבחור יצא מביתו של הסטייפלר, ויצא גם מהדיכאון המר שאיים להטביע אותו. חייו השתנו בשנית.

בתוך תקופה לא ארוכה זכה להקים בית, העמיד משפחה לתפארת וגידל דור ישרים מבורך. היה אב מסור לילדיו וזכה לרוות נחת יהודי אמיתי, כשבניו וחתניו כשתילי זיתים סביב לשולחנו. הוא היה מקפיד לקבוע עיתים לתורה, כשמילות העידוד הנפלאות של הסטייפלר ממושיכות להתנגן באוזניו, לרפד את נתיב חייו, לחבוש את פצעי לבבו: 'אין דבר יקר בעיני ה' יותר מתורה שנלמדת בעמל ובקושי. אין יקר יותר מהתורה שלך!' מילים שעלולות להרוס. מילים שמשוגלות לבנות. מילים שבנו עולמות!!

(אור לישרים מהאמנתי ואספרה הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

דאג לבניו של ה' וה' דאג לו לכליה
שלום לכם, שמי חיים דפנה ואני מתגורר במודיעין עילית. אני אברך כולל ואב למשפחה ברוכה. הסיפור שלי הוא יוצא דופן, אבל אני וגופי עדים נאמנים שהוא היה גם היה.

זה היה לפני שנה, זוכרים? קורונה, סגרים, בידודים, אלכוג'ל. מי לא זוכר. גם אני חוויתי את הבלבול, האבדון, הקושי עם הילדים והפרנסה. לאט לאט התחלתי להבחין שבשעת ליל כל הספסלים

כולנו רוצים מטרה אחת! מיד חייגתי לכל הבחורים - האורחים לרגע, והזמנתי אותם להגיע למסגרת הקיימת. כמובן שהצטרפתי ופעלתי במרץ.

ישיבת תפארת בחורים גדלה במהירות. אברכים מבוגרים וגם צעירים הצטרפו, קבענו חברותות של בחורים ואברכים והאווירה הייתה חמה, שטייגען אמיתי!

ובעוד אני פועל ללא לאות, מנהל טלפונים משך רוב שעות היממה - החל שעון החול של חי לתקתק.

אני מושגתל כליה. לפני שש שנים עברתי השתלת כליה שלמרבה הצער לא כל כך הצליחה. אני חי על תרופות ומכחה לנס. בשלב מסוים הבנו שאין מנוס מהשתלה, אחי הסכים לתרום לי כליה, ועברנו בדיקות רבות ומתישות. ואז הגיע השלב שבו היה עלי להופיע בפני ועדה רפואית מטעם בית החולים ומשרד הבריאות. לתדהמתי, לאחר חקירה ובדיקה, הודיעו לי שאין להם אפשרות לאשר לי השתלה! לטענתם, העובדה שהכליה הקודמת נדחתה, מוכיחה בעליל שזולזלתי בלקיחת התרופות, אני לא רציני, ולכן מבחינה אתית הם לא יכולים לאשר לתורם נוסף לתת לי את כלייתו.

בעוד אני מנסה לחשב את צעדיי, הגיעה הודעה מבית החולים שבדמו של אחי נמצאו נוגדנים והתרומה לא מעשית. הרגשתי בתוך חושך עצום. כל הדלתות נסגרו בפני!

אמרתי לרעייתי שיש לי עצה אחת: אני משקיע את כל הכוחות שלי למען "תפארת בחורים", ומשמים יראו וירחמו. הייתי קצת

עייף בתקופה הזו, אבל חיוני ומלא מרץ. הבדיקות הראו על התדרדרות חמורה, ואני מנהל עניינים ביד רמה, גדוש בסיפוק.

אני זוכר את הערב הזה, דווקא משום שהוא היה עמוס בטלפונים עם הורים ובחורים, ופתאום מישוהו מנדנד לי בטלפון. אני עובר שיחה, אולי בחור זקוק ל?י? הייתה זו פקידה מבית החולים "אתה צריך להגיע עוד יומיים לבדיקות דם" למה דווקא בבית החולים? אני עובר כל הזמן בדיקות בקופת חולים "לא יודעת, רשום לי פה שיש לך תור להשתלת כליה בעוד שלושה שבועות". "אני מסורב השתלה!" צעקתי, המום. "לא יודעת" הפקידה אדישה "לי רשום שיש לך תור לניתוח".

למחרת אני מגיע לבית החולים, ומתברר שהקב"ה רקם לי מערכת שלמה של ניסים: הרופא האישי שלי שמע על החלטת הוועדה והחליט לצאת למאבק. הוא טרטר את המערכת, ושכנע אותם שאני פציניט רציני ומקפיד על התרופות. הדחייה לא אירעה באשמתי. בנוסף, דוד שלי שעמד לעבור ניתוח השתלת כליה מבנו, החליט לבדוק האם אפשר לעשות ניתוח הצלבה היינו, שבנו יתרום לי, ואחי יתרום לו. כמה בדיקות פשוטות הצביעו על התאמה מעולה!

שלושה שבועות אחר כך עברתי ניתוח השתלת כליה. הכליה נקלטה במהירות מפליאה והחלה

בתפוסה מלאה ואין להם אפשרות לקבל אותי ושאתדר בכוחות עצמי.

חזרתי לבית אובדת עצות, כי השיעול רק התגבר והקושי בנשימה הלך והתחזק, ולא ידעתי מה לעשות עם עצמי, האם נגזר עלי למות?

בהיותי תוהה מה לעשות, נזכרתי שבעקבות האימוץ של הילד החדש הסובל מקשיים בנשימה, הביאו לי מכונת הנשמה למקרה חירום, והחלטתי פשוט לחבר את עצמי למכונה ולנסות את מזלי, וב"ה כן עשיתי והוטב מצבי.

אבל לאחר לא הרבה זמן, אני שומעת נקישות על דלת ביתי, אני פותחת ולנגדי עומדים שוטרים, לשאלתי מה רצונם, הם משיבים, שידוע להם שיש לי בבית מכונת הנשמה, ולפי החוק שנחקק במצב חירום זה, עלי למסור לידם את המכונה כדי שישתמשו בה בבית חולים, אמנם אמרו לי שאם יש חולה בבית שממש צריך את המכונה בכל רגע אז אין להם רשות לקחת את המכונה.

ניסיתי להסביר להם שהמכונה לא שלי אלא הביאו לי אותה לצורך טיפול בילד המוגבל הסובל מבעיות נשימה, וגם שאני כעת חולה בנגיף וצריכה את המכונה, אבל הם מתעקשים ואומרים שרק אם הילד צריך להשתמש בה תמיד הם לא יקחו אותה, ואם היא חולה שתפנה לבית חולים, לא ידעתי מה לומר להם.

אבל בסיעתא דשמיא הילד פתאום ממש התחיל להשתעל שיעול חזק כזה שמעולם לא ראיתי אותו כך, והתחיל להחליף צבעים ולהתקשות בנשימה,

לתפקד כראוי. אני בריא! תודה לכם, בחורי הישיבות נזר הבריאה. בזכותכם קיבלתי מחדש את חיי. מי שדואג לילדים של הקב"ה, מידה כנגד מידה הקב"ה דואג לו. (הזעקה אב תשפ"א הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com

מה שאדם עושה לעצמו הוא עושה

זכיתי לאמץ ילד בעל תסמונת דאון וצרכים מיוחדים, חנם אין כסף, לפני בשמונה חודשים אני מקבלת טלפון ממוסד לבעלי צרכים מיוחדים, והם פונים אלי במסע שייכונע לאמץ עוד ילד עם צרכים מיוחדים וקושי בנשימה שהוריו כבר לא יכולים לטפל בו ומבקשים למסור אותו למשפחת אמנה.

אמרתי להם שהדבר קשה לי מאוד, שכן אפילו עם ילד אחד הדבר דורש כוחות עילאיים אז עם שניים איך אוכל, ומה גם שיש לו קשיי נשימה, והרי זו אחריות כבדה.

אבל הם לחצו ולחצו, ולבסוף נשברתי והסכמתי לגמול חסד בכל מחיר ולאמץ גם את הילד הזה עם כל הקושי שבדבר.

הילד הגיע אלי ואני טיפלתי בו ודאגתי לכל צרכיו, ובינתיים פרצה ובאה מגיפת הקורונה שהתפשטה במהירות בכל העולם ורבים חללים הפילה.

לצערי גם אני נדבקתי בנגיף בצורה קשה, פניתי לבית החולים ואמרתי להם שנדבקתי בנגיף ויש לי קשיים בנשימה וכאבים חזקים ואני מוכרחת לקבל טיפול בדחיפות, אבל אמרו לי שהבית חולים

איתה על חומרת האיסור הזה שמבחינת ההלכה זה רציחה ממש לכל המשתמע מכך, וגם בעזרת ה' כשתלד אנו נדאג לעזור לה בכספים ומצרכים כלל שיתאפשר לסייע לה, אך האישה לא התרצתה ועמדה של שלה להפיל את העובר.

לא ידענו מה לעשות כדי לשכנע את האישה שלא תפיל ח"ו את העובר, וביקשתי מהרב אברהם יוסף שאולי יבקש מאביו הגדול רבינו עובדיה יוסף שינסה להסביר לאשה את חומרת האיסור וכמו כן יברך אותה בברכה חמה ולבבית, ואולי על ידי זה תחדול ממחשבתה הרעה לרצוח נפש ולא תפיל.

הרב אברהם הסכים ויצר קשר עם אביו הרב עובדיה וסיפר לו על אותה אשה, הרב עובדיה מיד נאות להשתדל בכל יכולתו לדבר עמה ולמנוע ממנה לעשות זאת.

מיד הגענו לביתה של האישה ואמרנו לה שגדול הדור רבן של ישראל הרב עובדיה יוסף רוצה לדבר איתה בפלאפון.

עין לא נותרה יבשה למראה שראינו איך גדול הדור פוסק מלימודו ומדבר עם האישה כאב אל ביתו, ואומר לה, "ביתי למה תפילי את העובר, הרי התורה

אוסרת את זה, וזה יעמוד לחטא ועוון כל ימך, איך יהיה לך מצפון להמית את הילד שלך. ביתי, אם עכשיו יביאו לך סכין ויגידו לך לרצוח אדם נכה וכדו', האם היית עושה את זה ח"ו, ודאי שלא, נכון" - נכון, אומרת האישה - "אז תדעי לך שלפי התורה שלנו זה ממש אותו דבר אז איך תעשי את זה, ביתי אל

מיד רצתי לעיני השוטרים לחבר אותו למכונת ההנשמה ולעזור לו.

כשראו את זה השוטרים מיד הלכו והשאירו אצלנו את המכונה, והפלא הגדול, שמיד שהם הלכו - הילד הפסיק להשתעל וחזר לעצמו, וחזרתי אני להשתמש במכונה עד שב"ה הבראתי וחזרתי להיות חזקה כבתחילה.

לאחר כמה ימים אני מקבלת צלצול בפלאפון מהנהלת המוסד לילדים בעלי צרכים מיוחדים המבשרים לי שהוריו של הילד הזה מתחרטים ורוצים אותו בחזרה לגדל אותו בעצמם.

הייתי המומה ונוכחתי לראות שה' העמיד אותי בנסיון קשה של גמילות חסדים, וביכות שעמדתי בנסיון זה קיבלתי את חיי במתנה. (מפי המגיד מישרים הרה"ג מנחם שטיין שליט"א ששמע מבעלת המעשה הובא בספר אבות אליהו עמ' 25 הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com).

מי הציל את מי

סיפור מצמרר סיפר הר"ר גוריאל ישעיהו היין יו"ר ארגון צדקת מרגלית בעיר חולון הפועל גם למניעת הפלות רח"ל.

לפני עשרים שנה, קיבלנו פנייה בארגון, ונתבשרנו על אישה שהחליטה להפיל את העובר בגלל שהרופאים אמרו שיש לו מום בלב, ובנוסף יש לה קשיים בפרנסה וכו', הלכנו אליה יחד עם הרה"ג אברהם יוסף שליט"א רב העיר חולון ובנו של מרן הראשון לציון רבינו עובדיה יוסף זצ"ל, ודיברנו

המסיבה שעשיתי לביתי אך ורק לפני כמה ימים, יצאתי מהמסעדה והלכתי לחנות פיתוח וביקשתי לפתח לי את התמונות, המוכר אמר לי לחזור לחנות עוד חצי שעה והתמונות יהיו מוכנות, אני יוצאת מהחנות ומתקרבת לכיוון המסעדה, ואז אני שומעת פיצוץ עז מהריש אוזניים, ואני רואה אנשים ונשים מתעופפים לכל הכיוונים, והדם נשפך כמים, והבנתי שהאיש שראיתי אותו בעיני עומד בתוך המסעדה, היה מחבל ערבי ימח שמוזכר שהפעיל חגורת נפץ ענקית והתאבד ואיבד הרבה נשמות יקרות הורים וילדים ה' ינקום דמם.

אם לא הייתי יוצאת לפתח את התמונות מהמסיבה שערכתי לכיתי החדשה הודתה האשה. קרוב לודאי שהיא היתה בתוך התופת של הפיגוע. אך י הציל את מי. (אבות אליהו עמ' 31 הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

כוחה של ברכת המזון

את הסיפור הבא מספר יהודי בעדות אישית, על מה שחוהו בעצמו בעת האחרונה. אילולא נכתבו הדברים באופן מפורש בגיליון 'על המזון' מפיו של הרב י. גרין הי"ו, תושב בורו פארק, היה קשה להאמין, אך כך בדיוק הוא מספר:

פרנסתו של הרב גרין, גיבור סיפורנו, היא מסחר במוצרים המיוצרים בסין, ומיובאים ממנה לארצות הברית בעיקר, וגם לשאר מדינות העולם. אמנם הוא אינו בעל החברה, אולם הוא מחזיק במשרה בכירה בה, ופרנסתו היתה מצויה לו בשפע. העבודה די

תשמעי לרופאים אני מבטיח לך שהילד יצא בריא ושלם, ואל תדאגי על הפרנסה, ה' יתברך הוא המפרנס והזן לכל מביצי כינים ועד קרני ראמים, וגם בארגון יעזרו לך במה שאת צריכה, לכן אני מבקש ממך, אל נא תעשי זאת ביתי, ואם את לא יכולה לגדל אותו, תלדי אותו ותביאי לי אותו אני אגדל אותו בביתי ואדאג לכל מחסוריו!"

האישה פרצה בבכי ממושך, ומרן המשיך לברך אותה ברכה ארוכה שזורה בפסוקים ומלאה באיחולים טובים, וכשסיים את ברכתו, הבטיחה האישה שלא תפיל את פרי בטנה.

-
-

אכן עמדה האישה במילתה ובמזל טוב ילדה בת בריאה ושלימה לחיים טובים ולשלום, בלי שום מום כלל וכלל, כפי שהבטיח מרן!

לאחר כחודש מהלידה האם היקרה עשתה מסיבה "זבד הבת" (מה שנקרא בריתה) להודות לה' על הבת הבריאה שלבסוף לא הופלה ויצאה לחיים טובים ולשלום, לשם גם זומן הרב אברהם יוסף שליט"א אשר נשא דברים מרגשים בשבחה של האמא וברך את הילדה ואימה לאריכות ימים ושנים, ושתזכה האם לגדלה בנחת ואושר ועושר.

עברו ימים מספר, והאשה נסעה עם ביתה התינוקת לטיול בנתניה, וכך היא מספרת: "נכנסתי למסעדה שבאחד המלונות בעיר, הזמנתי מה שרציתי לאכול, ואמרתי בינתיים אני אצא לחנות תמונות שליד המלון כדי לפתח את התמונות של

נתקלת בקושי בפרנסה בתקופה זו? - שאלו הידיד מלונדון, 'הרי זו צרת רבים, אבל יש לה פיתרון זמין מאוד. הסכת ושמע סיפור שקראתי זה עתה בגיליון 'על המזון', על 'פידל שפילער' - כנר שמטה לחמו נגדע, ומה עשה בעקבות זאת. כשתאמן את השיטה של הכנר - בטוחני שפרנסתך תשוב לאיתנה במהרה!' - אמר הידיד, והחל לספר את סיפורו של הכנר:

כנר זה, פרנסתו היתה מצויה לו בשפע. שמו הטוב הלך לפניו, יומן האירועים שלו היה צפוף. כל זאת - כל עוד לא היה בעולם וירוס שנעל את שערי האולמות והאירועים ההמוניים. משהווירוס הזה הגיע - הכל השתנה. בבת אחת פרנסתו נעצרה לחלוטין, ולראשונה בחייו החל הכנר דגן לחוש בנסיון העוני...

ישב הכנר וחשב, חיפש סגולות לפרנסה, ואז צדה את עיניו הסגולה לקרוא ברכת המזון בכוונה ומתוך הכתב, והוא החליט לאמצה. רכש ברכון קטן והניחו בכיס, ומעתה ואילך בידך מתוכו ברכת המזון, כשהוא מקדיש דקות ארוכות לכוון בכל מילה. לא רק בשבתו בביתו נהג כך, אלא גם ביוצאו מביתו... וכך, הואיל וגם שערי בית הכנסת נסגרו, ערכו שכניו של הכנר אירוע בחצר הבניין, והזמינו את השכנים להשתתף. ישב הכנר וסעד את לבו, ולאחר מכן - לפי מנהגו החדש והקפדתו העילאית - שלף את הברכון מכיסו והחל מברך מילה במילה מתוך הכתב, מרוכז לחלוטין במה שיוצא מפיו ולבו נישא בהודאה לה' על המזון שאכל. הוא לא מביט לשום

קלה - הוא יושב על הכסא במשרדו הממוזג, מנווט את עסקאות הייצור, הרכש, הייצוא והייבוא בלי לטרוח יותר מדי, והמשכורת נכנסה מדי חודש בחודשו.

הכל נראה היה מצוין, עד שקפץ עליו - כמו על כולנו - רוגזו של הנגיף. המפעל סגר את שעריו ופיטר את העובדים, ושערי סין ננעלו על מסגר ובריא. הרב גרין - שפרנסתו קשורה בקשר הדוק לכלכלת סין, היה מראשוני הנפגעים. עם התפרצות הנגיף היקף העבודה הלך והצטמצם, ועד מהרה הרב גרין מצא עצמו בבית, מפוטר ונטול הכנסה!

אם מלכתחילה חשב כי מדובר בזמן קצר, עד מהרה גילה את מוראו של הנגיף והשפעתו העצומה. לקראת חג הפסח שעבר, מצא עצמו מול חשבון בנק ריק לחלוטין. לראשונה בחייו הגיע למינוס, ולבו נפל בקרבו. הוא זוכר כי שניים מילדיו עתידים להינשא בקרוב, אולם אין לו כל הכנסה - לא לפרנסת החודש, לא לצורכי חג הפסח, ולא לצורך החתונות המתקרבות...

לולי תורתו שעשועיו, היה אובד בעוניו. זכה הרב גרין בחברותא יקרה, ידידו מנוער, שאמנם מתגורר בלונדון שבאנגליה, אולם החברותא האיתנה שביניהם מנצחת כל פער גיאוגרפי. דבר יום ביומו הם לומדים בחברותא בטלפון, ולאחר הלימוד הם משוחחים בידידות. באחד הימים, פתח הרב גרין את סגור לבו, וסיפר לידידו על הפיטורין הזמניים, חוסר ההכנסה, הלחץ הכספי, חשבון הבנק הריק, ובעיקר - על הלב שלו שלא עומד במעמסה...

הימים סיפר לו על כך שבשל המצב הוכרחה הרשת לנעול את שערי בתי האבות, כך שאין ביקורים ולא יציאות. מצב זה אינו נעים בעליל, המבוגרים השוכנים בבית האבות משועממים, והדבר משפיע גם על מצבם הנפשי. הם חשים בכלא, וזה לא נעים...

השכן שמע, נאנה, וכי מה הוא יכול לסייע? הנגיף הוא עובדה קיימת, ובהחלט - טוב שהנהלת הרשת נעלה את שערי בתי האבות, אין יוצא ואין בא למעט העובדים הנחוצים. הוא כמעט שכח מהסיפור, עד שזוכר ועלתה בו הברקה: הכנר. אם בימים כתיקונם הוא עמוס עבודה, הרי שעכשיו זו העת בה ניתן להפוך אותו לעובד בבית האבות. יבוא נא הכנר אל בית האבות מדי יום ביומו, וינגן בכינורו שירים אהובים וניגונים נוסטלגיים, באוזני המבוגרים אשר יתכנסו ל'הופעה' המאולתרת. הוא כלל לא צריך להגיע איתם למגע קרוב, יכול הוא לשבת על בימה מוגבהת במרחק בטוח, ובוד בבד - להנעים את זמנם של הזקנים!

את הצעתו זו מיהר להפנות אל המנהל, ששמח עליה כמוצא שלל רב. הכנר נקרא לפגישה דחופה, בה סוכמו תנאי עבודתו. הכנר דגן יהפוך ל'אישי הנגינה' של רשת בית האבות, ומדי יום יעבור בין בתי האבות של הרשת, ינגן בכל אחד מהם כשעתים, ושכרו מובטח לו ביד נדיבה, פלוס הוצאות רכב ודלק...

הכנר אף הוא שמח, והצעה נחתמה לשמחת הצדדים. זכה הכנר בפרנסה טובה המותאמת לימים

כיוון, לא משתעשע באף פריט, לא שם אוזן לשמוע מה פלוני מספר, הרי הוא מרוכז בברכת המזון, כראוי!

אחד השכנים שם לב לכך, והתפעל. הוא מכיר את הכנר כיהודי עממי למדי, לא כאחד שמברך דקות ארוכות, והנה כשכולם מסיימים - הוא עדיין בעיצומה של ברכת המזון. ולא רק האורך, אלא גם הצורה: הוא יושב חבוש בכובע, אצבעו נודדת על פני השורות, כל מילה נאמרת בדקדוק, מצחו מכווץ בכוונה, הוא מברך ברכת המזון, כמו שברכת המזון אמורה להיראות!

כשסיים לברך, ניגש אליו השכן שהביט מהצד, והחמיא לו על 'ברכת המזון' שלו, ואף התבטא שיש הרבה מה ללמוד ממנו... הכנר קטע את המחמאות באומרו: 'האמת, שלא מכבר גיליתי מחדש שמוצות ברכת המזון היא מצוה דאורייתא, שראוי לקיימה כהלכה. ולא רק זאת, אל אשזו סגולה לפתוח את שערי השפע והפרנסה, ואני זקוק לישועה בנושא!' 'אה, ככה?, הפרנסה שלך?' - הרדהר השכן רגע ארוך, ולפתע ניצת זיק בעיניו. 'נראה לי שיש לי רעיון. אעשה בירור קל ואתקשר אליך!', ואכן, לא עברה שעה קלה וכבר התקשר. 'תקשיבני ידידי' - סח השכן אל הכנר בהתרגשות, 'יש לי רעיון טוב בשבילך, טוב מאוד, בטח בימים אלה. הסכת ושמע!'

השכן פרש את התוכנית במלואה, אותה הגה תוך דקות בודדות. ברקע הדברים סיפר כי הוא מיוודד עם מנהל רשת עניקת של בתי אבות, אשר באחד

המילים בדקדקנות מפיו מילה במילה, ולבו נרגש ונלהב...

וגם אצלו, הישועה לא איחרה לבוא. ביום מן הימים פגש את שכנו לבניין, יהודי מבוגר למדי ובעל בעמיו, והם דרשו זה בשלום זה. שכנו נאנח והשיב במילים 'ברוך השם אני בריא ושלם', כשתשובה כזו מזמינה כמובן את השאלה הבאה - מי הוא זה שכבר אינו בריא ושלם?! אנחה כה גדולה, על שום מה!?

השכן, שניכרו עליו אותות הצער, פתח והסביר דברים כהווייתם. מזה שנים ארוכות הוא לומד חברותא עם יהודי יקר, שכבר הפך לחברו הקרוב. הלה יודע ללמוד היטב, והשכן הזה, שהוא בעיקר איש עסקים, נהנה מכל רגע של לימוד עמו. אבל, למרבה הצער והכאב, הנגיף הכריע אותו. הוא חלה, נאבק על חייו כשבועיים, ונלקח לבית עולמו... 'אילו יכולתי, הייתי יושב עליו שבעה בעצמי!' - העיד השכן עד כמה אבלו גדול, 'הרי הוא היה העוגן הלימודי שלי בחיים, ומה אעשה עתה?!'

הרב גרין ניסה לעודד את רוחו, אולם הלה סירב להתנחם. 'איפה אני יכול למצוא היום חברותא כזו. אדם שהבין ללבי, למד עמי בקצב שלי, ידע לפתור את השאלות שלי, ולהיות לי לידיד נאמן. איפה אפשר למצוא יהודים כמוהו, או לפחות כמוך?!' - אמר לרב גרין... 'האמן לי, אם אמצא יהודי כזה שיוכל למוד אתי מדי יום, אשלם לו בעין יפה!' - המשיך השכן ואמר, 'אולי יש לך רעיון? אני זקוק לחברותא כזו, אדם כלבבי. אם לא אתה, לפחות כמוך!'

אלה, זכה מנהל רשת בתי האבות בעובד מסור, העונה בדיוק לצרכים שלו בימים אלה. וכמעט שכחנו - זכה גם חשבון הבנק של הכנר להכנסה קבועה בשפע רב, אבל זה לא רק בזכות הכינור...

זה הרבה יותר בזכות ברכת המזון. שכן לנצח יזכור הכנר דנו, שההצעה הזו לא הגיעה אליו בחלל ריק. הוא קיבל על עצמו לברך ברכת המזון כראוי, ועמד בקבלתו באופן שגרם לשכנו להתעניין בכך, עד שהבין את העובר עליו והפנה אליו את ההצעה המדוברת. ומאז, כל השאר היסטוריה ענוגה, הנעה בין הנימים העדינים של הכינור באולמות בתי האבות, לחשבון הבנק של הכנר לעדנה...

ככל הסיפור הזה סיפר הידיד מלונדון, לרעהו הרב גרין. הוא הוסיף ואמר לו כך: 'שמע נא, אני לא יכול לעזור לך בפרנסתך, אני רק יכול להגיד לך מה כן יכול לעזור לך.'

ברכת המזון. זה הכלי, זאת הדרך. קראתי את עדותו של הכנר ועיניי זלגו דמעות - מסתבר שלבורא עולם יש דרכים משלו לפרוע את ההבטחות שהתחייב. ואם הוא מבטיח פרנסה בכבוד לזהירים בברכת המזון - הוא עומד בזה! - חתם הידיד הלונדוני את השיחה באיחול וברכה.

הרב גרין שמע, ועל אתר נענה לאתגר. גם הוא אימץ אל כיסו ברכון קטן, שמעתה יעמוד לצידו בכל מקום בו יסעד. מעתה, הפכה ברכת המזון שלו למעמד מרגש של חיבור עם אבא שבשמים, כשהוא יושב ומברך בכוונה גדולה מתוך הכתב, מוציא את

ובגדול. עד כמה היא מבטיחה פרנסה, תמיד, בכל תנאי מזג אוויר ובכל תהפוכות עולם. הבה נאמץ את הסגולה הזו בכל לב, עכשיו הזמן. נקבל על עצמנו לברך ברכת המזון מתוך הכתב, בכוונה ובדקדוק התיבות, בישיבה מכובדת ובהתלהבות של קדושה. ברכת המזון היא ביטוח שמבטיח הצלה מגל גזירה וצרה, כמו גם פרנסה בשפע וברוחב לב. וככל שנאמץ את ברכת המזון אל ליבנו כראוי - כך נזכה לראות שאבא שבשמים מבטיח ומקיים, ומעניק לנו מטובו שפע פרנסה ברוחב לב!

(אור לישירים מפניני פרשת השבוע הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף
 p0583271323@gmail.com)

למי נתן הרב יהודה צדקה חצי מהעולם הבא שלו
 עובדא מופלאה המתפרסמת לראשונה! זכיתי לשמש את מרן ראש הישיבה הרב יהודה צדקה ואף זכיתי פעמים בודדות להתארח אצלו בליל שבת. כאשר למדנו בשיעורו של ראש הישיבה בדרך כלל זה החל בשעה: 8:55 עד 11:30 ולאחר מכן נכנסו לסדר חזרה, לחזור על החומר. ואילו בזמן השיעור לא היינו יוצאים כלל למעט מקרים חריגים. אם היינו צריכים איזה ספר אז היה יוצא בחור מסוים ומביא את זה מאוצר הספרים בזריזות. וראינו רבות כוחו של הרב איך היה מיישב קושיא של רע"א ועוד מפרשים בצורה פלאית מתוך עיון הסוגיא. ארע פעם שהוצרכתי להביא ספר של אחד הראשונים

הרב גרין הבטיח לחשוב, למרות שכבר באותו רגע הרגיש כי נפתח לו שער שמימי. הוא לא ידע איך וכיצד להציע את עצמו, אבל השכן לא אבה להמתין יותר מדי. כבר למחרת התקשר אליו ושאל: 'נו, הרב גרין, מצאת לי משהו כמוך? יש לך רעיון?' הרב גרין אזר אומץ, והשיב מיד: 'מצאתי משהו, אבל הוא לא כמוני... זה ממש אני. בעבר הייתי מאוד עסוק בעסקי היבוא, אולם לנוכח המצב אני מובטל ומחפש פרנסה. אשמח להפוך לחברותא שלך מדי יום ביומו - גם אעסוק בתורה שהיא משוש חיי, גם תהא לי תעסוקה, ואתה גם מבטיח פרנסה... מה יותר טוב מזה?'

השכן התרגש עד כלות, דמעות זלגו מעיניו. 'תבורך מפי עליון!' - השיב מיד, 'סגרנו. היום מתחילים. בשעה ארבע מתיישבים ללמוד!' - העיסקה סוכמה, והרב גרין המופתע התקשה להניח את השפופרת על כנה. הנה כי כן, בורא עולם פתח לו פתח שמימי, מי היה מאמין!

מי היה מאמין? - כל יהודי! כי כשהדבר כתוב בתורה ושנוי בראשונים ומשולש בספרי ההלכה, זה עובד וזה מובטח. מי שהביא פרנסה לכנר - אינו מנהל בתי האבות, בדיוק כפי שהשכן לא זה שמביא את פרנסת הרב גרין. אלה הם רק צינורות!

מי שמביא את הפרנסה, הוא מלך זן ומפרנס. ובתורתו כתוב לאמור כי הזהיר בברכת המזון פרנסתו מצויה. הנה לפנינו שתי עדויות טריות, אישיות ומרגשות, עד כמה הסגולה הזו עובדת,

תוך כדי שיעור, והנה אני רואה במרפסת של הישיבה יושבת אשה עם פנים נפולות והבנתי שיש דברים בגו. ניגשתי לאשה ושאלתי, מה קרה? היא אמרה לי שיש לה עניין דחוף לדבר עם ראש הישיבה, השבתי, כי כעת זה שיעור ולאחר השיעור אני מבטיח לך כי אני בעצמי אדאג להכניסך לראש הישיבה ולדבר עמו. אמרה לי אתה מבטיח? אמרתי כן. הבאתי את הספר והמשכנו בלימוד. לאחר השיעור כשיצאו הבחורים ניגשתי לראש הישיבה ואמרתי לו שיש איזו אישה שהיא חייבת לדבר עם הרב דחוף, הבטחתי לה שאני בעצמי יכניס אותה לרב אם יש אפשרות שהרב יקבל אותה היא כל הזמן בוכה שם. הרב אמר לי מתי ניגשת אליה, אמרתי לו כשהלכתי להביא את הספר. הרב יצא אליה ואיך שהבחין בה הרב הכיר בה שהיא לא אשה רגילה אלא אשה גדולה במעשיה. הרב אמר לה שתכנס לחדר והיא מרן הגר"י צדקה זצ"ל נכנסה. איך שהרב ישב היא התחילה לבכות ללא הפוגה. הרב שאלה מה יש לך ביתי מה מעיק עליך? היא אמרה שיש לה בעל שהרב מכיר אותו הוא מנהל ת"ת חשוב בירושלים הוא נמצא 3 חודשים בחו"ל חוזר לירושלים במשך זמן קצר לפעמים שבועים הכי הרבה חודש ולאחר מכן שוב חוזר ל- 3 חודשים בחו"ל וכל זה לאסוף כסף לת"ת. (היה בעל מסירות לש"ש להציל ילדי ישראל ולגדלם ת"ח יראי ה') כעת היא באה וצרתה בפניה, מדוע בעלה צריך כל כך הרבה מלמדים למה צריך לעשות לילדים עוד מסיבות למה צריך כל כך הרבה ספרים לתת להם

ועוד סידורים ועוד חומשים אפשר קרוב לחצי מההוצאות למעט. וכך חצי מהזמן בעלה יהיה בבית במקום בחו"ל, שכן זה פוגע לה בשלום בית והיא מרגישה אלמנה מוחיים. אם הרב יקרא לו כשיחזור וידבר איתו מה טוב. ואם לא, מאחר והיא צעירה היא רוצה להתגרש אם לא ישנה את דרכו, הרב שאל אותה למה באת אלי האם הוא בכלל ישמע לי? ענתה האשה, כן. הוא מאד מאד מעריך אותך וישמע כל דבר שכבודו אומר. ואת שומעת למה שאני יאמר לך? אמרה כן. הרב שתק כמה רגעים ולאחר מכן הוציא ניר ועט וכתב מילים אלו בערך: "אני יהודה צדקה נותן חצי עולם הבא שלי לאשה הזאת" וסגר את הפתק ונתן לה. הרב שאל אותה קודם, את מאמינה שאני אדם גדול? אמרה לו, בוודאי! את מאמינה בעולם הבא שלי? אמרה לו, כן. אם כן אני עושה איתך מעכשיו עסק ביני לבינך בלי שבעליך ידע זאת ובלי שאף אחד ידע. אם את מסכימה ואת שותקת ולא מדברת עם בעלך על העניין הזה ולא מפריעה לו בעניין הזה אני נותן לך את הפתק הזה. ושאת בצואה שלך תכתבי שאת הפתק הזה ישימו בידך ויקשרו את זה וכך יקברו אותך ותראי את זה שם למעלה. אך אם בעלך ידע מהדבר או שתספרי הענין או תמשיכי ח"ו ותצערי אותו הכל בטל ומבוטל. האשה איך ששמעה זאת מהרב הפסיקה באותו הרגע לבכות ושמרה על הפתק כבבת עיניה ולא דיברה עם שום אדם בנושא. היא הלכה שמחה ומאושרת. אני כאדם העומד מהצד נגשתי אליה כשיצאה מהרב ואמרתי, הרי אני

ועגמות נפש שיש לכל עסק בתחילת דרכו, ולקוחות שמגיעים טיפין טיפין -

ברוך ה', העסק הלך והתבסס, והתחלנו לראות תוצאות בעיניים. כאן אני חייבת לעצור ולציין כי לא הקמתי את העסק לבד. יחד איתי הייתה שותפה יקרה, שהחלטנו להתאגד לעסק מאוחד. עבדנו בשיתוף פעולה, כשהסכם בינינו הוא שהיא מתחילה את העבודה עם הלקוחה, ולאחר מכן מפנה אותה אליי. ההסכם התנהל על הצד הטוב ביותר, ובמהלך השנים העסק גדלושגשג, הלקוחות זרמו ברוך ה', ושתינו היינו מרוצות.

הבעיות התחילו בלי ששמתי לב.

הן התעוררו במהלך חופשת הלידה שאליה יצאתי, כשלאחר מכן, בעקבות הסגרים והבידודים הרצופים, החלטתי להמשיך אותה מספר שבועות נוספים. במהלך התקופה הזו סיכמנו בינינו שהיא לוקחת גם את העבודה שלי על עצמה, ומקבלת כמובן גם את חלקי במזומנים.

היא הייתה מרוצה, אני הייתי מרוצה, עד שחזרתי מהחופשה הגדולה שבה שהייתי...

חזרתי לעבודה בסיומה של תקופה ארוכה. המתנתי ללקוחות שאמורים היו לזרום כרגיל. אבל הלקוחות לא הגיעו אליי בקצב המצופה. הם טפטפו באיטיות, כביכול השותפה שלי רוצה להוכיח לי שאכן חזרתי מהחופשה, אבל---

לאחר מספר שבועות כאלו - ובעצם כבר קודם לכן התחלתי לחשוך - הגעתי למסקנה שהלקוחות מגיעים, אבל לא אליי... הבנתי שהשותפה שלי

הבטחתי שאני יכניס אותך לרב וקיימתי את ההבטחה שלי, אמרה לי, כן. עכשיו תגידי לי מה הרב אמר לך? אמרה לי לך תשאל אותו אני לא מספרת. בעלה כיום איננו בן החיים אך היא חיה לאו"ט ואין אני רוצה לפרסם לא את הת"ת ולא את שם האשה. אני הייתי חצוף וניגשתי ישירות לרב לשאול את הענין מפיו ואמר לי הרב תשאיר עכשיו את זה בסוד עוד יגיעו ימים... מעשה זה שמור אצלי בערך כ- 30 שנים ואני רואה חובה לספר זאת

(הרב אליהו חכים שליט"א בעקבתא דמשחיתא
 אב תשפ"א הובא ע"י הרב פנחס זרביב מוכן
 למעשה לתגובות ולחומר נוסף
p0583271323@gmail.com)

לכל פעימה יש כותבת

אף פעם לא קל להתעסק עם שותף. נכון שיש שותפים שהכול 'חלק' אצלם, אבל כמעט תמיד מגיעים גם לצומת כלשהו של מחלוקת, שם נדרשים הרבה רצון טוב, ויתור ושתיקה כדי להמשיך. אנחנו זכינו בשתי עצירות כאלו, ובכל צומת כזה - זכינו לעצור ולגלות את יד ההשגחה...

נתחיל את סיפורה של הדרך?---

לפני מספר שנים פתחתי עסק למכירת מוצרים גרפיים שונים שאני מעצבת.

בחמש המילים הללו טמונים עשרות שבועות של מחשבה; שיקולי דעת הלך וחזור, והחלטה שהגיעה בלב הולם. טמונים גם עשרות אלפי שקלים שהוצאנו על פרסומות ועל שיווק. ומאמצים. וכוחות. ושיחות ייעוץ עם מומחים.

טעמה וראתה כי טוב, עבדה כפול בחודשים האחרונים, קיבלה כפול, וממילא החליטה להמשיך כך. לאחר מחשבה רבה והתלבטויות ממושכות החלטתי לשוחח עימה מלב אל לב, בצורה רגישה ועדינה, במטרה לקבל תמונת מצב על העסק.

השיחה הייתה לא קלה לשתינו. לא צעקנו. לא כעסנו. שתינו דיברנו מהלב. היא הסבירה שאכן מהיום שבו חזרתי לעבודה היא מתלבטת האם לשוחח איתי, היא רואה שהיא מצליחה להניע את העסק בעצמה. היא הביאה לקוחות רבים במהלך חמשת החודשים שבהם שבתתי. הלקוחות מכירים כרגע רק אותה, והיא רוצה לפרק את השותפות בינינו.

בום!!!---

אבן צנחה לי על הראש. על אף שהתכוננתי אליה קודם לכן. היא דיברה יפה, השותפה, והשכל שלי בהחלט הבין את מה שהיא אמרה. אבל יש גם צד שני בעניין, והצד השני הוא החצי שלי בעסק, ובעיקר - הלב שלי, שמסרב להאמין כי כל העבודה שלי עד כה הולכת לטמיון... ובכלל, מה התורה אומרת על כך? האם מותר לה מבחינה הלכתית לפרק שותפות עסקית בצורה כזו?

הלילה הבא עבר עלינו בלי שינה. גם אני וגם בעלי ניסינו להפוך בעניין מכל צדדיו, לדון לכף זכות, להעלות פתרונות ודרכי פעולה, וגם--- גם לכעוס קצת. אנחנו לא מלאכים. הלב שלנו אינו עשוי מאבן, והתגובה האוטומטית הראשונית היא כעס...

אל התגובה הראשונית הצטרפו תגובות נוספות. ייתכן שאם היינו הולכים ושוואלים דעת תורה, היו אומרים לנו כי מותר לנו על פי דין להודיע לשותפה שאנחנו לא מוכנים לפרק שותפות. לפחות לעדכן אותה כי אנו דורשים לקבל חזרה את הכספים שהשקענו בעסק. לבקש שתפנה אלינו חלק מהלקוחות, שתשלם פיצויים, או---

אבל אנחנו בחרנו אחרת. ולא היה לנו קל. בכלל לא. לאחר שיקול דעת מקיף, החלטנו כי גם אם על פי דין תורה מותר לנו לפנות אליה ולבקש חלק מהכספים לפחות, אנחנו בוחרים ללכת לפנים משורת הדין. הכרנו את הנפשות הפועלות מקרוב, וידענו כי פנייה כזאת משמעותה עילה למחלוקת מתמשכת, בתוספת כאבי לב רבים לכל הכיוונים, כעסים ומתחים. ומהמקומות הללו שאפנו להתרחק ככל האפשר...

אני רוצה להדגיש: הדבר אינו אומר שאדם צריך לתת לאחרים לדרוך עליו ולעשוק את כספו, והוא יהיה הצד המוותר. כאן היה עניין מורכב, וקיבלנו מהרב שלנו אור ירוק לכיוון של הוויתור הזה.

למחרת הודעתי לה כי אכן, השותפות מתפרקת. איחלתי לה הצלחה רבה בעסק, ויצאתי לדרך חדשה - פתיחת עסק עצמאי.

שוב נאלצנו להזרים כספים על פרסומות. שוב נאלצנו להשקיע לב, מוח, מחשבה ודמים. לאף עסק לא קל בהתחלה, והעסק שלנו לא היה יוצא מהכלל. החודשים הראשונים היו קשים מבחינה כלכלית.

הוצאנו בלי סוף מזומנים בעבור פרסום ושיווק, והתמורה בשטח לא הייתה כפי שציפינו...

היו רגעים של קושי. רגעים שבהם חשבנו כי אולי -- אולי לא היינו צריכים לוותר ככה, בקלות כזו... אבל סופם של הרגעים הללו היה תמיד שלמות ושמחה פנימית. ידענו שבנסיונות הקיימות, בשקלול הנתונים, גם אלו שלא ניתן להעלות על הכתב, עשינו את הטוב והישר לפנינו משורת הדין. חיזקנו והתחזקנו כי מזונותיו של אדם נקבעו לו מראש השנה, ומה שנגזר עלינו לקבל - יגיע; עם העסק. או בלעדיו.

והמשכנו. קמנו. ונפלנו. ושוב ניסינו לקום---

ואז שלח לנו הקב"ה הארה משמיים, שהוכיחה לנו כי אף ויתור של יהודי אינו מגיע לשווא, והכול כתוב ורשום בפנקסי החשבונות למעלה...

הכסף הגיע, ובצורה בלתי צפויה בכלל: ה'פעימה'; שנשלחה אלינו משמיים, נכנסה יחד עם המענקים שקיבלו בעלי העסקים בעקבות משבר הקורונה. העסק הקודם היה רשום על שמי בלבד. על כן אני הייתי זו שטיפלה בכל הרישומים למיניהם. שילמתי כספים ליועצי מס ורואי חשבון, שילמתי מקדמות לביטוח לאומי, הורדתי נכויי מס, והייתי מעורבת בכל הבירוקרטיה לבדי. כך יצא שגם לאחר שהקמתי את העסק החדש, מבחינת הרישומים במושרדי המס - המשכתי בעסק הרשום שם. אומנם לאחר מעשה הבנתי שזה עלול היה לסבך אותי. ברוך ה' שזה לא קרה...

עם הגעת השילומים לבעלי העסקים, נכנסו הסכומים כולם לחשבון שלי. לאחר התייעצות עם דעת תורה, פסקו לנו כי הכסף שייך לי בלבד, בתור זו שהייתה אחראית על דיווחי העסק ועל התשלומים, נכנסו לנו לחשבון באותם חודשים סכומים גבוהים שלא חלמנו לקבל. הסכומים הללו עזרו לנו לסגור את המינוסים של העסק החדש, וסייעו לנו לעמוד על הרגליים ולהישאר ביתרה של פלוס... אומנם הייתי מקבלת את הכסף בכל מקרה, אך הרגשתי שכמו הקורונה, שמגיעה לכל אחד לשטח שלו בהשגחה פרטית מדויקת, כך גם המענקים הם חיוך והארה לכל אחד במקום הפרטי שלו...

הפעם השנייה שבה זכינו לעצור בצומת של שותפות הגיעה בהפתעה. אנחנו גרים בדירת 'טאבו' משותף בבני ברק. הדירה הייתה רשומה על שם השותף בלבד, ונערכו בינינו הסכמים פנימיים ארוכים ומפורטים. והנה, בלא התרעה מוקדמת, השותף שלנו החליט למכור את הדירה שלו. קיבלנו את הבשורה ברגשות מעורבים... לא קל למצוא שותף טוב ומוצלח, כזה שמתאים לכל הדקויות הקטנות שרוצים למצוא בשותפות מהסוג הזה

התפללנו למציאת שותף טוב, אבל לא חשבנו כי מה שיקרה זה, שרבים מהפונים יבקשו לראות גם את הדירה שלנו כחלק מהדירה המיועדת לרכישה... כאמור, אומנם הדירה כולה, גם החלק שלנו, רשומה על שמו של השותף, אבל בשום אופן לא תכננו למכור אותה... אבל הדפיקות על הדלת

חזרו ונשנו, וקונים פוטנציאליים ביקשו ר'ק להציץ, ור'ק לראות לרגע קצר, וסליחה שלא הודענו קודם...

כאן עברו עלינו יותר מלילה או שניים בלי שינה. חווינו עוגמת נפש גדולה. ניסינו. לפנות לשותף השני, אך היות שהוא היה ידיד קרוב מאוד של ההורים שלנו, הבנו כי מריבה עמוקה עלולה לקום כאן... סיכמנו בינינו כי אם אכן יגיע רגע שבו נבין שאנחנו יוצאים בהפסד גדול - נפנה לשאול ולהתייעץ מה לעשות, אך כל עוד הדברים באוויר בלבד, חבל לעורר מחלוקת... ייתכן הרי שיגיע קונה שירצה רק את חלקה השני של הדירה...

למרות הכול, התחלנו בינתיים לברר מעט על דירה לרכישה בעיר שבה התגוררנו, כדי שלא נישאר בסוף עם כלום בידיים... אומנם המחירים לא היו מתאימים לכיס שלנו, אבל היות שהשותף שלנו הבטיח שאם ימכור גם את הדירה שלנו - ישיג לנו את המחיר הטוב ביותר שימצא בעבורה - החלטנו להעז לפנות לתיווכים ומתווכים, אולי בכל אופן...

מצאנו דירה מקסימה. מתאימה לכל הדרישות שלנו, רק נקודה אחת עמדה לרעתנו: המחיר... אבל גם כאן ראינו השגחה פרטית מופלאה. המכשול הכספי נפתר לאחר תקופה קצרה: השותף שלנו מצא קונה שהחליט שהדירה, כלומר, שתי הדירות יחד, מוצאות חן בעיניו, והסכים לשלם עליהן הון עתק!!! השותף הנאמן שילם לנו את החלק שלנו בעסקה, כולל הרווחים הגדולים שקופצים ממכירת שתי דירות צמודות...

לאחר מעשה, כשישבנו, עדיין לא מאמינים, בדירה הרשומה על שמנו - עשינו חשבון כי הרווח שלנו מהשתיקה ומהוויתור הסתכם בסכומי עתק! כמה עבודה, מאמץ וטרחה היינו נאלצים להשקיע כדי להגיע לחיסכון של הסכום הנ"ל?

זכינו וראינו במוחש בפעם השנייה באותה תקופה, כי מוויתור - אף פעם לא מפסידים, והכול שמור שם, למעלה, בחשבון מיוחד...

(מרוה לצמא ד אייר תשפ"א מדור זה לא דמיון הוב"א ע"י הרב פנחס זרביב מכוון למעשה לתגובות ולחומר נוסף po583271323@gmail.com)

דירה לשבת

ריח של מלפפון חמוץ עמד באוויר, בן השנתיים עמד מהופנט בתוך שלולית מי קופסת השימורים שנשפכה, מכנסיו ספוגים ובידו מלפפון מוחמץ - שלל מלחמה. התינוק זחל במהירות לכיוון ההתרחשות המרתקת, ומכיוון הסלון נשמעו הדי נפילה. לתוך כל זה נשפך צלצול הטלפון שצלצל בעקשנות, בלי להותיר מרווח בין צלצול למשנהו.

"מדבר המשכיר של הדירה", בניגוד לקולי המתנשף, הוא היה נשמע מיושב ורגוע להפליא, "רק רציתי להודיע שחווה השכירות עומד להסתיים. אם תרצו להמשיך לשכור את הנכס, יהיה עליכם להוסיף שבע מאות שקלים לחודש".

כשהנחתי את שפופרת הטלפון גם עיני היו רטובות, ולא ממי ההשריה של המלפפון החמוץ. העברתי את מבטי על ה'נכס'; גדול קצת מיחידת דיור, קטן קצת למספר נפשות כשלנו. סילקתי את

להורים, אבל קטנה ולגמרי לא שלנו. הבכור שלנו, שעדיין לא נולד כשנרשמנו לדירה, הפך מתינוק לילד, והחלטנו שלמען חינוכו עלינו לעבור לגור באזור סמוך לתלמוד תורה מתאים בשבילו. באותו זמן כבר היינו משפחה קטנה, והמחשבה על התהליך של חיפוש דירה מתאימה, ארזית החפצים וכל התהליך של המעבר הייתה בעבורי קשה מנשוא, במיוחד שידעתי שמדובר בסך הכול בדירת מעבר, כשלאי חלומותיי הוורודים יכולתי להתרווח כעת על ספה בסלון ביתי החדש.

"את תראי, אנחנו נזכה בקרוב", עודד אותי בעלי, "נגור בדירה יפה משלנו, באזור מצוין, כל ההמתנה הזאת תהיה שווה!"

כשהיינו לקראת סוף העבודה הסיזיפית של ארזית החפצים, וכמעט אי אפשר היה לעבור בינות לארגזים החתומים, שמתי לב שבעלי עורך טלפונים במלוא המרץ. המילים 'דירת קבע', 'מחיר למשתכן' והון עצמי עוררו בי תקווה, אולי האור נראה בקצה המנהרה, ויכול להיות שמישהו רוקח לי כאן הפתעה, והמשאית תוביל אותנו לדירה החדשה ולא לזו השכורה. אך החלום שלי היה קצר טווח.

"הפתעה?" צחק בעלי, "אני מקווה שאת לא מתאכזבת, אבל הטלפונים האלו אינם קשורים אלינו. יצא לי לדבר עם כמה מכרים מחוסרי דיור, הם עדיין 'רוקים' בעניין, ואני יכול לעזור להם מהניסיון שצברתי. כעת יש הרשמה להגרלה חדשה, ולכן הרמתי טלפונים לקרובים ולחברים מחוסרי הדיור ואני רושם אותם להגרלה."

הסמרטוט הריחני וצנחתי, כשהתינוק בידיי, על הכיסא. זה לא יכול להיות, זה לא באמת. אני לא מסוגלת שוב לעבור דירה. אנחנו חייבים שתהיה לנו דירה משלנו. לכל הדעות הגיע הזמן!

כבר לפני כחמש שנים, מייד אחרי שנישאנו, התחילו ההורים לדבר על רכישת דירה, אבל לנו לא בער. היינו מרוגשים ועדיין מבולבלים מהמצב החדש, וקניית דירה לא הייתה בין הנושאים שהטרידו אותנו. ידעתי גם שהוריי השיאו לאחרונה כמה ילדים, ויהיה להם קל יותר לדחות מעט את הרכישה. בינתיים גרנו ביחידת דיור מתוקה.

לקראת הולדת הבכור הבנו שהיחידה הפצפונת כבר לא תספיק לנו, לא הייתה מרצפת פנויה להניח עליה עגלה, שלא לדבר על עריסה. התחלנו לחפש יחידה מרווחת יותר, שתהיה גם קרובה להורים. כעת כבר היינו בשלים לרכישת דירה, ידענו שאם אנחנו רוצים לגור בדירה סבירה ולא מרוחקת מדי, נוכל להשיג זאת דרך 'מחיר למשתכן'. אומנם מדובר בדירה על הנייר, אבל המחיר של העיכוב היה שווה לעומת קניית דירה במקום מרוחק והשכרתה בשלם רחוק... היום שבו נרשמנו לדירה במחיר למשתכן היה בעבורנו כיום חג. היה ברור לנו שבתוך חודש, חודשיים, אולי חצי שנה, נזכה בדירה משלנו, והידיעה הזו ריגשה אותנו ומילאה בתחושת ציפייה דרוכה.

חודש עבר, גם חודשיים ושלושה, שנה תמימה הסתיימה והבאה אחריה התקדמה לסיימה, ואנחנו עדיין ביחידת דיור; אומנם מרווחת יותר, קרובה

של בן הארבע, מדורת ל"ג בעומר צבועה בצבעי גואש עזים, ולפתע ידעתי מה עלינו לעשות.

"ניסע לרבי שמעון", אמרתי, בלי לחשוב הרבה מדי, ועיני בעלי אורו.

לא היכינו לל"ג בעומר שחל באותו שבוע, כבר למחרת שלחנו את הילדים להורי לשנת לילה והצפנו לרבי שמעון. כשהגעתי לקבר נפתחו מעיינות עיניי, הרגשתי שכל הצער, הדאגה, האכזבות החוזרות והחששות צפים ועולים, התפרקתי בבכי והתחננתי לישועה. אין לנו מניין לשלם את תוספת השכירות, בעלי אברך, עבודתי בהוראה אינה מכניסה מדי, וכבר אין לנו כוחות נפשיים לעבור לדירה נוספת. אנא, בזכות רבי שמעון, הצמת לנו ישועה!!

אם הדרך בואכה מירונה הייתה ארוכה ומלאה, הדרך חזרה נראתה בעיניי כרגעים בודדים. ההרגשה שלי הייתה קלה, האבן שעמדה על ליבי כבר לא הייתה שם. הייתה לי תחושה חזקה שתפילתנו נענתה.

יומיים לאחר מכן חזר בעלי הביתה כשהבעת סוד על פניו: "לא להאמין, הוא התפשר!" דיבר אליי בחידות. לא הייתי צריכה ללחוץ הרבה כדי שהסיפור כולו יקלח מפיו. המשכיר, שאך ימים ספורים קודם לכן התבצר בדעתו, התקשר לבעלי ושאל בכמה יוכל להעלות את המחיר וביאזה סכום נוכל לעמוד.

"רושם אותם למה?" קראתי, מופתעת כולי, נשענת על ארגז מזדמן.

"רושם להגרלה, כמובן. לכי תדעי, אולי עוד נהיה שכנים..."

"אולי בזכות המצווה הזאת נזכה בדירה בקרוב", מלמלתי כתגובה.

אך על אף שזכות המצווה בוודאי עמדה לנו, עדיין לא זכינו בדירה משלנו. החברים והקרובים שבעלי רשם התחילו לזכות זה לאחר זה, ואצלנו שום דבר לא התקדם.

"זהו, נגזר עלינו לגור בשכירות כל ימינו", הייתי אומרת לבעלי, אבל הוא בשלו, מחזק באמונה ובביטחון, וממשיך לרשום עוד ועוד אנשים להגרלות ולשמוח שמחת אמת עם כל משפחה שזכתה.

בשלב הזה הגיעה עת המשבר שפתחתי בה את הסיפור. הדירה שאותה שכרנו נמכרה, המשכיר החדש לא בזבז זמן, ומייד כשהיה יכול דרש העלאת דמי השכירות. "המחיר ששילמתם עד היום אינו ריאלי", הוא טען בתוקף, וכל תחנונינו להוריד מעט במחיר ולהשתוות על תשלום מוסכם נפלו על אוזניים ערלות.

"אין לנו שום אפשרות לשלם את המחיר המופקע", אמר בעלי באחד הערבים, "נראה שלא תהיה לנו ברירה אלא שוב לחפש דירה".

דממה סמיכה עטפה את החדר. לשנינו היה קשה לחשוב על מעבר נוסף. עיניי נחו על היצירה מהגן

"זה לא יכול להיות!" נמלטה מפי התגובה הראשונית, מרוב הלם, "בטוח שזכותו של רבי שמעון עמדה לנו!"

"סגרתני איתו בסכום שנוכל לעמוד בו", המשיך בעלי, ושנינו היינו נפעמים מייד השם שראינו בחוש. עם כל ההקלה, עדיין לא זכינו בישועה שלמה. כבר היו לנו שלושה ילדים, והדירה הפכה לנו לצפופה. נאלצנו לעבור דירה.

שוב עברנו לאזור חדש, התאקלמות חדשה, שכנים חדשים. היה לנו כל כך לא פשוט! חשנו שהכוחות שלנו הולכים ואוזלים.

באחד הימים, כשישבתי בחדר המורות בשעת ההפסקה, יצא לנו לדבר על רכישת דירה, כשאחת המורות פנתה אליי ושאלה: "אתם כבר לא זוג צעיר, למה עדיין לא קניתם דירה?" סיפרתי לה על תלאותינו בניסיון לזכות במחיר למשתכן, והיא הגיבה בדחיפות, "אתם חייבים להזדריז! עוד מעט המחיר למשתכן ייסגר!"

"מה אנחנו יכולים לעשות?" הגבתי בכאב, "אנחנו לא מפסיקים להתפלל!"

"וחוץ מתפילה?" התערבה מורה נוספת בשיחה, "אני זכיתי בדירה במחיר למשתכן, לאחר שקיבלתי על עצמי קבלה טובה. נסי לקבל על עצמך קבלה, אפילו קטנה, ובעזרת השם תראי ישועות".

הצלצול שקטע את השיחה לא קטע את חוטי מחשבותי. כל כך הרבה קבלות קיבלתי על עצמי בתקופה האחרונה, יהיה לי קשה לקבל עוד אחת, אבל גם ידעתי שלמרות הקושי, אעשה זאת.

כשסיפרתי לבעלי על רצוני לקבל קבלה, הוא לא היסס לרגע: "יש לי קבלה!" קרא בהתלהבות, "חברים בכלל סיפרו שבביתם מקדימים לקבל שבת, ורואים ישועות. בואי נקבל גם אנחנו על עצמינו לקבל שבת מוקדם!"

שמעתי אותו ועייני חשכו. אני אדם מוכשר בדרך כלל, אבל בכל מה שנוגע לזמנים, אני והם אלו שני קווים מקבילים, ואין סיכוי שאצליח להתארגן ולקבל את השבת קודם זמנה.

"את חייבת", הפציר בעלי, "חברים שלי זכו בדירות. אם את רוצה דירה את צריכה לעשות מסירות נפש, ולא לקבל קבלה שקל לך לעמוד בה".

החלטנו שננסה לקבל את השבת הקרובה מוקדם, ונראה לגבי ההמשך. לא ייאמן, אבל בכוחות משותפים הצלחנו! באותו שבוע פתחתי את גיליון 'מרוה' וקראתי במדור 'זה לא דמיון' סיפור ישועה על בחורה שהיא ואחיותיה התארסו, לאחר שהקדימו את קבלת השבת. הרגשתי שמשמיימים מאותתים לי, קבלתך נכונה והתקבלה באהבה!

שבת נוספת עברה, ואני מתקשר ושואל: "יש חדש מההגרלות האחרונות? התפללתי עליכם מאוד בקבר האור החיים הקדוש. כדאי לכם לבדוק היטב..."

"אבי הצדיק עולה בכל שבוע להתפלל על ציון האור החיים, ידעתי שאם הוא שואל כך זה לא לחינם. כשחזרתי מהעבודה קיבל בעלי את פניי מרוגש כולו, "זכינו בדירה!!!"

"מה???" הקול שלי נחנק, "באמת???"

בדירה נורמלית?"

נרצה להשכיר, וככה בעזרת ה', במשך הזמן, נוכל לכסות את העלות של הבנייה.

הניקיון השנה עובר עליי באושר רב; הוא כולל בעיקר התמודדות עם שאריות מהבנייה. אני מביטה מדי פעם סביבי, בציפויים, בגימורים, איני מאמינה שזה הבית שלי. "איזה צימר חלומי", אני אומרת לאימא שלי בטלפון, "ואיזה יופי יהיה לאנשים שישכרו אותו". "את צריכה לפרסם", היא מזכירה לי. נכון, אני צריכה לפרסם, רק אין לי מושג באיזו דרך. העיתונים יכלו לי את הכסף, לפני שמישהו יראה בכלל את הפרסום. אימא שלי כבר מתחרטת שדיברה בכלל על הנושא, "ה' יעזור", היא מנסה להרגיע, "יש לו דרכים רבות. אבל בקשר לפסח, אולי תשאלו שכנות, או את הגיסות שלך שזרועות ברחבי הארץ".

בערב התקשרו שתיים; אחת מירושלים ואחת מחיפה. הן שמעו מגיסותיי על הצימר, ורצו לברר. אמרתי להן שאענה להן תשובה. בינתיים התקשרה חמותי וברירה אם גם השנה נהיה אצלה בליל הסדר, אמרתי לה שנשמח, אבל איך יהיה מקום?

אצל ההורים שלי אני הבת השביעית, אחריי יש שלושה ילדים. בעלי הוא הקטן במשפחה, לפניי שישה נשואים. בשנה הראשונה, כשרצו חמי וחמותי שנגיע לליל הסדר אליהם, אמרו לי ההורים שלי שאעשה כך. "אלינו את יכולה לבוא בזמנים אחרים, ויש כאן מספיק אורחים; אצלם זה בן הזקונים, תיסעו אליהם". אבל במשך הזמן התברר שההורים של בעלי רוצים אותו בליל הסדר אצלם

"הרבה יותר מגורמלית!" צהל קולו, "מדובר בהגרלה שהייתה לפני שנתיים, הזוכים בדירה ביקשו לבטל את הזכייה, ואנחנו זכינו בה!"

אחרי שבע שנות תלאות זכינו בדירה מרווחת, באזור מצוין, והחשוב ביותר, בשלבי בנייה מתקדמים. האור מקצה המנהרה התקרב והפך לפרוז'קטור רב עוצמה. הרגשנו איך אף פעם אין להתייאש, התפילות שלנו כולן התקבלו, אף אחת מהן לא נזנחה. ראינו בחוש שהשבת אינה עוזבת את מי שמתאמץ להחזיק בה ולייקרה. לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה. (מרוה לצמא בהר בחוקתי תשפ"א מדור זה לא דימיון הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

לא צריך פרסומות

"אם נצא לכל הפסח מהבית, נוכל להשכיר את הדירה שלנו בהרבה כסף", אני אומרת, מסתכלת בדירה החלומית שקיבלנו; חדשה, מקסימה, רחבת ידיים. "אבל החלטנו שאנחנו נוסעים רק לחג הראשון, אפשר להשכיר רק לחג הראשון, זה גם משהו", מנסה בעלי להוריד את גובה הציפיות.

הדירה הקטנה שלנו בצפון כבר לא ממש התאימה לצרכים של המשפחה. החלטנו שנוסיף כמה חדרים, נשפץ, נרחיב, נחליף מטבח, ...נשכיר. הדירה אומנם ממוקמת במקום שאינו יקר לקנייה, אבל בתקופות של נופש אנשים אוהבים מאוד את העיר שלנו ובאים אליה בהמוניהם. יש לנו הורים במרכז, הם יקבלו אותנו בשמחה בכל שבת שבה

בכל שנה. רוב השנים באמת הגענו אליהם, אנחנו וגם שאר הזוגות הנשואים.

חמותי לא נהייתה צעירה יותר, המשפחות גדלו בלי עין הרע, כבר היה לה קשה לארחה, ובהזדמנויות רבות הם עצמם נסעו לנשואים, אבל כליל הסדר - רצו שיבואו אליהם כולם, ובמיוחד אנחנו. על הילדים שכבר מחתנים הם התחילו לוותר.

הדירה של חמותי הייתה קטנה, השנה היה ברור שגיסתי שילדה לפני שבועיים תהיה אצלה כליל הסדר, וכבר תהיתי מה אנחנו נעשה, אבל אז התקשרה חמותי ואמר שיש מקום!

"את חייבת לשמוע איזו סייעתא דשמיא!" היא אמרה לי בהתרגשות.

הייתי באמצע ניקוי אחת המגירות במטבח, תוהה איך הסיד נכנס לתוכה, מקשיבה לסייעתא דשמיא של חמותי. בלי לדעת איך, הרגשתי שאני לא מאוד אוהב את מה שהיא עומדת להשמיע לי, "רצינו מאוד שתבואו לליל הסדר, השווער אומר שבלי ה'מה נשתנה' שחיים שואל אותו, זה לא ליל הסדר אצלו".

שתקתי, מכירה את ההקדמה הזו; בן זקונים נשאר בן זקונים גם בגיל שלושים, זו תופעה שלמדתי להכיר מזמן. "אבל לא היה לנו מקום, את זה את יודעת, נכון?"

עד כאן אני יודעת, כן.

"בדיוק היום ירדתי למטה, פגשתי את רבקי ביין, את מכירה אותה, השכנה מולי... כן, אני מכירה,

האמת שלרגע נהיה לי חושך בעיניים, מקווה שתמותי לא מתכוונת למה שאני חושבת.

"היא רוצה מאוד לנסוע להורים שלה שגרים קרוב אליכם, אבל אין להם מקום. הצעתי לה שתחליפו דירות. סיפרתי לה שבדיוק בניתם עכשיו, והבית שלכם יפהפה. היא התלהבה ממש מהרעיון, מה את אומרת?"

מה אני אומרת?

שאני לא רוצה! שאני לא רוצה להחליף את הבית שלי בבית אחר. שעשינו את כל המאמץ הזה כדי להשכיר אותו, לא כדי להחליף...

בינתיים אני לא אומרת כלום, חוץ מזה שאני צריכה לשאול את חיים וגם לחשוב על זה. חמותי משיבה ברוחב לב ש"בטח, בטח", והשיחה מסתיימת.

וגם העבודה שלי. לא מסוגלת יותר לנקות, לא יכולה יותר לעשות כלום. לא רוצה לתת את הדירה שלי למשפחת ביין עם שמונת הבנים שלהם, השובבים והבריאים. אולי נישאר בבית ודי?

בעלי שומע אותי. אלו ההורים שלו, הוא רוצה לכבד אותם... האמת שגם אני, באמת. אבל אני מביטה בדירה הנוצצת שסיימתי כמעט להבריק, ומרגישה שאני רוצה להשכיר אותה או להישאר בה... לא מוכנה לתת אותה לביין.

אחרי יום ורבע אני נרגעת, מתחילה לחשוב על האפשרות הזו. בעלי רואה שאני מתחילה להסס, ואומר את מה שהוא חושב:

שלפחות לא אעכיר את האווירה. מצווה על הלב שלי לשמוח; הוא אינו שומע בקולי.

בבית של חמותי אני פוגשת בלגן גדול ומהומה ואושר רב. ארבעה זוגות הגיעו, כולם מצטופפים שם, רק לנו יש את הדירה של ביי. "היית צריכה לראות איך רבקי הייתה מאושרת, הם תמיד חלמו להיות בליל הסדר בעיר שלכם". חמותי מאושרת גם כן, שמחה בשמחה של רבקי, בשמחה שלי, היא אינה מעלה בקצה דעתה שאני קצת פחות.

אנחנו עולים להתארגן, הסדר בבית של ביי מפתיע ומרגיע אותי קצת; אולי השד לא גדול כל כך, אולי זה באמת לא נורא להיות כאן בליל הסדר, ושהם יהיו בדירה שלנו. רבקי מתקשרת, היא אומרת שהדירה מדהימה וזה באמת נופש מושלם. היא כנראה התכוונה להחמיא, לא מתארת לעצמה איך היא רוקדת לי על פצעים שאני מנסה בעמל רב להתעלם מהם. "זו באמת דירת נופש, בעיקרון, תכננו להשכיר אותה". "איזה יופי!" היא מאחלת בחום, "שיהיה לכם בהצלחה - מוישי - רד שם מהשולחן, זה לא הבית שלנו".

לא, זה הבית שלי, ועדיף שאסיים את השיחה, ולא אחשוב על מה שקורה שם עכשיו.

בעלי אמר שאם כבר עשינו את זה, אולי כדאי לשמוח. ברור שכדאי. אבל מה אני יכולה לעשות שאני לא מצליחה להתנתק מהמראה של הבית, ממה שעושים עכשיו הילדים של ביי, אם הם הורסים לי את הקירות, ואם מוישי כבר ירד מהשולחן. שוכחת לגמרי שגם אם הייתי משכירה,

ממילא התכוונו להשכיר רק לחג הראשון", הוא שותק רגע, "וזה גם לא כל כך הרבה כסף, ומכיבוד הורים לא מפסידים". כן, אני יודעת הכול. אבל... אני מעבירה יד על השיש הנוצץ, ונוכרת בכן השמונה של ביי; מתאים לו לנסות את הבימבה שלנו על השיש, ובן השלוש, נראה לי שהוא צובע קירות באופן קבוע... לא, לא בבית שלנו.

זה חג, אסור לצבוע קירות, אני מזכירה לעצמי.

"אבל כבר חשבתי שנישאר בבית", אני אומרת לבעלי בקול חלש. מתחשק לי לבכות; לא בגלל הבית, ולא בגלל חמותי או ביי; כל הקוקטייל הזה מיותר לי עכשיו לחלוטין.

"אם את לא רוצה, אז לא, כמובן", ממחר בעלי לסייג. הוא מזהה את הדמעות בזוויות העיניים, וחושב שאני צריכה לעשות מה שמתאים לי. אימא שלו תבין מאוד אם נישאר בבית, אנחנו באמת לא חייבים לנסוע.

בי"ד בניסן אני מוצאת את עצמי נפרדת מהבית היפהפה שלנו, לוקחת את המזוודה הגדולה, ועולה לאוטובוס שמוביל לבני ברק. קשה לי לומר שאני עושה הכול בלב שלם או בשמחה גדולה. את המפתחות אני משאירה אצל השכנה, וזו מתעניינת כמה שילמו לי על החג הראשון. אני מושכת בכתפי, אין לי חשק לפרט בדיוק כמה הם לא שילמו ואיך אנחנו הולכים להצטופף בדירה שלהם.

כל הדרך לבני ברק אני חושבת לעצמי שאם כבר, לפחות לא אגיע בפרצוף חמוץ או בצער רב,

מגיע, חשבתי לעצמי, מחמיצה את המילים הבאות, "...ולכן חשבתי שאני יכולה להציע את הדירה שלך לאירוח".

"לאירוח?" אני שואלת--- מנסה להשלים את החסר.

"כן, אמרתי שאני מנהלת אירועים קטנים, משפחתיים, משיגה תוכניות, והרבה פעמים מבקשים ממני המלצות על דירות למשפחות או לקבוצות קטנות של עשרה עשרים איש. אז טוב שאני מכירה את הדירה שלך. רק רציתי לסכם איתך פרטים, כמה את לוקחת על שבת, וכמה על ימי חול, ואם אפשר לחלק את הדירה לשתיים... .

סיכמנו את הפרטים. מאז, בכל שבת כמעט אנחנו משכירים את הדירה שלנו. רוב התיווכים עברו בתחילה דרך רבקי ביין החרוצה והטובה, וממנה זה המשיך הלאה; אחרי שהכירו את הדירה כבר לא היה צורך לפרסם או לשווק. העבודה נעשתה על ידי אחרים. בזכות רבקי.

אולי בזכות כיבוד הורים.

(מורה לצמא פסח תשפ"א הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

חסד מופלא

הימים של תחילת ניסן הם ימים של עומס בלתי נשלט כמעט בגמ"ח. על אף שמפורים אני תולה שלטים שאנחנו לא מקבלים יותר בגדים, אנשים מגיעים, מניחים שקיות ליד הדלת ונמלטים. פעמים רבות מדובר בשקיות שאני זורקת היישר לפח

הדירה לא הייתה נשאר שמוורה; להיפך, פעמים רבות שוכרים מרגישים נוח להרוס, הם הרי שילמו כסף על הדירה...

במוצאי החג הציעה חמותי שנישאר יום נוסף, אבל אני כבר לא הייתי מסוגלת. אמרתי לה שהיה נפלא, וליל הסדר היה מדהים (מה שנכון...), שתודה שהזמינו אותנו, וניפגש בעזרת ה', ובאותובוס הראשון חזרנו הביתה.

הדרך ארכה למעלה משעתיים; היה לי זמן לדמיין איך נראית הדירה שלי ואיזו צורה יש לה ומה מוישי ושאר הילדים עשו... ורגע, השולחן בכלל נקי לפסח, אבל מוישי עלה

עליו, יפה לשאול על איזה שולחן הוא עלה?

נס שנרדמתי קצת, ומחשבות האימה נקטעו. התעוררתי רק כשנכנסנו לעיר, ואז ירדנו, והילדים שתבעו את שלהם לא השאירו לי פנאי לחשוב.

הבית היה מסודר, בדיוק כמו שהשארנו אותנו; לא היה זכר למשפחת ביין ולשמונת הבנים שלהם. הכול היה מצוין. יכולתי להסדיר את נשימותיי ולהירגע לאט לאט.

יום אחרי פסח, באיסור חג צלצל הטלפון, המספר היה נראה לי מוכר. רק כשהרמתי ידעתי בוודאות שזו רבקי ביין.

יופי, מצאה חן בעיניה הדירה שלי, והיא שוב רוצה להחליף.

"איזה יופי שאת מרימה!" היא מתחילה לירות בשטף, "תראי, היינו בדירה שלכם בפסח", הנה, זה

האשפה, ותודה מה גרם לאנשים להביא אותן אליו במקום להשליך. אבל לפעמים יש מציאות, בגדים יפים שיכולים לגרום שמחה לאנשים רבים. הדסה, השכנה מהבניין ממול, הייתה יוצאת דופן. היא לא הניחה שקית ליד הדלת; במקום זה התקשרה בנימוס ושאלה אם תוכל להביא לי בגדים לגמ"ח. הסברתי לה שיש עכשיו עומס של קונים, ואין לי זמן למיין בגדים חדשים. "אני שומעת", היא אמרה לי בחשש.. "מעריכה מאוד, אבל אם תסכימי בכל זאת, אני אודה לך מאוד". הייתה דחיפות בקולה, תחנונים ממש, והיא הוסיפה: "הבגדים שאני רוצה להביא לך הם במצב מעולה", המשפט האחרון שכנע אותי סופית.

באחת עשרה בלילה ביום שני הגמ"ת נסגר, בעשר בבוקר ביום שלישי הוא שוב נפתח. באחת עשרה וחצי דפק אחד הילדים של הדסה. הוא הביא לי שקית שחורה, היו בפנים שני מעילים בצבע ורוד, מדהימים במיוחד. מתאימים לילדות בנות שנתיים ושלוש. המעילים היו נראים נהדר, יד ראשונה ממש, לא זכרתי שאי פעם קיבלתי מעילים כאלו לגמ"ח שלי. "אתה בטוח שאימא שלחה את זה?" שאלתי בחשש. כבר היו לי סיפורים כאלו, נשים שהתכוונו להעלות לארון עליון את מעילי החורף, ארזו אותם בשקיות ו...שלחו בטעות

לגמ"ח. לפעמים, עד שהתבררה הטעות, המעילים כבר לא היו אצלי. "בטוח!" עשה רושם שהילד מוכן לשאלה הזו, "אימא ביקשה שמחר באחת עשרה בבוקר תשימי אותם בגמ"ח".

"באחת עשרה אני פותחת", אמרתי בחוסר הבנה. "אז בסדר", הילד משך בכתפיו והלך. ואני הנחתי את המעילים בגמ"ח, שמחה בשביל האישה שתיקת אותם.

באחת עשרה בבוקר בדיוק היא הגיעה, נבוכה קצת... היה נראה שהיא לא ממש מכירה את המקום הזה ולא יודעת איך להתנהל בו. הראיתי לה את המעילים, ועיניה הוארו. "יש אצלכם גם דברים כאלו?" שאלה בהתרגשות, השבתי שכן, לפעמים... הנה, ה' שלח לה. לרגע הרגשתי צביטה קטנה בלב, ואם הדסה לא התכוונה? אולי הייתי צריכה להתקשר אליה לברר את העניין. אבל עכשיו מאוחר מדי. החלטתי שאני אשלם לה על המעילים, לא יכולתי לעמוד מול האור שהבזיק לרגע בעיניים של האישה שמולי.

"המעילים הם לשנה הבאה", היא שילמה מוטרדת עשרה שקלים לגמ"ח, "אבל עכשיו מגיע פסח, ואני חייבת בגדים לילדים, לחג, לקיץ". אמרתי לה שה' יעזור, מי ששלח את המעילים ישלח גם את שאר הבגדים. לא ידעתי אם היא תצליח למצוא בגמ"ח שלי בגדים. עשה רושם שמדובר באנינת טעם, ובגמ"ח, כמו בגמ"ח, הבגדים לרוב הם אחרי שימוש, כשאין בהם צורך יותר.

אבל למחרת שוב הגיעה הדסה, היא הביאה לי שקית בגדים שבה חליפות חג לבנים. "איזה יופי", אמרתי לה, "כן", היא השיבה, והמבט שלה ביקש, אל תשאלו כלום, אז לא שאלתי... נשים נכנסו לגמ"ח, וגם היא הסתובבה שם, מחפשת בין

יכולה?"

"יכולה להשתדל, תביאי לי את כל הבגדים שאת רוצה לתת לה, אני אנסה להציע אותם רק לה. לא מבטיחה לך שאצליח; אם מישהי תבוא לכאן ותתלהב, אני לא אוכל למשוך לה אותם מהיד, כן?" "כן", השיבה הדסה, מסכימה לדברים שלי. "בסדר, זה באמת יהיה פשוט יותר, חבל שלא דיברתי איתך קודם. אני אשלח לך בכל יום משהו, עד שבוע לפני פסח, לא הכול בבת אחת", קולה הונמך בבת אחת ונעצר.

"בסדר", השבתי לה. אני לא יכולה לומר שהבקשה שלה לא עניינה אותי מאוד, אבל התרגלתי שיש סיפורים שאני לא מבינה את משמעותם, ולפעמים, ככל שאדע פחות יהיה טוב יותר.

בערב הביאה בתה של הדסה שקית ובה בגדי קיץ ליום חול, לבנים ולבנות. הבן שלי פתח את הדלת, אבל הילדה התעקשה למסור את השקית דווקא לי. הורדתי את הכפפות והנחתי אותן בצד, מרגישה תחושה מוזרה של סוד שאני שותפה בו חלקית, והשותפות הזו מילאה אותי שמחה. היה ברור שזה סוד טוב.

למחרת הגיעה האישה, לשמחתי המקום היה ריק, ואני יכולתי לסדר את הבגדים בטבעיות. היא הביטה בבגדים שאני מסדרת, ושאלה אותי אם היא יכולה לקחת. השבתי לה שכן, שבדיוק עכשיו הגיעו הבגדים. "תמיד יש בגמ"ח שלך בגדים כאלו?" היא

החולצות... וכל הזמן הזה מחזיקה את החליפות בידה. "אולי נניח אותן?" שאלתי בזהירות, "נראה לי שיש כאלו שתשמחנה לראות את החליפות". "עוד לא עכשיו", היא השיבה, בורחת ממבטי. דווקא כשהתרוקן הגמ"ח היא הניחה אותן בפתאומיות, הפטירה שלום חפז ונעלמה. דקה אחר כך הגיעה האישה העדינה מאתמול. ניסיתי לחשוב אם הדסה הבחינה בה מבעד לחלון, אם יש קשר בין ההיעלמות הפתאומית שלה לבין בואה של האישה הבלתי מוכרת. לא הגעתי למסקנה ברורה. האישה הביטה בחליפות, פניה הוורו. "זה למכירה?" היא ביררה בזהירות, השבתי לה שכן. היא לקחה את החליפות, החליקה עליהן בידה, "הן נראות חדשות ממש, לא?" הבטתי בחליפות, כן, גם לי הן נראו חדשות ממש. "ה' באמת שלח לי חליפות לבנים לחג, יכול להיות?" אושר גלוי היה בקולה. "כן, יכול להיות, לפעמים אנשים קונים בגדים במידה לא נכונה ותורמים אותם לגמ"ח". קורה אומנם לעיתים נדירות, אבל קורה.

אחרי שהיא הלכה התקשרתי להדסה, מרגישה שקשה לי במשחקים, שאני רוצה לדעת דברים ברורים בכל הנוגע להתנהלות שלי בתמונה הזו, "תגידי, מה היית עושה אם מישהי אחרת הייתה לוקחת את הבגדים שהבאת, ולא האישה שלך?" הדסה נדהמה לרגע, ואחר כך שאלה במתח, "זה מה שקרה?" "בינתיים לא", השבתי לה, "אבל אם את רוצה שאשמור אותם בשבילה, פשוט תגידי לי".

"כן, אני רוצה מאוד, את באמת

לפני פסח. הדפיקות התגברו, נישתי לפתוח, בפתח עמדה האישה הזו. בידה מעיל שהיא לקחה מהגמ"ח, מסתכלת בינבוכה לגמרי. "שלום", אני אומרת לה, "תגידי, מי הביא לך את המעיל הזה?" היא שואלת אותי ישירות. אני מסתכלת עליה, על המעיל, עליה. "הרבה אנשים מביאים לי דברים לגמ"ח", אני עונה באלגנטיות, משתדלת לפלס דרך בין האמת לבין חוסר תשובה. "אני לא ממש זוכרת מה כל אחת הביאה",

"הנה, תראי", היא מוציאה מכיס

המעיל פתק. "ברכי, תזכרי להוציא את הנעליים של מוישי מהתיקון בדרך הביתה". "מה את רואה כאן?" אני מנסה לא להבין, "הרבה פעמים שוכחים להוציא פתקים חבויים מכיסים של מעילים". "לא", משיבה לי האישה, "זה הכתב של הדסה, אני מכירה אותו בעל פה".

אני משתדלת לא להילחץ ולא לאבד עשתונות ומיילים. "בסדר, קורה, תזרקי את הפתק". "ונראה לך שהיא תזהה?" שואלת אותי האישה שבפתח, "זה לנערה שלי, הבחורה",

"הן נפגשות הרבה?" אני מנסה לברר, רוצה להיות כנה. "לא, לא", משיבה האישה, "אני נפגשת איתה די הרבה, אנחנו עובדות ביחד באותו חדר מורות. היא שמעה שהסתבכנו כלכלית, רצתה לתת לי בגדים של הילדים שלה. אני יודעת שהיא שומרת מאוד על הבגדים של הילדים ומעבירה אותם מאחד לשני, ואחר כך לאחותה. כמה פעמים היא אמרה לי את זה. עכשיו היא הציעה לי, אבל אני השבתי לה

שאלה אותי. "לפעמים", השבתי לה. לפעמים באמת יש. במיוחד כשהדסה מביאה לה בגדים.

לרגע בער בי חשק פנימי, לשאול אותה אם היא מכירה את הדסה. חנקתי את השאלה, לפני שהספקתי לחשוב אותה. "פעם לא עלה בדעתי להיכנס לחנויות של יד שנייה", היא אמרה לי, "קניתי בגדים בתחילת עונה בחנויות יקרות". היא הסמיקה קלות, מיישרת את הבגד התכול של התינוק, "אבל אני רואה שחבל, יש כאן דברים מקסימים".

הנהנתי ואמרתי לה בזהירות ש"נכון, אבל לא תמיד, לפעמים זה מצליח יותר ולפעמים פחות". זו לא הייתה הפעם היחידה שבה היו לי בגדים יפים מאוד ואפילו חדשים לגמרי.

התמונה הזו חזרה על עצמה במשך ארבעה ימים. הדסה מביאה לי בגדים מקסימים, חלקם חדשים לגמרי, חלקם במצב מצוין, מניחה אותם ונמלטת, ואני כבר יודעת את חלקי בהצגה הלא ברורה הזו, להניח אותם לפני ש'האישה של הדסה' מגיעה. זו לא הייתה בעיה גדולה, כי היא הייתה באה בדרך כלל בזמנים שבהם היה הגמ"ח ריק.

זה היה יום חמישי, המכירה הסתיימה בתשע וחצי בערב. סגרתי את הדלת בסיפוק. עושה רושם שהדסה הביאה ברכה למכירה; פתאום התחילו להגיע בגדים יפים ממש, ואת האור ראיתי בעיניים של נשים נוספות.

בעשר נשמעה נקישה על הדלת. בישלתי אוכל לשבת, מנסה לחשב גם את השבת הבאה... שבוע

הכל התחיל לפני שבועיים, ביום רביעי בערב, כ' תמוז תשפ"א. ר' נתן יהודי ירא שמים, הגר ברמת-שלמה (שועפט), מגיע ללמוד מדי ערב באחד הכוללים החשובים שבשכונת מאה שערים.

באותו ערב. הגיע ר' נתן כדרכו בשעה שבע, והחנה את רכבו בפנינתו הקבועה ברח' בעל התניא פינת רח' חברת ש"ס, ונכנס ללמוד ב'כולל ערב' ולהתפלל מנחה ומעריב. אחרי מעריב הוא יוצא מביהמ"ד, ורואה מחזה נורא לנגד עיניו, חלון הקדמי של הרכב נופץ בכמה חורים ממוקדים, המרטיטים את הלב, לפחות שלשה חורים נחררו בצורה עגולה, המראים שנעשה לכאורה בכוונה תחלה בכוונה זדונית, ע"י בני עוולה. בדרך כלל כשנופל אבן נהיה חור רחב, אבל כאן הם היו חורים קטנים, המעידים שנעשו באיזה כלי מיוחד כמו מברג וכדומה.

"מי יש לו חשבון אתי?!" תמה לעצמו ר' נתן, "אני כבר לומר כאן כעשרים שנה, ולא מכיר מישהו שיש לו חשבון אתי. מי מסוכסך אתי???"

ר' נתן גם מסתכל למעלה אולי נפל איזה כלי מלמעלה או איזה חלק מסורגי מרפסת וכדומה, אבל לא רואה שום דבר, בפרט, שכאמור, החורים היו קטנים ועגולים, המעידים שנעשו ע"י כח גברא... "אולי זה היה רכב שהפרעתי בעדו מלחנות???", מהרהר ר' נתן לעצמו, אבל תמיד הרכב שלי נצמד לקיר, ולא מפריע לאף אחד...", מפריך מיד את המחשבה. "מה נשתנה הלילה הזה שפלוני אלמוני שפך חמתו על זוכיית הרכב שלי?! תמה תמה אקרא!!!"

שאני לא מחפשת נדבות, ה' יעזור לי בדרך אחרת, והנה, הוא עזר". תחינה בעיניה. "כן, הוא עזר", אני מסכימה מכל לב. מתפללת שהדסה לא תעלה עכשיו להביא שקית נוספת מלאה בגדים.

ורק אחר כך, כשאני מסדרת קצת את הגמ"ח, מוצאת עוד סרפן פצפון, חדש, מותגי לגמרי, וחליפת חלקיה, אני חושבת לעצמי שכמה טוב להיות שותפים באושר הזה, ובתחושה שכן, ה' עזר...

חושבת גם על הדסה; יודעת שלא אשתף אותה בתחושה הזו, לא אדבר איתה על זה בכלל. יש דברים יפים כל כך, שכל היופי שלהם הוא שמשאירים אותם כך, ולא מדברים עליהם...

ושוב הבן של הדסה דופק, "אימא מסרה לך המון תודה רבה", הוא אומר, יש לו חבילה בגדים ביד. משלוח ישיר מידן הטובה של ה'.

(מרוה לצמא בניסן תשפ"א הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

דן לכף זכות וזכה פי שלוש

הסיפור הנפלא שהתרחש לפני שבוע - בענין 'לדון לכף זכות' והמסתעף

טלפון בהול הגיע אל אחד המלמדים בתלמוד-תורה, מר' שלמה מנהל המטבח ב'משען לחולה': "תבוא לגלות מיהו הילד החצוף...". המלמד לא הבין במה מדובר...

בל נקדים את המאוחר.

"אני כבר לא מדבר על הנוק, על ההפסד, אבל מי רצה לפגוע בִּי??? וכן מה אעשה ואין לי ביטוח על הרכב???".*

יום חמישי פרשת פנחס תשפ"א.

זה לא סוד שכחיים הכין הקב"ה רפואה למכה, הכל מוקלט ומצולם, ואפשר לבדוק כל דבר מי עשה את זה... אמר מי שאמר שכחיים כבר א"א לחטוא ברשות הרבים, "הכל מצולם"... כבר אמר הח"ח זי"ע בשעתו, שהמצלמה בא לעולם כדי להמחיש הי"עין רואה: של מעלה, שהכל נקלט ומצולם. והמקליט בא לעולם כדי להמחיש אוזן שומעת. ומה נענה אנן אבתריה בשנת תשפ"א שכבר התקדם העולם אלף פעמים ככה, ובטכנולוגיה של היום יכול אדם לשבת באוסטרליה ולראות מה פלוני עושה עכשיו בבית קטן ברח' אדמון בירושלים, בחדרי חדרים... אכן, להמחיש לנו קצת ולשבר את האוזן מה זה עין רואה...

ובכן, ר' נתן מיודענו פנה למוסדות המקומיים לבקש את עזרתם. בתחלה פנה לת"ת תורה ויראה לבדוק במצלמות והם ישבו ובדקו זמן רב, ואכן ראו איזה ילד ניגש לרכב ופוגע בו, אבל עדיין לא היה ברור מי ומה.

יום ראשון פרשת מטו"מ תשפ"א.

ביום ראשון שלאחריו הגיע שוב ר' נתן בעל הרכב, ופנה אל ר' שלמה חיים מנהל המטבח ב'משען לחולה' הנמצא ברח' חברת ש"ס, אולי משם יראה

יותר טוב מזוית אחרת. והמשיך לפנות גם לשאר הקרובים אל החלל, לבית התבשיל חב"ד, ואף לא נמנע לבקש את עזרתם של תושבים פרטיים שנראה לו שיש להם עין רואה: ליד ביתם, כשהוא אינו נח ושקט לדעת מי זה ואיזהו ששלח ידו ברכבו, כשהוא מדגיש שוב ושוב שהוא מוותר על הנוק, אבל מי הוא האיש הרוצה לפגוע בו?!... הוא אינו מצליח להירדם בלילות...

ר' שלמה חיים הזדעזע מהתמונות, ואחרי שר' נתן בעל הרכב שח לו את דאגתו שאינו מצליח להירדם בלילות, מפחד האויב המנסה להזיק לו... החליט ליכנס לעובי הקורה. ר' שלמה חיים הוא בעל לב טוב המוכן לעזור לאנשים, בנו ויד ימינו של לב הרחום מנהל ממלכת החסד 'משען לחולה' הרה"ח ר' שמעי' שווארץ שליט"א, והתייצב מיד לעזור ליהודי האומלל במצבו.

מתוך הבירורים התלקטה התמונה הברורה והמוזרה: אברך יקר מחשובי תושבי בתי אונגרין ממתיק סוד עם ילד אחד כבן 12, רומז לו משהו ליד הרכב החונה, ושוב מתרחק קצת מהרכב ועומד מן הצד לראות איך יפול דבר, ואז ניגש הילד בריצה ברוב עזות מצח, ניגש לחלון הרכב ומטפל שם, והחלון מתנפץ... בלי שום מצפון... ושוב רץ בחזרה למורד הרחוב, הלוך ושוב, חוטף בסיפוק מבט קל על הרכב הנפצע, ונמלט מהמקום בזריזות...

ר' שלמה חיים עוזר לו בפענוח התמונות, ואמר לו: שמע נא ידידי, אני רואה שהילד מתעטר ביארמולק"ע לבן על ראשו. המראה שהוא שייך

למעשה פרשת ראה

שאינ העולם הפקר... ואולי סתם תקופה קשה עוברת עליו... אבל כמובן שכל זה אינו מצדיק התנהגות זו.

המלמד מבקש לחזור על התמונות, אולי לא היה משהו ברור. אבל הכל ברור, אין מה לפקפק, התמונות ברורות, בצורה חיה, הסיפור המועזע כמו קורה עתה ממש, האברך רומז ואומר משהו לילד, והילד רץ בזריזות, ואח"כ נעלם מהשטח. הוא חזר על התמונות לא פחת מחמש פעמים, אולי יבחין בשינוי קל המשנה את כל הסיפור, אבל הכל ברור, וכמאמר העולם "תמונה אחת שווה מאה מלים"!

המלמד מנסה ללמד זכות גם על הילד, אולי העניק לו האברך מטבע חשובה ולא היה יכול לסרב להצעה זו... אבל מה שעליו לעשות בתור מלמד, הוא לקיים 'עד שתדרוש אותו', ולכן מתחלה עליו לגלות בבירור מי הוא הילד שבתמונה, התאמץ להגדיל את התמונה יותר ויותר, עד שבעזרת סימן מיוחד התברר כשמונים וחמש אחוז שזה אולי ילד פלוני מכתה ח', ילד עדין נפש מאד, אבל מה לעשות, אין החי מכחיש את החי, בפרט שמדובר בעניין של חילול ה', ולכן נעתר לבקשתם של ר' נתן בעל הרכב וידידו ר' שלמה חיים, לחקור את הסיפור.

*

שעה 3.00 אחר הצהריים.

כבר שעתיים מבלה המלמד על החקירות ודרישות, והוא חוזר עתה לחדר. באמצע, שלח לקרוא את אותו ילד שנדמה לו בתמונה, מראה לו

לת"ת פלוני, יש לי ידיד נאמן שהוא פועל שם כמלמד זה שנים רבות, והוא גם מחנך ותיק, אקרא נא אליו לבוא לעזרתך.

*

יום ראשון פ' מטו"מ, שעה 1 בצהריים.

בגמר הסדר לפנה"צ, בשעה 1.00, קיבל המלמד טלפון מידידו ר' שלמה חיים ומבקשו לבוא לעזרתו ולגלות אודות מעשה נורא שארע, המלמד הגיע מיד, ר' נתן בעל הרכב כבר ישב שם ביחד עם ר' שלמה חיים, והמלמד מתבקש לגלות (לזהות) מיהו הילד.

המלמד התקשה להאמין למה שעיניו רואות, הילד ניגש בשאט נפש ומנפץ חלון... כיצד הגיע ילד להתדרדרות כזו? כיצד צמח ילד כזה בתלמוד תורה שלנו המחנכים יומם ולילה על כבוד הזולת ועל פחד לנגוע ברכוש אחרים, וכאן עוד נהפך להיות כנער שוליים, כשכיר בקבוצת בריונים העושים במחשך מעשיהם השפלים תמורת נזיד עדישים?!

ביותר עלתה התמיהה הגדולה על האברך שנראה עומד לידו ומדבר עמו, מה שמראה שהוא דירבן את הילד לעשות מעשה שפל זה??? מה עובר עליו??? דוקא הכיר אותו על הפנים, הוא גם כן אברך עדין נפש, הוא בקושי מסוגל להחזיק פטיש בידו, מה יכול לתרגם מעשהו זה??? כמובן שלא שייך ליכנס לתוך מצבו של הזולת, אבל מיד ברגע הראשון עלו במוחו כמה לימודי זכות, כגון שיתכן שהנהגה התנגש בו בנסיעה חפוזה ואפילו לא ביקש את מחילתו, או אולי יש לו איזה חשבון פרטי עמו, ורצה להראות לו

כאן סיפר הילד כל הסיפור: הלכתי לקנות ממתקים בחנות "כאן-זול ראטמאנים" שברח מא"ש, לצורך נסיעה המתקיימת למחרת ע"י חברת שירות ותשבחות, כדי שיהיה לי 'צידה לדרך'... וכשהייתי בחנות 'ראטמאנים', התקשרה אמי לבוא לקחת הכרטיס של ארגון הנפלא "מזון ומחיה" [המחלק לחם וחלב ושאר מוצרים חיוניים למשפחות ברזכות ילדים..] שאקנה שם גם קצת חלב וגבינה שיהיה מה לתת לילדים, וכיון שא"א לזרוק את הכרטיס לבד, שכמעט אינו שוקל, זרקה לי אותו בשקית ביחד עם ה'טשייכן'... (הילד גר בקומה החמישית, ובדיוק המעלית הפסיקה לפעול אז...).

המלמד צחק לשמוע הדברים, כיצד התנפח סיפור שלם כמו בלון, ושיחרר את הילד.

ומיד התקשר לבעל הרכב לבשרו ולהרגיעו שאין כאן לא גזלן ולא רודף... אלא ילד מסיח לפי תומו יש כאן. אולם למוחו של בעל הרכב טרם נקלט כל כך, משום מה, ועדיין לא היה רגוע, לא נקלט במוחו שהתנפץ מנפילת קוביות, בו זמנן שנראה לו בבירור שנעשה בידי בני אדם... ולכן, גם אחרי שבדקו שעות רבות. אמר לו המלמד שהוא מפורסם כבעל לב טוב: אעזור לך לבדוק גם מול האברך, שהיה נראה גם בתמונה עומד ליד ומדבר עמו...

בדרך לא דרך, נודע למלמד, שמדי ערב בערב הוא מגיע ללמוד שם עם החברותא שלו, חק ולא יעבור, אכן בביהמ"ד החסידי חב"ד ברח' בעל התניא, באותו רחוב בו ארע הסיפור הנורא...

את התמונה שהדפים על דף, ושואל אותו: הכר נא דבר אמת למי החותמת ולמי התמונה? וענה הילד בוודאות שזה בן-דודו הדומה לו בקצת, הלומד בכתה פלוני!. שוב קרא המלמד לילד פלוני, ילד עדין נפש עד מאד, הוא מכיר אותו היטב, הוא אפילו לא מסוגל להרוג זבוב... ילד צדיק הלומד בהתמדה, ומראה לו התמונה, ושאלו מי זה בתמונה? וענה הילד מיד: זה אני!.

המלמד נכנס ישר לתוך הסיפור, כדי למנוע הכחשה: "תגיד לי, יענק'לע יקרי, מה נתן לך האברך, מברג או פטיש?", הילד תמה: איזה פטיש? איזה מברג? המלמד ממשיך: נו, אז ביום רביעי בלילה, ליד הרכב ברח' בעל התניא... נו!?

פניו של הילד נאדמו מהשאלות המוזרות, מסתכל על המלמד: איזה רכב? איזה פטיש?.

והמשיך המלמד לשאול אותו: אז מה אתה מתעסק שם בחלון הרכב?. ואז נפל לו האסימון וזכר שאמו זרקה לו איזה כרטיס ביחד עם "טשייכן" (משחק ילדים של 'חמש קוביות')...

המלמד: מה הפירוש שזרקה כרטיס? הילד: היא רצתה שאלך לקנות חלב, וזרקה לי כרטיס, ביחד עם טשייכן...

המלמד: ראית איזה אדם מסתובב לידך? הילד: כן, ראיתי!

המלמד: אתה מכיר אותו?

הילד: לא מכיר אותו!

המלמד: איזה כרטיס זרקה לך?

האברך מספר דברים כהווייתן: "עמדתי בכניסה לבית הכנסת, ופתאום שמעתי קול פיצוץ, והלכתי לראות מה קרה, וראיתי ילד שמתעסק בחזית הרכב, ושאלתי אותו: מה אתה מחפש, וענה שהוא מחפש 'טשייכן' שנפלו בתחתית החלון. ועזרתי לו להראותו היכן נפלו. ואמנם הבחנתי בחורים שנעשו בחלון, אבל מכיון שלא ראיתי שם או מס' טלפון על הרכב, לא רציתי להתבטל מלימודי הקבוע, והלכתי ללמוד, וחשבתי שאולי אחר הלימוד אטפל בזה".

כאן אורו פניו של בעל הרכב.

לאט לאט החל להבין שלא מדובר לא בפשע ולא בשום תחבולה רעה, אבל עדיין רצה לדעת במאה אחוז שכך היה המעשה, והחליט לעלות לדבר גם עם אמו של הילד, עלה לבדו לקומה החמישית שם מתגוררים הורי הילד.

אמו הצדקנית של הילד חזרה שוב על הגירסא הפשוטה שזרקה את הכרטיס לבנה שילך לקנות, ביחד עם קוביות, כדי שלא יפרח באויר כמו נייר טישו, ואכן לפני שזרקה הכרטיס הסתכלה היטב לצדדים עד שלא תראה שום אדם עובר ברחוב, אולם, כנראה שרוח שאינה מצויה הסיטה במקצת את הקוביות ונפלו על חלון הרכב, וקרה מה שקרה. האשה הצדקנית ביקשה את סליחתו וביקשה לשלם את הנוק. אך אז הכריז הנהג שהוא מוחל לה בלב שלם ולא רוצה לקבל שום כסף או שוה כסף, בפרט אחרי שנתברר לו בוודאות שלא היתה כאן שום כוונה זדונית.

בשעה 7.00 בערב, התקשר הנהג להמלמד, אם יוכל לבוא עמו אל האברך.

האברך ברוחב טוב לבו הסכים גם לכך, אף שלא נעים כל כך, הוא מכיר אותו טוב מאד, אבל ההכרח לא יגונה, אם זה מה שמתבקש ממנו עכשיו, הוא יעשה את זה. המלמד ביחד עם ר' נתן בעל הרכב ניגשו אליו, הפעם, כמובן, צריך קצת לשנות את סגנון הדיבור, לא שייך לדבר עם אברך נכבד בנוסח של חוקר, וגם לא כמו שמדברים עם ילד בחדר.

המלמד החל לדבר עמו בנעימות, כך שלא יתפוס שמדובר בחשד כלשהי, והוא מספר לו שהוא באמצע לחקור איזה ילד, שעשה 'עוול' נורא בנתיצת חלון של רכב, (אליבא דאמת, המלמד כבר לא חשד כ"כ בלבנו את הילד, אחרי שמכיר אותו, וכבר ענה לתומתו דברים כהווייתן, אולם לנוכח בקשתו של ר' נתן בעל הרכב היה צריך לכבד בקשתו ולהראות שמדובר כאן בסיפור נורא), וכיון שבתמונת הוא נראה עובר לידו ממש... אולי ידע או שם לב למעשהו הנורא, ואולי ידוע לו גם מה היתה כוונתו בכך...

"טוב שאתה שואל..." נודעק האברך.

"מה טוב?". שאל הנהג בפליאה.

"איי, בדיוק ראיתי את הסיפור, אני יכול להעיד לך שהילד לא עשה כלום..."

"מה הפירוש לא עשה כלום? הרי ראיתי בבירור בתמונה כיצד הוא ניגש לחלון ומנפץ..." שאל ר' נתן.

ביותר, כי הסיפור היה אצלה ממש... היא זרקה את ה'ששייכין' לילד...

אך עתה השתוממה האשה בעלת המעשה לשמוע המחיר הגבוה... שסכום התיקון עולה כשש אלף שקל!.

כשחזרה הביתה, סיפרה לבעלה מה שנתברר לה כי כל היקף הנזק מדובר בששת אלפים שקלים, ומאד רצו לשלם לו, ואכן מיד התקשר בעלה החשוב להמלמד, אם יוכל להשיג מספרו של הנהג. הוא רוצה לשלם את הנזק, ולפחות להשתתף בהוצאות, כי אף שלא היתה שום כוונה רעה ח"ו, אבל סוף סוף הרי 'אדם מועד לעולם'.

המלמד גילה לו, שבעל הרכב כבר מחל מכל לבו, ואינו רוצה לקחת כסף עבור הטעות. אבל הוא רצה כן להתקשר אליו. הסיפור עדיין לא נגמר.

טרם כילו לדבר, ההורים עדיין לא התקשרו להנהג, ומקבל המלמד שוב טלפון מר' שלמה הנ"ל, ר' שלמה כולו נסער: "בוא ותשמע המשך הסיפור. בעל הרכב היה כאן וסיפר לי, שלמחרת ביום שני, הרים טלפון לידידו שהוא סוכן ביטוחים, והלה הפתיע אותו שנפלה לו ברעיונו איזו עצה טובה כיצד לעשות לו ביטוחי עכשיו... על אף שברכב זה הם לא העניקו ביטוח... וכך הרויח מיד את סכום הנזק, ולא היה עליו לשלם ולא כלום, ואף הציע לו הסוכן לתקן החלון בעיר 'חולון', והנהג נסע באותו יום לחולון והגיע למוסך (מקום המיועד לתיקון רכבים).

האשה הודתה לו בכל לבה על מחילתו, אף שלא ידעה עדיין כמה הצער שוה בנוק התשלום.

אחרי דיבורים חוזרים עם הילד, ועם אם הילד, התברר עוד יותר, שהילד אפילו לא שם לב לזוכית שהתנפצה... הוא חשב שקול הנפץ היה כי נפלו הקוביות על הפח של הרכב, ותו לא... ראשו ורובו של הילד היו כבר בתוך האוטובוס של מחר... ובתור הארוך של הילדים בחנות הממתנים לקנות ממתקים לנסיעה...

בעל הרכב, כמו המלמד, וגם ר' שלמה חיים, כולם עמדו משתוממים, כיצד נבנה סיפור שלם, על-פי תמונה מלאה בצבעים... רואים אברך שמרמז לו... ורואים ילד שרץ לכאן ולכאן, ומסתכל לצדדים... (כנראה לא רואים שם ברור איך שהקוביות נופלים מלמעלה...) ועד כמה יש לדון את האדם לכף זכות, גם כשהכל ברור שחור על גבי לבן (או בצבעים), ולא למחר לדון לחובה.

המלמד שהשתומם עתה גם מגבורתו של בעל הרכב, שהוא מוותר על הנזק מכל וכל, הרגיע את הנהג שבודאי המקום ימלא חסרונו, ועוד יזכה לקבל אפילו פי שנים משוה הנזק.

הנהג נפרד מהמלמד, והודה לו מכל לבו על כל הטירחא שעשה עבורו.

במשך ימי השבוע התקיים איזה כנס לנשים, ובתוך הדברים עמדה האשה הנואמת וסיפרה הסיפור הטרי שנודע לה מקרוב משפחתה ר' שלמה חיים, כיצד יש לדון לכף זכות. ובתוך הדברים קמה אשה אחת והכריזה שידוע לה הסיפור ממקור נאמן

עושה לו כאילו צרות, ובאמת אינו רע כלל, אלא כוונה אחרת לגמרי...

הסיפור שמענו מפי בעלי המעשה עצמם, שסיפרו לנו את המעשה בדיוק רב.

(גליון קנין תורה דברים תשפ"א הובא ע"י הרב פנחס זרביב מוכן למעשה לתגובות ולחומר נוסף p0583271323@gmail.com)

הסיכום וכוחו

הגה"ח ר' נפתלי ערלאנגער שליט"א (הובא בגליון והערב של חסידי תולדות אברהם יצחק) "הסיכום הופך אותך לבעלים על הסוגיא. על המסכם אפשר לומר 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, כי הוא באמת שולט על זה. ואני רוצה לספר לכם סיפור על יהודי שאני מכיר באופן אישי, שהסיכומים פשוט שינו את חייו.

"את האברך הזה שאני מספר לכם אודותיו, אני זוכר לפני עשרים שנה. הוא ניהל בית חלש ומודרני מאוד שאי אפשר לתאר, וכל הנהגתו היתה כריק מן השוק. אילו היו אז הנסיונות של הכלים הטמאים, אני לא יודע איפה הוא היה נמצא היום. למעשה הוא הסתופף בצל הגרצ"מ זילברברג שליט"א, והגרצ"מ תבע ממנו לרכוש בקיאות בש"ס, ולעשות סיכומים על כל מה שהוא לומד. הוא היה צריך להביא את הסיכומים להגרצ"מ.

"אני מספר לכם את הסיפור עכשיו, לאחר עשרים שנה, כשמדובר באדם אחר לגמרי. מה קרה? יש לו קלסרים של סיכומים על כל הש"ס כולו! הוא פשוט נהפך לאיש אחר לגמרי. הוא עוד איש עסקים, אבל

עובד ה'מוסד' אמר לו שהתיקון יקח לו שעתיים, ונפל ברעיונו של ר' נתן בעל הרכב, שבינתיים יוכל לקפוץ לדוד שלו, לבקר אותו ואת בניו, המתגוררים לא הרחק מהמוסד. בני משפחתו קיבלו אותו בחום ובידידות, ונכנס עמם לשיחה לבבית משפחתית, בתוך הדברים אמר לו אחד מהם שבדיוק בתקופה האחרונה הוא קנה עבורו 'בריכת מים' עם כל הציוד הנדרש אליו, והשתמש בו רק פעם אחת, ושוב אינו רואה צורך בו. "אולי תרצה לקחת את זה לביתך שברמת-שלמה, תעשה לי טובה, תקח את זה מפה, אין לי מה לעשות עם זה..."

"בודאי", קפץ בעל הרכב בהתרגשות, "זה כבר זמן רב שבני ביתי ביקשו ממני לקנות כלי יקר זה, ולא היה לי הכסף לכך....

אחרי כמה מלים בישר לו קרוב משפחתו שמחירו מגיע לסכום של: 12,000 ₪, שתים עשרה אלף שקל !!. בדיוק כפול מסכום הנזק, ואם נצרף לזה הסכום שלא היה צריך להוציא מכיסו עבור התיקון, הרי הרוויח פי שלוש... הכל בזכות הוויתור והשלום. סיפור נפלא זה בא ללמדנו פרק ב'בין אדם לחבירו', א. כמה יש לזוהר שלא למהר לדון את האדם לכף חובה, גם כשהכל ברור בתמונה ברורה (!). ב. והדבר השני שאפשר ללמוד מזה, שמוויתור לא מפסידים, הוא מחל להם וויתר להם על הסכום, והקב"ה שילם לו פי שלוש.

ועוד אפשר ללמוד מזה - מוסיף לנו ר' שלמה חיים - שלפעמים האדם רואה הכל שחור, שהקב"ה

למעשה פרשת ראה

יושב חצי יום ולומד, וגם כשעובד הכל בנקיון כפים
וביושר ובאמונה. הפה שלו נקי והנהגתו מרוממת,
אין דברים בטלים ויש רק טכנולוגיה נקיה כפי
הגרצ"מ דורש... אפילו הבית שלו נהפך לגמרי.
רואים שינוי דרסטי בין הילדים שלפני הסיכומים
לבין הילדים שאחרי הסיכומים... ואגב, מן הסיפור
הזה אפשר גם לקחת עצה טובה לכתוב את
הסיכומים. זה מועיל מאוד, ועתה אפשר גם לחזור
על הסיכומים ולזכור אותם". (הובא ע"י הרב פנחס
זרביב מכון למעשה לתגובות ולחומר נוסף

p0583271323@gmail.com